

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2554

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2554

สุนันทา กิ่งบุตร (2554). แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อ

การศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร . ปรินทิพนิพนธ์ กศม. (การศึกษาผู้ใหญ่).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม :

รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ, อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์.

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างคือ 1) ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และ 2) ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ (2) เพื่อเปรียบเทียบ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกออกเป็น ตามสภาพ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ให้บริการ และขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างเป็น 1) ผู้ให้บริการ จำนวน 120 คน และ 2) ผู้ให้บริการจำนวน 6 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางใน แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้าน อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด 2) ด้านการจัดกิจกรรม 3) ด้านการให้บริการ และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรต้น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ เพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามอายุ พบว่าใน ด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการ ด้านการจัด

กิจกรรม แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยอาชีพนักเรียน / นักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างจากอาชีพรับจ้าง/พนักงานทั่วไป

2.3 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือนในรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในรายค่า

2.4 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามที่อยู่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ให้บริการในเขตวัฒนามีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ให้บริการในเขตบางกะปิ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณา เป็นรายค่าด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) ไม่พบความแตกต่างเป็นรายค่า ส่วนด้านการจัดกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ทรัพยากร ห้องสมุด และด้านความสัมพันธ์ ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ให้บริการในเขตวัฒนามีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ให้บริการในเขตบางกะปิ

2.5 ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการ ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการ ในกลุ่มมาก แตกต่างขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการในระดับปานกลาง ในรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการ และด้านการจัด กิจกรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการ ในกลุ่มมากแตกต่างขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต คือ มุมบ้านหนังสือ ควรเปิดให้บริการและมีผู้ให้บริการประจำทุกวัน กิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้นและควรเพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น การฉายภาพยนตร์ การ์ตูน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ควรขยายห้องสมุดให้ใหญ่ขึ้น และมีการจัดบรรยากาศให้โปร่งโล่ง อาทิ การถ่ายเทสะดวก สะอาด และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ห้องสมุด

4. ผู้ให้บริการได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการให้บริการ ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ให้บริการห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรม ควรการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนเงินหรือสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด สามารถประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชน หอกระจายเสียง website แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุดให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ควรมีผ้าห่มสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน หนังสือควรมีความเป็นปัจจุบันและควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชน มุมบ้านหนังสือ ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน ชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานห้องสมุดโดยการร่วมเป็นอาสาสมัคร มุมบ้านหนังสือ ควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชนทุกรูปแบบ และด้านอื่น ๆ ต้องการให้มุมบ้านหนังสือมีพื้นที่ถาวรและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดมากกว่านี้

5. จากการสังเกตการดำเนินงานของมุมบ้านหนังสือ ในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้ มุมบ้านหนังสือ แต่ละที่มีผู้ให้บริการประจำ 1 คน เปิดให้บริการวันอาทิตย์- ศุกร์ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ การประชาสัมพันธ์เป็นแผ่นพับ ใบปลิว มุมบ้านหนังสือ ส่วนมากไม่เคยจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ ที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ในชุมชน เข้าถึงได้ ทรัพยากรห้องสมุดที่มีมักจะเป็นสิ่งที่ได้รับมอบพร้อมกับตัวอาคาร หนังสือพิมพ์มีให้บริการวันละ 1ฉบับ ที่ได้รับความนิยมคือ ไทยรัฐ สภาพหนังสือค่อนข้างดี แต่นิตยสารไม่เป็นปัจจุบัน ห้องสมุดให้ความร่วมมือกับชุมชนทั้ง ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ และมุมบ้านหนังสือมีคนในชุมชนเป็นกรรมการห้องสมุด

6. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ควรพัฒนามุมบ้านหนังสือให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่มีอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในแต่ละชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องในเด็กและเยาวชน ควรมีการจัดนิทรรศการหรือบริการหนังสือนอกสถานที่ สร้างเครือข่ายและพันธมิตรการเรียนรู้ ควรจัดทำมาตรฐานมุมบ้านหนังสือ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือ

GUIDELINES IN DEVELOPING THE LIBRARY CORNER HOUSE FOR LIFELONG
EDUCATION BY SUBSIDIARY BANGKOK INSTITUTE OF NON-FORMAL
AND INFORMAL EDUCATION.

AN ABSTRACT
BY
SUNANTHA KINGBUTR

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 2011

Sunantha Kingbutr. (2011). **Guidelines for Developing the Library Corner for Lifelong Education**

Under Bangkok Institute of Non-Formal and Informal Education. Master Thesis,

M.Ed. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Snong Lohitwisas, Lecturer,

Dr. Gumpanat Boriboon.

The purposes of this research were to: 1) study the guidelines for developing the library corner for lifelong education under Bangkok Institute of Non-Formal and Informal Education in four aspects: the services, the activities, the building and library resources, and the community relations, 2) compare the guidelines in developing the library corner for lifelong education by gender, age, occupation, education level, monthly income level, address, service location, and size of the library users, 3) propose the guidelines in developing the library corner for lifelong education under Bangkok Institute of Non-formal and Informal Education.

The study sample consisted of 120 library users and 6 library providers. They were derived through multi-stage random sampling. The questionnaires were used for collecting the data in this research. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffe's test method.

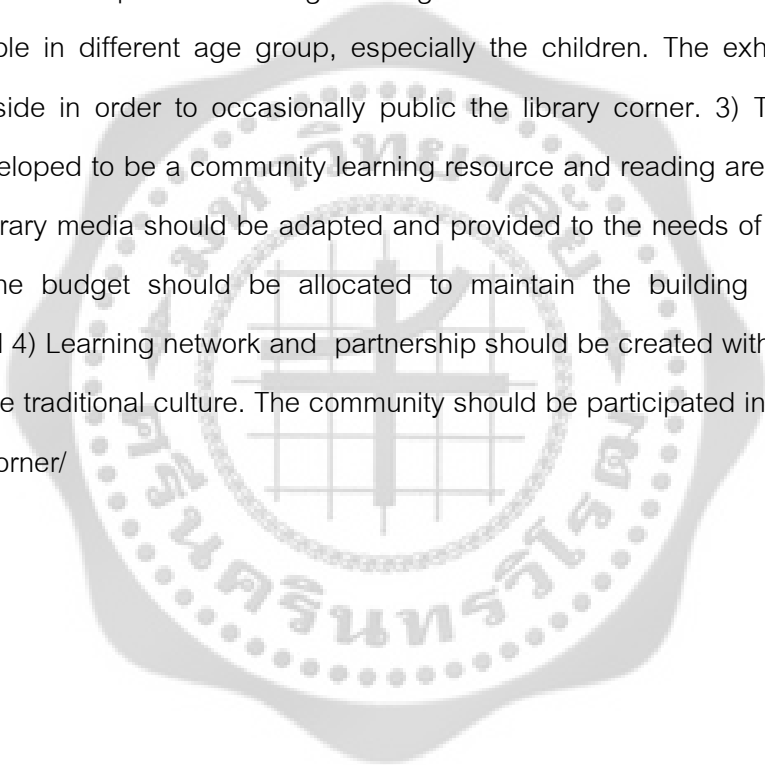
The research findings were as follows:

1. The level of the library user's opinions towards guidelines for developing the library corner as a whole and each aspect were at a high level; ordering from high to low level as follows: the services, the organizing activities, the building and library's resources, and the community relations.

2. The comparison of opinions towards guidelines for developing the library corner classified by variables, the significant statistical differences were found as follows: The library users with different age had different opinions towards the organizing activities. The library users who were students had different opinions towards the services and organizing activities from those who were employees or general staff and their average scores of opinions were higher. The library users with different monthly income level had different opinions towards the services and their average scores of opinions were higher than those

who earned 10,001-15,000 monthly income. The library users in Wattana had different opinions from the user in Bangkapi towards organizing activities and their average scores of opinions were higher. The users in the large size library corners had different opinions towards the organizing activities from those in the middle size ones and the services and their average scores of opinions were higher.

The suggestions of guidelines to develop the library corner in four aspects were as follows: 1) The library standard criterions should be implemented. The service providers should be trained to be able and understand local culture in a community. 2) The organizing of learning activities to promote lifelong learning should be relevant and appropriate to the needs of people in different age group, especially the children. The exhibition should be organized outside in order to occasionally public the library corner. 3) The library corner should be developed to be a community learning resource and reading area. In addition, the appropriate library media should be adapted and provided to the needs of the people in the community. The budget should be allocated to maintain the building and the library's resources. and 4) Learning network and partnership should be created within the community and support the traditional culture. The community should be participated in the management of the library corner/

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ

สุนันทา กิ่งบุตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

..... กรรมการ

(ดร.อมรา ปฐภิญโญบุญรอด)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา อย่างสูงยิ่งจาก รศ.ดร.สนอง โลหิตวิเศษ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ให้โอกาสตั้งแต่วันที่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา ดูแล และแนะนำการจัดทำปริญญานิพนธ์มาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ดร.อมรา ปฐภิญโญบุรณ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ให้ความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและ ให้คำปรึกษา แนะนำทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.อมรา ปฐภิญโญบุรณ ผู้บริหารโรงเรียนเล็กโกเมศอนุสรณ์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล อาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำแขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดร.คมกฤช จันทรขจร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชบุรีบุรณะ นายพิเชษฐ เสือเผ่า ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ห้วยขวาง และนายสิทธิ แหวนทองคำ รองผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง ฝ่ายบริการ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ รับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและคณะครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ปฏิบัติงานที่ มุมบ้านหนังสือ ในเขตวัฒนา เขตหนองจอก เขตบางรัก เขตบางขุนเทียน เขตบางกะปิ เขตราชเทวี และเขตสาทร ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ (ภาคพิเศษ รุ่นที่ 20) และรุ่นพี่ทั้ง นิสิตปริญญาโท และปริญญาเอก ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจตลอดมา

สุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางเจลิยว ชตัมป์ นายมิคาเอล ชตัมป์ นายอาทิตย์ พงศ์พีระ นางเสียมจิตร เรืองมณีชัชวาล นางทองนาง กิ่งบุตร รวมทั้งพี่ ๆ และหลาน ๆ ทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนมาโดยตลอด

สำหรับคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา คุณครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุนันทา กิ่งบุตร

สารบัญ

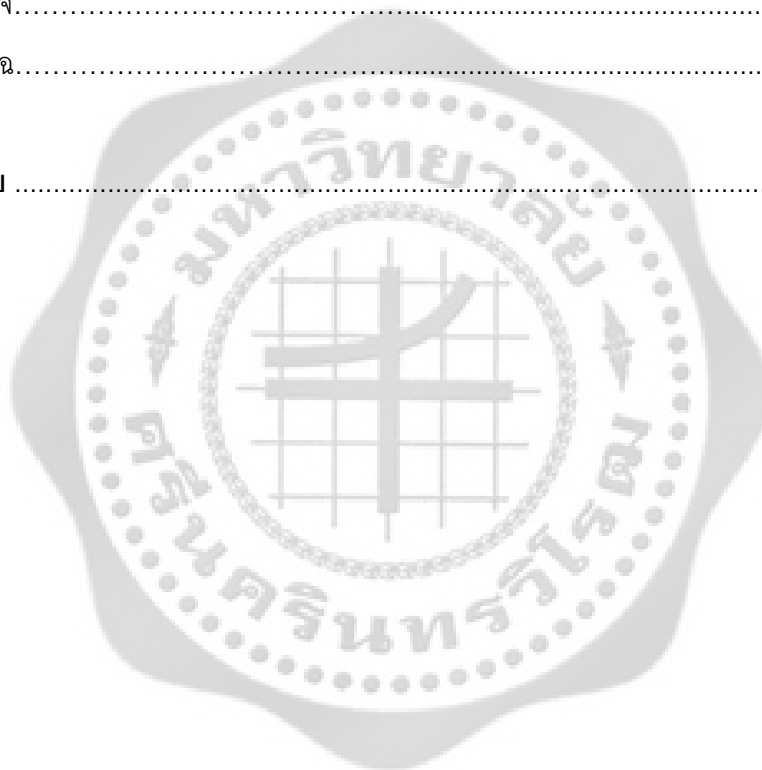
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การศึกษาตลอดชีวิต.....	11
แหล่งเรียนรู้.....	16
ห้องสมุดและการดำเนินงานห้องสมุด.....	24
มูมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร.....	38
แนวทางการพัฒนามูมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิตกรุงเทพมหานคร.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแบบสอบถามแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อ บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.....	76
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัว.....	76
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.....	79
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.....	87
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.....	111
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือในเขต กรุงเทพมหานคร.....	114
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและเอกสารของมุมบ้านหนังสือในเขต กรุงเทพมหานคร.....	116
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	123
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	123
ความสำคัญของการวิจัย.....	123
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	123
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	125
อภิปรายผลการวิจัย.....	130
ข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	144

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	151
ภาคผนวก ก.....	152
ภาคผนวก ข.....	154
ภาคผนวก ค.....	160
ภาคผนวก ง.....	163
ภาคผนวก จ.....	171
ภาคผนวก ฉ.....	187
ประวัติย่อผู้วิจัย	192

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ที่ตั้งของมูมบ้านหนังสือและกศน.เขตที่รับผิดชอบ.....	42
2 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และนโยบายของรัฐในการพัฒนา ห้องสมุด.....	57
3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุด.....	59
4 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการและผู้ให้บริการมูมบ้านหนังสือในแต่ละเขต.....	72
5 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	77
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการแนวทางการ พัฒนามูมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตโดยรวม และรายด้าน.....	79
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามูมบ้าน หนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ.....	80
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการ พัฒนามูมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรม.....	81
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการ พัฒนามูมบ้านหนังสือ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด.....	83
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการ พัฒนามูมบ้านหนังสือ ด้านความสัมพันธ์ชุมชน.....	85
11 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามูมบ้านหนังสือโดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามเพศ.....	87
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามูมบ้านหนังสือในเขต กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ.....	88
13 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามูมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	89
14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ แนวทางการพัฒนามูมบ้านหนังสือ โดยรวมและราย ด้าน จำแนกตามอายุ.....	90

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการ จัดกิจกรรม จำแนกตามอายุ.....	91
16 ค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ.....	92
17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและราย ด้าน จำแนกตาม อาชีพ.....	93
18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนว ทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการจำแนกตามอาชีพในระดับที่ แตกต่างกัน.....	94
19 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนว ทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการจำแนกตามอาชีพในระดับที่ แตกต่างกัน.....	95
20 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	96
21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	97
22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	98
23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	99
24 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการ ให้บริการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	100
25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามที่อยู่.....	101
26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามที่อยู่.....	102

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม จำแนกตามที่อยู่.....	103
28 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการ ให้บริการ จำแนกตามที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน	104
29 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัด กิจกรรมของที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน.....	104
30 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านอาคาร สถานที่และทรัพยากรห้องสมุดของที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน	105
31 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้าน ความสัมพันธ์ชุมชน.....	106
32 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามสถานที่ใช้บริการ.....	107
33 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแนวทางทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขต กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานที่ใช้บริการ	107
34 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ	108
35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ.....	109
36 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ.....	110
37 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการ ให้บริการ จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ.....	110
38 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัด กิจกรรม จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ.....	111
39 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ.....	111
40 สภาพการให้บริการมุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร.....	117
41 การจัดกิจกรรมของมุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครในอดีต.....	118

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
42 อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด.....	119
43 ความสัมพันธ์ชุมชนในอดีต.....	121

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิด.....	10
2 โครงสร้างการบริหารงานหมู่บ้านหนังสือ.....	41
3 ความแตกต่างของห้องสมุดประชาชน.....	52
4 ภาพประกอบหมู่บ้านหนังสือ.....	140

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ปัจจัยสำคัญที่เป็นศูนย์กลางการเปลี่ยนแปลงก็คือทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น นานาประเทศจึงเห็นความสำคัญ และได้ นำกระบวนการต่างๆ มาใช้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หนึ่งในนั้นก็คือ การให้ความสำคัญกับการศึกษา และการเรียนรู้ เพราะถือว่าจะช่วยพัฒนาสมรรถนะของประชาชนในชาติ เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และร่วมแข่งขันกับนานาประเทศในเวทีโลก ได้อย่างภาคภูมิใจ (สำนักงานบริหาร การศึกษานอกโรงเรียนสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ. 2548: ก)

สำหรับประเทศไทย การพัฒนาสังคมสู่ความยั่งยืน จะเป็นคำตอบหนึ่งสำหรับการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือที่เรียกสั้นๆ ว่าสภาพัฒน์ ได้กล่าวว่า “ในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีมากขึ้น และเชื่อมโยงกันเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งนี้การเสริมสร้างทุนทางสังคมจะเป็นพื้นฐานหลัก โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะและรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และเป็นพลังของการพัฒนาประเทศ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2550: ออนไลน์) ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 - 2554 ในบทที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ และใน ข้อ 3 แนวทางการพัฒนา ข้อ 3.2 ได้กล่าวไว้ว่า “เสริมสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์สาธิตของหน่วยงานรัฐ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ฯลฯ รวมทั้งอ่าน วยความสะดวกให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกอย่างสม่ำเสมอด้วยสาระและเครื่องมือที่หลากหลายในราคาถูก เช่น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รายการวิทยุโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์ อินเทอร์เน็ตประจำชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ ฯลฯ”

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 25 ได้กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่าง พอเพียงและมีประสิทธิภาพ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2550: ออนไลน์) แหล่งเรียนรู้ที่ทุกคนรู้จักกันดี มีความคุ้นเคย และอยู่ใกล้ตัวเรามากที่สุดก็คือ “ห้องสมุด” ห้องสมุดถือว่าเป็นแหล่ง

เรียนรู้ที่สำคัญและอยู่ คู่กับคนไทยมายาวนาน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนสามารถใช้บริการเพื่อเพิ่มพูนระดับความรู้ ทันโลก ทันข่าว ทันเหตุการณ์ โดย พาร์สันได้กล่าวว่า “บุคคลที่มีนิสัยการอ่านที่ดีและนิสัยการเรียนที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักเข้าห้องสมุด ตั้งแต่เยาว์วัย ” (นิยม เทยกิจวงษ์. 2529: 2; อ้างอิงจาก Parson. 1965: 6) โดยความเป็นมาของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยนั้น ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2459 โดยกรมศึกษาธิการหรือกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนขึ้น โดยชื่อเรียกขณะนั้นคือ “ห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชน” และเปิดบริการให้ประชาชนทุกชั้นเข้าอ่าน ในครั้งแรกได้จัดตั้งขึ้นสามแห่ง คือ ที่โรงเรียนวัดสุทัศน์ โรงเรียนวัดสามจีนใต้ จังหวัดพระนครและที่โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส จังหวัดธนบุรี (จุฬพจน์ วณิชกุล. 2528: 32-36)

ห้องสมุดมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียน รู้ตามอัธยาศัย สร้างนิสัยรักการอ่าน กระตุ้นจินตนาการ และพัฒนาบุคคล เมื่อปี 2538 กรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในปัจจุบัน ได้กล่าว ถึงภาระหน้าที่ของห้องสมุด ว่า จะต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Learning Center) โดยให้บริการในด้าน 1) การศึกษาตามอัธยาศัย 2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน และ 3) ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น และ เมื่อปี วันที่ 5 สิงหาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ 1) การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ 2) วันที่ 2 เมษายนของทุกปี เป็นวันรักการอ่าน และ 3) ให้ปี 2552 -2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน (อุษา บิ๊กกินส์; และอมรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ . 2553: 15) ยิ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็น ในการพัฒนาให้ห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ใกล้ชิดประชาชน และสามารถช่วยพัฒนาคนในเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต

จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการที่จะชุมชนเข้มแข็งและสร้างแหล่งเรียนรู้ให้พอเพียง เพื่อพัฒนา “คน” ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด ให้เป็นคนที่รอบรู้ ทันโลก และพึ่งพาตนเองได้ ทำให้เกิดโครงการ “หมู่บ้านหนังสือ” ขึ้นมา โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่าง การเคหะแห่งชาติและสำนัก งานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 โดยทางเคหะฯ ได้จัดทำห้องสมุดสำเร็จรูป ขนาด 3.00 x 6.00 x 2.50 เมตร ติดตั้งในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 แห่ง โดยในแต่ละห้องสมุด จะมีเครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ตู้วางหนังสือ คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ ต่างๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร ได้มีโอกาสได้ใช้บริการ เพื่อพัฒนาทักษะในการอ่าน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สำหรับที่ตั้งของ หมู่บ้านหนังสือ นั้น จะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน เช่น วัด ชุมชนต่างๆ และพื้นที่ของการเคหะเป็นต้น โดยที่ตั้งของ หมู่บ้านหนังสือ ทั้ง 40 แห่ง กระจายไป ทั่วในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ก็เพื่อ 1) เป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าจากสื่อในรูปแบบต่างๆ และให้ความบันเทิง 2) ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองในชุมชน 3) เป็นศูนย์กลางความรู้ในการสนับสนุนให้ผู้ ปกครองส่งเสริมบุตรหลานของตนเองให้รักการเรียน 4) ดำเนินงานตามนโยบาย Healthy Bangkok ของรัฐบาล ส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับก็คือ 1) สามารถจะใช้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชนได้ 2) เยาวชนได้รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุด เพื่อเป็นพื้นฐาน

การศึกษาด้วยตนเอง 3) เยาวชนและผู้ปกครองมีโอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น 4) ห้องสมุดสามารถจัดบริการต่อชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน 5) เยาวชนและประชาชนสามารถใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ และ 6) ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตน(ระเบียบวาระการประชุม โครงการห้องสมุดเพื่อประชาชน2549: ไม่ปรากฏหน้า)

ในปัจจุบันมุมบ้านหนังสือหรือที่เรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “ห้องสมุดชุมชน” ได้เปิดให้บริการให้คนในชุมชนใช้เป็นพื้นที่ในการอ่าน ให้บริการหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือทั่วไป ปล่อยให้บริการดูทีวี ดูหนัง เล่นอินเทอร์เน็ต มีการจัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การฝึกทักษะอาชีพ เป็นสถานที่สำหรับการพบกลุ่มของนักศึกษา กศน. เป็นที่ทำการแข่งของ กศน.แข่ง และเป็นศูนย์การเรียนรู้ แต่จากรายงานการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือเมื่อปี 2551 พบว่า มุมบ้านหนังสือมีอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานหลายอย่าง โดยสรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาเรื่องงบประมาณ โดยงบประมาณที่ได้รับใน 1 ปี คือ 30,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานห้องสมุด 2) อาคารสถานที่ที่ไม่มีความมั่นคง แข็งแรง สถานที่ตั้งไม่อยู่ในจุดที่ประชาชน ให้ความสนใจ เดินทางไม่สะดวก 3) การให้บริการเวลาเปิด-ปิด ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้งาน ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในเรื่องการบริหารงานห้องสมุด (รายงานการดำเนินงานห้องสมุดชุมชน. 2551: ไม่ปรากฏหน้า) และจากการลงพื้นที่ใน มุมบ้านหนังสือในหลายพื้นที่ยังพบว่า ผู้ใช้บริการมีจำนวนน้อย สถานที่ตั้งเข้าถึงได้ยาก และขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้คนไม่สนใจหรือไม่ทราบว่า จะใช้บริการ มุมบ้านหนังสือได้อย่างไร

จากข้อมูลที่รวบรวมโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริม (สสส.) ได้มีสถิติในการอ่านของคนไทยว่า 1) อัตราการอ่านหนังสือคนไทยน้อยเฉลี่ย 5 เล่มต่อคนต่อปี ในขณะที่สิงคโปร์และเวียดนามอ่าน 40-60 เล่มต่อคนต่อปี (ข้อมูล พ.ศ. 2549) 2) เด็กไทยอ่านหนังสือน้อย ส่วนมากเด็กจะอ่านแต่ตำราเรียน เมื่ออายุมากขึ้นกลับอ่านน้อยลง และมีสื่ออื่นที่น่าสนใจ เช่น โทรทัศน์ หนังสือนิทาน เกม เป็นต้น และ 3) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดสำหรับเยาวชนร้อยละ 46 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ผู้ปกครองร้อยละ 56 ไม่ไปห้องสมุดเลย (ห้องสมุด E-LIB. 2553: ออนไลน์) จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าคนไทยยังโตยิ่งอ่านน้อย การที่จะทำให้คนทุกวัยเกิดนิสัยรักการอ่าน เกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิตก็ต้องมีการพัฒนาห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของคนในแต่ละวัย และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้คนชุมชนให้ความสนใจในการอ่าน โดยการพัฒนา ห้องสมุดชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้มีมุมหนังสือในที่สาธารณะและสถานประกอบการ ต่างๆ ซึ่งจากรายงานของ The Laser Foundation, July 2005 ศึกษาชุมชนที่มีห้องสมุดสาธารณะ 7 ชุมชนในอังกฤษพบว่า ส่งผลต่อการเรียนรู้ สุขภาพ สภาพสังคมโดยรวม ความกลมเกลียวของคนในชุมชน ส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ครอบครัวและคนชรา ช่วยพัฒนาทางการศึกษา และ สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. 2552: ไม่ปรากฏหน้า)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาในข้างต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยทำการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก คือ 1) ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ 2) ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ซึ่งผลที่ได้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ การพัฒนามุมบ้านหนังสือ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม และ นำข้อเสนอแนะ ต่างๆ ไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพให้การให้บริการของมุมบ้านหนังสือ ต่อไป เพื่อให้ มุมบ้านหนังสือ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ เป็น แหล่งเรียนรู้ที่ ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ช่วยเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อีกช่องทางหนึ่ง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครจากกลุ่มตัวอย่างคือ 1) ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และ 2) ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถึง แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกออกเป็น ตามสภาพ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ
3. เพื่อนำเสนอ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อ การศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. มุมบ้านหนังสือ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้มุมบ้านหนังสือให้ เป็นศูนย์กลางในการศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้รับบริการจาก มุมบ้านหนังสือ ที่ตรงกับความต้องการ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ได้ดังนี้

1.ด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดย 1) การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) สอบถาม ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) การสังเกตการดำเนินงานของ มุมบ้านหนังสือ ในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการ 3) ด้านการจัดกิจกรรม และ 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ความสัมพันธ์ชุมชน

2.ด้านพื้นที่

ศึกษาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครที่มีมุมบ้านหนังสือทั้งสิ้น 40 แห่ง โดยศักยภาพในการรองรับมุมบ้านหนังสือใน 1 เดือน มีการประมาณการผู้ให้บริการทั้งสิ้น 20,400 คน และมีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดแต่ละ 1 คน รวม 40 คน

3.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

3.1.1 ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 40 คน

3.1.2 ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ โดยประมาณการจากผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในระยะเวลา 1 เดือน จากแบบสำรวจผู้ให้บริการห้องสมุด ที่มีการสถิติผู้ให้บริการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้บริการน้อย หมายถึง มีผู้ให้บริการเฉลี่ยวันละ 10 คน มีจำนวน 10 แห่ง 2) กลุ่มผู้ให้บริการปานกลาง จะมีผู้ให้บริการเฉลี่ยวันละ 20 คน มีจำนวน 23 แห่ง และ 3) กลุ่มผู้ให้บริการมาก มีผู้ให้บริการเฉลี่ยวันละ 30 คน มีจำนวน 7 แห่ง (รายงานการดำเนินงาน ห้องมุมบ้านหนังสือ . 2551: ไม่ปรากฏหน้า)

3.2 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีวิธีการสุ่มดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแบ่งขนาดของกลุ่มมุมบ้านหนังสือจากจำนวนผู้ให้บริการห้องสมุดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้บริการน้อย 2) กลุ่มผู้ให้บริการปานกลาง และ 3) กลุ่มผู้ให้บริการมาก เลือกรวมกลุ่มละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 คน

3.2.2 ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) โดยในขั้นแรก สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแบ่งขนาดของกลุ่มมุมบ้านหนังสือจากจำนวนผู้ให้บริการห้องสมุดออกเป็น 1) กลุ่มผู้ให้บริการน้อย 2) กลุ่มผู้ให้บริการปานกลาง และ 3) กลุ่มผู้ให้บริการมาก ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้ห้องสมุดชุมชน 6 ที่ ขั้นที่สอง เป็นการสุ่มแบบบังเอิญ (Accident Sampling) จากผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ โดยจากการประมาณการผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ใน 1 วัน ต่อ 1 กลุ่มจำนวนผู้ให้บริการ ได้ดังนี้ 1) มุมบ้านหนังสือ ที่มีผู้ให้บริการน้อย เฉลี่ยวันละ 10 คน 2 แห่ง รวม 20 คน 2) มุมบ้านหนังสือ ที่

มีผู้ใช้บริการปานกลางมีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 20 คน 2 แห่ง รวม 40 คน ละ 3) มุมบ้านหนังสือ ที่มีผู้ใช้บริการมาก มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 30 คน 2 แห่ง รวม 60 คน รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการจำนวน 120 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ใช้บริการ ไว้ดังนี้

1. ตัวแปรต้น

1.1. เพศ

- () ชาย
- () หญิง

1.2 อายุ

- () ต่ำกว่า 18 ปี
- () 18 – 35 ปี
- () 36 – 60 ปี
- () 60 ปี ขึ้นไป

1.3 อาชีพ

- () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- () ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย
- () รับจ้าง/พนักงานทั่วไป
- () นักเรียน/นักศึกษา
- () อื่น ๆ

1.4 ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น
- () มัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา
- () ปริญญาตรีขึ้นไป

1.5 รายได้ต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 5,000 บาท
- () 5,000 – 10,000 บาท
- () 10,001 – 15,000 บาท
- () 15,001 ขึ้นไป

1.6 ที่อยู่

1.7 สถานที่ใช้บริการ

2. ตัวแปรตามคือแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- () ด้านการให้บริการ
- () ด้านการจัดกิจกรรม
- () ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด
- () ความสัมพันธ์ชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายหรือข้อความต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. **แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ** หมายถึง ข้อเสนอแนะ วิธีการ เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงมุมบ้านหนังสือ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์ กลางการเรียนรู้ เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ อันดีระหว่าง คนในชุมชน เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แก่เยาวชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้มุมบ้านหนังสือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

1.1 **การให้บริการ** หมายถึง บริการที่ มุมบ้านหนังสือ จัดเพื่ออำนวยความสะดวก วักแก่ ผู้ใช้บริการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้ใช้บริการเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันได้แก่ บริการหนังสือนอกสถานที่ บริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน บริการแนะแนวการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงผู้ให้บริการ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีจิตบริการ และ มีผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือทุกวัน

1.2 **การจัดกิจกรรม** หมายถึง กิจกรรมที่มุมบ้านหนังสือ จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้
1) ส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ โดยในข้อนี้จะเป็นการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านในเด็ก และเยาวชน ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว เสริมสร้างและพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เพื่อประชาสัมพันธ์มุมบ้านหนังสือให้กลุ่มผู้ใช้บริการได้รับรู้เกี่ยวกับบริการต่างๆ และกิจกรรมที่มุมบ้านหนังสือจัดขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เลือกใช้ตามความต้องการของตน โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ ใบปลิว อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ 3) เพื่อจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงาน มุมบ้านหนังสือ โดยให้ ผู้ใช้บริการ ชุมชน และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงาน มุมบ้านหนังสือ เป็นไปอย่างราบรื่น สามารถที่จะมีงบประมาณเพียงพอเพื่อใช้ในกิจการ ต่างๆ ของมุมบ้านหนังสือ นอกจากนั้นผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ และผู้ที่เกี่ยวข้องก็ควรจะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำรายได้เข้ามาใช้ในกิจการของมุมบ้านหนังสือด้วยเช่นกัน

1.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด หมายถึง การจัดอาคารสถานที่และบริเวณ โดยรอบ มุมบ้านหนังสือ ให้อำนวยความสะดวกและดึงดูดใจผู้ใช้บริการ เพื่อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยการทำให้มี พื้นที่อเนกประสงค์เพื่อจัดกิจกรรม ต่างๆ การจัดพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับขนาดของห้องสมุด การจัดภูมิทัศน์โดยรอบห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย สวยงาม เป็นต้น และในเรื่องของทรัพยากรห้องสมุด ซึ่งหมายถึง วัสดุสิ่งพิมพ์อันได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และวัสดุไมตรีพิมพ์ อันได้แก่ สื่อวีซีดี ดีวีดี และโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ต่างๆ คอมพิวเตอร์ มีเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการให้บริการ อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน และ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน

1.4 ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง มุมบ้านหนังสือกับคนในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เป็น ศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานห้องสมุด โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุด มีส่วนในกา รเลือกซื้อหนังสือ เป็นต้น นอกจากนั้นห้องสมุดควรเป็น ศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมประจำถิ่น และเป็นสถานที่แสดงสินค้า ของดีของเด่นในแต่ละชุมชน

2. มุมบ้านหนังสือ หมายถึง ห้องสมุด สำเร็จรูป ที่ทางกระทรวงมหาดไทย ได้มอบให้กับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีลักษณะเป็นบ้านหนังสือ โดยการนำตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 3.00 x 6.00 x 2.50 เมตร 2 ตู้ต่อกัน นำไป ติดตั้งในเขต ชุมชน 40 แห่ง ใน 40 เขตพื้นที่ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยสถานที่ตั้งจะอยู่ภายในชุม ชน ไม่ว่าจะเป็นที่วัด ชุมชนต่าง ๆ การเคหะ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพิ่มพื้นที่ การอ่านในชุมชนขนาดเล็ก ที่ไม่มีห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ เป็น ศูนย์กลางของการศึกษา ค้นคว้าจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ให้ความบันเทิง ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองในชุมชน เป็นศูนย์ความรู้ใน การสนับสนุนให้ผู้ปกครองส่งเสริมบุตรหลานของตนเองให้รักการเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตาม อัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุมบ้านหนังสือมีชื่อเรียกอีกชื่อคือ “ห้องสมุดชุมชน” อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

3. การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เรา ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งรวมการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาให้คนเราเกิดการ เรียนรู้ตลอดเวลา ตามความต้องการแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่จำกัดรูปแบบ และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของบุคคล

4. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย

กรุงเทพมหานคร หมายถึง หน่วยงานในสังกัดของ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต (กศน. เขต) ในสังกัด จำนวน 50 แห่ง ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นหน่วยงานที่กำกับการดูแลมุมบ้านหนังสือทั้ง 40 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ผู้ให้บริการ

ตัวแปรต้น

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. รายได้ต่อเดือน
5. ระดับการศึกษา
6. ที่อยู่
7. สถานที่ใช้บริการ
8. ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ตัวแปรตาม

- แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ
เพื่อการศึกษตลอดชีวิต
1. การให้บริการ
 2. การจัดกิจกรรม
 3. ด้านอาคารสถานที่และ
ทรัพยากรห้องสมุด
 4. ความสัมพันธ์ชุมชน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. กลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
6. กลุ่มตัวอย่างที่มีที่อยู่ต่างกันมีแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

7. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการในหมู่บ้านหนังสือต่างกัน มีแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
8. หมู่บ้านหนังสือที่มีขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มน้อย ปานกลาง และมาก มีแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต
2. แหล่งเรียนรู้
3. การดำเนินงานห้องสมุด
4. มุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร
5. แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาตลอดชีวิต

มุมบ้านหนังสือ ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการศึกษตลอดชีวิตสำหรับประชาชน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 ได้กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การค้าและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่าง พอเพียงและมีประสิทธิภาพ ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ . 2550: ออนไลน์) และจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ. 2551 ในหมายเหตุ ได้กล่าวไว้ว่า “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ” (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ. 2551: ออนไลน์) มุมบ้านหนังสือถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย ตามความต้องการ ตามความสนใจ ในแต่ละ โอกาสและความพร้อม รวมถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำไป รับใช้ในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

ในเรื่อง แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จนได้ประเด็นที่จะนำเสนอ คือ 1.1) ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต 1.2) ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต 1.3) หลักการศึกษตลอดชีวิต 1.4) แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิต และรายละเอียดของประเด็นต่างๆมีดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

ได้มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า การศึกษาตลอดชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

สุนทร สุนันท์ชัย (2534 : 8 -10) ได้ให้ความหมายของการศึกษา ตลอดชีวิต ว่า หมายถึงการจัด กระบวนการให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ดังนั้น จึงมีลักษณะดังนี้ 1) เป็นการดำเนินการตลอดชีวิตของบุคคล 2) เป็นการจัดที่มีการวางแผน ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ อันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ 3) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ใช้แหล่งเรียนรู้ทุกประเภท ทั้งแบบในระบบ นอกกระบบ และไม่เป็นทางการหรือตามอัธยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2544: 22; อ้างอิงจาก สุนทร สุนันท์ชัย. 2534: 8-10)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2546: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง ภาพรวมของการศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกวัย ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกกระบบโรงเรียน และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม และเกิดขึ้นได้ทุกที่ โดยไม่จำกัดเวลาและ สถานที่ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล

UNESCO (1968: 20) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้พอสรุปได้ว่าการศึกษาดูตลอดชีวิตนั้นได้นำมาใช้ในเชิงของการให้การศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนแล้วหรืออาจจะเรียกว่าผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เป็นเวลานาน แต่ในปัจจุบันนี้ความหมายของการศึกษาดูตลอดชีวิตจะครอบคลุมกว้างขวางกว่า กล่าวคือ จะครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็น การจัดการศึกษาที่จะสนองความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลและของกลุ่ม จะครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาสำหรับเด็กไปจนถึงการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การศึกษาสำหรับเด็กต้องมีการทบทวนและปรับปรุงใหม่ การศึกษาจะไม่สิ้นสุดที่การสอบและการได้รับประกาศนียบัตรจากสถานการศึกษา แต่ควรจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ในทางกลับกันความสามารถของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ ในการรับการฝึกอบรม ในการพัฒนาสติปัญญา จิตใจ วัฒนธรรมก็ขึ้นอยู่กับโดยตรงกับคุณภาพและขอบเขตของการศึกษาที่ได้รับเมื่อเป็นเด็กหรือวัยรุ่น

ดาวิ (Dave. 1975: 42) ได้ให้ความหมายของการศึกษาดูตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคลเพื่อจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในตัวบุคคล สังคม และอาชีพ การศึกษาดูตลอดชีวิตครอบคลุมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นที่บ้าน ที่โรงเรียน ในชุมชน ณ สถานที่ทำงาน การเรียน

จากสื่อมวลชนประเภท ต่างๆ การเรียนจากสถานการณ์และกิจกรรมในรูปแบบ อื่นๆ ตามแนวคิดนี้ การศึกษาตลอดชีวิตได้ให้แนวทางใหม่ในการกำหนดเป้าหมายของการศึกษา กิจกรรมและโครงสร้างทางการศึกษา โดยมุ่งเน้น ที่การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลในทุก ๆ ด้าน ตลอดช่วงชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังนั้น การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

เกลเบรท (Galbraith. 1992: 5-6) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความ ของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นภาพรวมของ การศึกษาทั้งหมด การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จัดขึ้นโดยมีกฎ ระเบียบ แบบแผน โดยสถาบันการศึกษา การศึกษานอกระบบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การศึกษาที่อยู่นอกกฎเกณฑ์ ต่างๆ ของการศึกษาในระบบซึ่งจัดบริการโอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ YMCA ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ได้รับจากการติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ชุมชน และในที่ทำงาน ฯลฯ

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ประกอบด้วยรูปแบบ การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าไว้ด้วยกัน เป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต และช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ตลอดชีวิต

1.2 ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จากรายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานคณะกรรมการ -การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2544: 41-42) ได้สรุปความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ไว้ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต ช่วยให้ผู้คนมีโอกาสเรียนรู้ทุกช่วงชีวิต
2. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคอย่างเท่าเทียม
3. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษา ในรูปแบบที่เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพการดำเนินชีวิตจริง เพราะการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการบูรณาการการศึกษาทั้งชีวิต
4. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาที่สามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้
5. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับงาน ช่วยให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป
6. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีความรู้ ทักษะที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
7. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีอิสระในการเรียนรู้สามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตรงกับระดับความสามารถของตนเอง
8. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
9. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถพึ่งพาตนเองได้และนำตนเองได้ในการเรียนรู้

10. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้มีโอกาสในการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

11. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลและองค์กรในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

12. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สรุปความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ช่วยให้คนในสังคมทุกคน ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้เต็มศักยภาพ อย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

1.3 หลักของการศึกษาตลอดชีวิต

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และข้อเขียนของนักการศึกษา หลายๆ ท่าน เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต สามารถสรุปหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2543: 9-13)

1. การศึกษามีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิต ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในวัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ หรือวัยสูงอายุก็ตาม เพราะสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารวิทยาการและเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกช่วงอายุ ดังนั้น การศึกษาจะต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพร่างกาย และเชื้อต่อสภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในวัยนั้น ๆ ด้วย

3. การศึกษามีได้สิ้นสุดเมื่อจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา การศึกษาจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งชีวิตของบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพและการแสวงหาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่อไป เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เข้ามาในทุกช่วงชีวิต

4.-การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกระดับ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาทุกระดับตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษานั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตเท่านั้น ไม่ใช่การศึกษาตลอดชีวิตทั้งหมด

5. การศึกษาตลอดชีวิต มีการผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน กล่าวคือ การศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในช่วง วัยหนึ่งๆ บุคคลควรจะได้รับการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาตนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และทัศนคติ เพื่อจะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ควรจัดการศึกษาทุกประเภทหรือทุกรูปแบบจากทุกแหล่งความรู้ ผสมผสานกันให้เชื่อมโยงกันได้ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเพียงการศึกษาในระบบโรงเรียน

6. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา ต้องจัดให้ครอบคลุมทั่วถึง กลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ง่าย โดยปราศจากข้อจำกัดในเรื่องของเพศ อายุ พื้นฐานการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และฐานะทางสังคม

7. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องของกฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆ ต้องพยายามจัดให้เอื้อ ลดขั้นตอน ลดกฎเกณฑ์ต่างๆ และมีความหลากหลายในสิ่งที่จะให้คนได้เรียนรู้ กล่าวคือ หลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการเรียน ระยะเวลาเรียน ตลอดจนสถานที่เรียนที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น

8. การศึกษาตลอดชีวิต มีความเป็นประชาธิปไตยหรือให้อิสระแก่ผู้เรียน -เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตัดสินใจตามความพร้อม ความสามารถ ความสนใจ และความสะดวกของเขา กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนควรมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่เขาสนใจและคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อเขา และควรให้อิสระแก่ผู้เรียนในการกำหนดเวลาเรียนและสถานที่เรียนของเขาเอง

9. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย คือ การชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาที่มีต่อบุคคลในทุกช่วงชีวิต และเห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่ยาก และเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และทำได้ในทุกช่วงชีวิต

10. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นการให้เครื่องมือในการหาความรู้ ให้อำนาจวิธีเรียนหรือมีทักษะในการเรียน (Learn how to learn) เพื่อจะได้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

11. ให้ศึกษาเรียนรู้สิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต สิ่งที่จะให้เรียนรู้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิต เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตความเป็นอยู่ ควรเป็นสภาพการณ์และปัญหาที่เขาจะต้องเผชิญในชีวิต นอกจากนี้ ควรเป็นเรื่องที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์

12. บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต บ้านนับเป็นสถานที่แห่งแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นแหล่งที่จะให้ความรู้แก่บุคคลสืบเนื่องต่อไปทุกช่วงอายุจนตลอดชีวิต เมื่อชีวิตของบุคคลเริ่มขึ้น เขาจะได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ต่อมาก็จะเรียนรู้จากบุคคล อื่นๆ ภายในบ้าน และจากสภาพแวดล้อมภายในบ้านจะได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว วิธีการดำเนินชีวิตแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติตน

13. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับบุคคล เพราะว่าชุมชนหรือสังคมจะให้ความรู้การศึกษาแก่บุคคลตลอดไป ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่ศึกษาในโรงเรียน/สถานศึกษา หรือเมื่อจบจากโรงเรียน/สถานศึกษามาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีแหล่งการเรียนรู้มากมายไม่ว่าจะเป็นสถาบันทางศาสนา ภูมิปัญญา องค์กรท้องถิ่น หรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ก็เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบุคคล

14. ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การศึกษาตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นไม่ได้หรือสำเร็จไม่ได้ ถ้าไม่มีการร่วมมือของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการศึกษา ผู้รับการศึกษา ตัวผู้เรียนหรือประชาชนเอง

สรุปหลักของการศึกษาตลอดชีวิตคือ เป็นการศึกษาที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นบ้าน ชุมชน โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคเอกชน ในการจัดการเรียนรู้จะต้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนทุกวัย มีความยืดหยุ่นสูง มุ่งพัฒนาประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

1.4 แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา 2548: 16-17; อ้างอิงจาก สุมาลี สังข์ศรี. 2546) กล่าวว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้มีประสิทธิภาพควรมีแนวปฏิบัติในประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้ชัดเจน
2. ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน
3. จัดการศึกษาทุกประเภทให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
4. จัดแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เปิดกว้างและประชาสัมพันธ์
5. ผู้จัดการศึกษาตลอดชีวิตควรประสานความร่วมมือระหว่างกัน
6. เนื้อหาหลักสูตรจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

7. วิธีการให้การศึกษา หาความรู้ ควรมีความหลากหลายให้ผู้เรียนเลือกได้ตามความต้องการและความสะดวก

8. ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมต่อเนื่องตลอดชีวิต
9. พัฒนาครูให้รับบทบาทและมีทักษะในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
10. การวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง
11. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายให้เป็นผู้ใฝ่รู้
12. สร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน
13. ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนรอบรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์และสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แหล่งเรียนรู้

มูมบ้านหนังสือ ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นศูนย์กลาง-ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในเรื่องของ แนวทางการพัฒนาการให้บริการ มูมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ โดยจะศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับ 2.1) ความหมายของแหล่งเรียนรู้ 2.2) ประเภทของแหล่งเรียนรู้ 2.3) ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ 2.4) นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการคิดเอง

สามารถ รอดสำราญ (2546: 19) ได้กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่บุคคล สถานที่ ต่างๆ แหล่งวิทยาการต่างๆ ธรรมชาติต่างๆ ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประสบการณ์ตรงเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 64) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบตัวที่เป็นทั้งสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สุมาลี สังข์ศรี (2548: ไม่ปรากฏหน้า) ให้ความหมายว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง บุคคล กิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งให้ประสบการณ์แก่ประชาชนได้ ดังนั้น แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน อาจจะเป็น ศาสนสถาน โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ สวนสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี ศูนย์การศึกษา ในชุมชน หอสมุด สถานประกอบการ หน่วยงานต่างๆ ที่มีสาขาอยู่ในชุมชน เป็นต้น

วิเชียร วงศ์คำจันทร์ (2553: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภักธีรา พงศ์ศรีไตรเนตร (2553: 10) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศหรือศูนย์รวมความรู้ที่ทุกคนสามารถศึกษา แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่ง ต่างๆ ได้ตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

สรุปความหมายของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นบุคคล กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาชาวบ้าน หอสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น เป็นแหล่งที่ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยแหล่งเรียนรู้จะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมและความต้องการของคนอาศัยในแต่ละท้องถิ่น

2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

สำหรับประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (อุดม เศษกิจวงศ์. 2551: 156) ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ มีดังนี้

1. หอสมุดประชาชน
2. พิพิธภัณฑ์สถาน หอศิลป์
3. สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ฯ
4. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดรูปแบบแหล่งความรู้ไว้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบัน การศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชน มีอาคารสถานที่พร้อม และมีห้องสมุดโรงเรียน หรือสามารถจัดเป็นห้องสมุดโรงเรียน ที่ให้บริการประชาชนในชุมชนได้ โดยมีการจัดทำเป็นแหล่งความรู้ แก่ชาวบ้านได้เข้ามาใช้บริการ โดยไม่มีการจำกัดเพศและวัย

2. แหล่งความรู้หมู่บ้านที่จัดขึ้นในวัด วัดในชนบทโดยทั่วไป ถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญแห่งหนึ่งของชุมชน เป็นสถานที่ที่ประชาชนมาพบปะกันประกอบศาสนกิจร่วมกัน โดยมีพระเป็นผู้ให้การอบรมเทศนา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ประการหนึ่ง หากจะพัฒนาให้วัดสามารถให้บริการความรู้ให้กับประชาชนในรูปแบบแหล่งความรู้ก็กระทำได้เพราะวัดมีบริเวณกว้างขวาง ร่มรื่น มีพระภิกษุและสามเณรที่ประชาชนเคารพนับถือและมีเวลาพอที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับสามารถดูแลและประสานงานกับคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการแหล่งความรู้ได้อย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ

3. แหล่งความรู้ที่พัฒนาจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เนื่องจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลที่สำคัญยิ่งของชุมชนแหล่งหนึ่ง นอกเหนือไปจากโรงเรียน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายขยายที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านออกไปให้ทั่วถึง ทุกหมู่บ้าน สนับสนุนหนังสือพิมพ์และวารสาร จากหลักการนี้ทำให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้าน โดยความร่วมมือของชาวบ้าน เช่น คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กลุ่มนักศึกษาทางไกล หรือกลุ่มพลังอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครซึ่งสามารถให้บริการความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

4. แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในสถานที่สาธารณะ หรือในที่ที่ประชาชนบริจาดในบางหมู่บ้านที่ไม่มีวัด โรงเรียน หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จึงมีข้อจำกัดทำให้ไม่มีฐานในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้าน แต่ก็สามารถพัฒนาที่สาธารณะหรือสถานที่ที่มีผู้บริจาดให้ในหมู่บ้าน ให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านได้ โดยสถานที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

สกุล จันดี (2553: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลและองค์กรในชุมชน หมายถึง บุคคล คณะบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐและเอกชน ในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติ ให้แก่นักเรียนได้ เช่น ตัวแทนด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ตัวแทนรัฐบาลหรือหัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาองค์กรต่างๆ ผู้ชำนาญพิเศษหรือผู้ ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์หรือผู้นำศาสนาต่างๆ ผู้นำชุมชน คณะบุคคลจากสถาบันต่างๆ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ ประเภท ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่ มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือทรัพยากรที่ มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรสัตว์ เชื้อเพลิง อ่างเก็บน้ำ ฝายชลประทาน ลำคลอง อุทยานแห่งชาติ ศูนย์อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ **ประเภทอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง** หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือ สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่นโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด พิพิธภัณฑสถาน พระพุทธรูป โบสถ์ วิหาร ศูนย์ราชการ โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา โรงงานอุตสาหกรรม ตลาดอนุสาวรีย์ ศาลหลักเมือง เรือนจำ สถานีตำรวจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาวิชาการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ **ประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี** หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็น สิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นนวัตกรรม หรือเทคโนโลยี ที่มี อยู่ในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ระบบรถยนต์ต่างๆ เคมีภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. แหล่งเรียนรู้ **ประเภทศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี** หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง การแสดงพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมชุมชน พิธีทางศาสนา ประเพณีความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ ศิลปกรรม แกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ภาพวาด ภาพเขียน เป็นต้น

ภักธีรา พงศ์ศรีไตรเนตร (2553: 11) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ได้เป็น 3 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ตามธรรมชาติ และแหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

สรุปประเภทของแหล่ง เรียนรู้อย่างกว้างๆ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ที่เป็นบุคคล ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แหล่ง เรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม วัด โบสถ์ เทคโนโลยี สื่อ เบื้องต้น และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก เป็นต้น

2.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ในเรื่องความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ได้มีผู้เชี่ยวชาญ ได้กล่าวไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ (2533: ไม่ปรากฏหน้า) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อหาความรู้ ต่างๆได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ไม่จำกัดเพศและวัย

2. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้

3. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติจริงได้

4. เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้นและยังไม่มีของจริงให้เห็น เช่น ศึกษาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ จากงานนิทรรศการ

5. เป็นการให้ข่าวสาร และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม เพื่อเกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ หรือมุมมองใหม่ได้

ดาร์ นูญู (2548: 28) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้ คือ 1) เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยระบบกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล 2) เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) เป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน 4) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการคิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง 5) ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 65-66) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่มีความสำคัญต่อการศึกษานอกระบบใน 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย กิจกรรมการสอน อ่าน- เขียน สำหรับผู้ที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ การศึกษานอกระบบสายสามัญ ซึ่งเทียบเท่าการศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับประถม ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย การจัดการศึกษานอกระบบ ประเภทการศึกษาพื้นฐาน ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนลักษณะดังนี้

1.1 กิจกรรมการเรียนการสอน อ่านเขียน สำหรับผู้ที่ลืมนักหรือผู้ที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ กิจกรรมนี้ใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีลักษณะดังนี้

- ใช้วิทยากรจากแหล่งความรู้ในบางแห่ง ในการจัดกิจกรรมสอนอ่าน- เขียน อาจจะใช้วิทยากรจากโรงเรียนในหมู่บ้าน หรือนิมนต์พระจากวัดในหมู่บ้านเป็นผู้สอน
- ใช้เป็นสื่อในการ เรียนรู้ ในการสอน อ่าน- เขียน เนื้อหาที่สอนมักจะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิต ดังนั้น วิทยากรอาจใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา ป่าไม้ เป็นเนื้อหาในการเรียน
- ใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน เช่น ใช้ บริเวณวัด ใช้สถานที่ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ใช้ศาลากลางบ้าน ฯลฯ
- ใช้เป็นแหล่งทบทวนทักษะอ่าน- เขียน แหล่งการเรียนรู้ เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุด สามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ประชาชนผู้เรียนมาอ่านหรือเขียน มาเพื่อฝึกการอ่านเขียนเพื่อไม่ให้ลืมนัก

1.2 กิจกรรมการศึกษานอกระบบสายสามัญที่เทียบเท่าระดับประถม และมัธยมศึกษา กิจกรรมนี้ใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนที่มีลักษณะดังนี้

- เป็นแหล่งในการค้นคว้าหาความรู้ แหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนมาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา
- ใช้วิทยากรจากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางแห่ง เช่น โรงเรียน ห้องสมุดประชาชนที่มีครูและเจ้าหน้าที่ที่อาจมาช่วยเป็นวิทยากรในการเรียนการสอนได้
- ใช้เป็นสถานที่พบ บกลุ่มในกิจกรรมการศึกษานอกระบบสายสามัญที่เทียบเท่าระดับชั้นต่างๆ นั้น ต้องมีการพบปะระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นระยะๆ หรือทุกสัปดาห์ วิทยากรผู้จัดอาจขอใช้สถานที่ของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเป็นสถานที่พบกลุ่ม เช่น ที่โรงเรียนในชุมชน ที่วัด ฯลฯ

- เป็นสื่อในการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในชุมชน สามารถนำมาเป็นสื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับชั้นต่างๆ ได้

2. การศึกษานอกระบบประเภททักษะอาชีพ ประกอบด้วย การฝึกอาชีพระยะสั้น ระยะยาว แบบกลุ่มสนใจ และอื่นๆ โดยให้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรบ โดยขอใช้สถานที่จากแหล่งเรียนรู้ เช่น วัด โรงเรียน สถานประกอบการในชุมชน เป็นต้น

2.2 ใช้เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน การฝึกอบรบวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรบด้าน การเกษตร สถานที่ดูงานอาจจะเป็นบ่อเลี้ยงปลา ไร่เกษตร เป็นต้น

2.3 ขอใช้วิทยากรของแหล่งการเรียนรู้ ในการฝึกอบรบวิชาชีพในหลายสาขาวิชา ได้แก่ ประชาชน นอกจากจะใช้วิทยากรที่เกี่ยวข้องแล้ว อาจจะใช้วิทยากรจากสถานศึกษาหรือจาก สถานประกอบการ เป็นต้น

2.4 ใช้เป็นสื่อหรือวัสดุในการฝึกวิชาชีพ โดยการฝึกวิชาชีพอาจจะนำทรัพยากรที่มี อยู่ในชุมชนเป็นวัสดุฝึก เช่น ไม้ไผ่ ยางพารา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน

3. การศึกษานอกระบบประเภทการให้ข่าวสารข้อมูลและความรู้ทั่วไปเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต

การศึกษาประเภทนี้ ได้แก่ การเชิญวิทยากรจากภายในและภายนอกชุมชนมาให้ความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เช่น ด้านสุขภาพ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง เป็นต้น ในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบประเภทนี้ จะใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ในลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 ใช้เป็นสถานที่ในการจัดฝึกอบรมในการ ให้ความรู้เรื่องที่จำเป็นต่อชีวิต เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน อาจจะจัดโดยใช้ศาลาวัด ห้องประชุมโรงเรียน ฯลฯ

3.2 ใช้เป็นสถานที่ดูงาน เช่น ประชาชน ในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ผู้จัดการอบรมอาจจะ นำผู้เข้ารับอบรมมาศึกษาดูงานเพื่อให้ได้แนวทางไปปฏิบัติ

3.3 ใช้เป็นสื่อหรือวัสดุประกอบการอบรม ทรัพยากรในชุมชนสามารถนำมา ประกอบการเรียนการสอนได้

3.4 ใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด ประชาชนประจำอำเภอ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด เป็นต้น

นิวัติ อรรถบดินทร์ (2536: 15-16) กล่าวว่า แหล่งความรู้มีความสำคัญ คือ เป็นสถานที่ที่ ประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมแรง ร่วมความคิด ร่วมทำ มีการบริจาคทรัพย์สิน ร่วมมือเสียสละกำลังกาย ในการจัดสร้างอาคาร สถานที่ สำหรับเป็นสถานที่ให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ แก่ประชาชน โดยมี สื่อสิ่งพิมพ์และอาจมีสื่อเทคโนโลยี วิทยุ โทรทัศน์ ของจริง ของจำลอง การแสดง การสาธิตต่างๆ ไว้ บริการ สื่อบางส่วนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ และเอกชน สื่อบางส่วนได้รับบริจาคจาก ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีโอกาสฝึก อ่าน เขียน ได้ปริ กษาและแลกเปลี่ยน ความคิดเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ศูนย์การศึกษาชนออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 151) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้หมู่บ้านเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางหนึ่งซึ่งจัดในรูปของการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นการลงทุนที่ไม่สูงแต่ได้รับผลประโยชน์มาก สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ประชาชนจะได้รับข่าวสารข้อมูล และเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ เพิ่มเติม
2. เป็นการส่งเสริมการอ่าน และป้องกันการลืมหนังสือของประชาชน
3. เป็นการสร้างนิสัยการอ่านให้กับประชาชน
4. เป็นการก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างส่วนราชการกับประชาชน
5. ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในการพบปะหารือ จัดประชุมของหมู่บ้าน เป็นที่พักผ่อนและ

จัดกิจกรรมนันทนาการด้านความรู้ กีฬาและบันเทิง

จากการที่กล่าวมาในข้างต้น จึงสรุปประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาในสิ่งที่ตนต้องการรู้ เสริมความรู้เดิมที่มี เปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ จากความรู้อันหลากหลาย สามารถเลือกได้ตามความต้องการของตน

2.4 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

ในเรื่องนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ มีทั้งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ยุทธศาสตร์การทำงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 25 ได้กล่าวถึงการให้การสนับสนุนของภาครัฐในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สโมสร พุทธศาสนสถาน อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ”ในมาตรา 29 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชน โดยการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยการให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ให้ ตรงกับความต้องการ ดังนี้ “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จัก เลือกรับรู้ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน”

จาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ ในยุทธศาสตร์การทำงานของเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ของภาครัฐ เอกชน และชุมชน ดังนี้

1. กำหนดภารกิจเฉพาะด้านของแต่ละแหล่งข้อมูลเพื่อให้การทำงานมีพลังมากขึ้น
2. มีการจัดการร่วมกัน โดย

2.1 ภาครัฐสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้ง ให้คำปรึกษา ทางวิชาการ ประสานการจัดกระบวนการกลุ่ม การสร้างผู้นำเพื่อกระตุ้นให้เกิดแหล่งเรียนรู้และการจัดการที่ยั่งยืน

2.2 ภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณ การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ภาคชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นและผู้รับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมดของแหล่งเรียนรู้

3. กำหนดรูปแบบและมาตรฐานการบริการขั้นพื้นฐานของแหล่งเรียนรู้ และสามารถดำเนินการร่วมกันได้

4. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกัน

5. ดำเนินการในเชิงรุก โดยการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรและบุคลากร

6. จัดตั้งกองทุนสนับสนุน และจัดหาอาสาสมัครมาช่วยในการดำเนินงาน

7. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลระหว่างแหล่งเรียนรู้

และได้กล่าวถึงแนวนโยบาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ให้แหล่งเรียนรู้เป็นองค์กรเปิดที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

2. จัดกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3. นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ความรู้ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

4. กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีอำนาจจัดการแหล่งเรียนรู้ และได้รับการสนับสนุนในเรื่องข้อมูลรวมทั้งงบประมาณจากภาครัฐ สถานศึกษา นักวิชาการ และเอกชน

5. ให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อดำเนินงานในแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ

6. ให้มีการจัดการเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการบริหารจัดการทรัพยากร การกำหนดกลไกการประสานประโยชน์ กำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบของเครือข่ายนั้นมีหลากหลาย

7. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนงานด้านแหล่งเรียนรู้กับต่างประเทศ

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (ศูนย์ทนายความทั่วไทย . 2553: ออนไลน์) ในมาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในข้อ 2 การศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักคือ ข้อ ก “การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ” และ ข “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา”

นโยบายต่างๆ ในข้างต้น ได้สนับสนุน และเป็นแนวทางให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน ได้รับประโยชน์สูงสุดตามความต้องการของคนในแต่ละชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความรู้ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ห้องสมุดและการดำเนินงานห้องสมุด

ในเรื่องของการดำเนินงานห้องสมุดนั้น ผู้วิจัยได้ ศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังนี้ 3.1) ความหมายของห้องสมุด 3.2) ประโยชน์และความสำคัญของห้องสมุด 3.3) ประเภทของห้องสมุด 3.4) งานบริหารห้องสมุด 3.5) งานบริการห้องสมุด และ 3.6) งานกิจกรรมห้องสมุด 3.7) นโยบายของภาครัฐในการพัฒนาห้องสมุด และ 3.8) เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของห้องสมุด

ในเรื่องความหมายของห้องสมุดนั้น มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรวิจน์ เกตุดี (2545: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของ ห้องสมุด ว่า หมายถึง สถานที่รวบรวมสรรพวิทยากร ต่างๆ ที่บันทึกไว้ในรูปแบบหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ ต่างๆ หรืออุปกรณ์โสตทัศนวัสดุและมีการจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในการค้นคว้า

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ศูนย์สารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถาน . 2553 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดว่า หมายถึง ห้องหรืออาคารที่มีระบบจัดเก็บรวบรวมรักษาหนังสือประเภทต่างๆ ซึ่งอาจรวมทั้งต้นฉบับ ลายมือเขียน ไมโครฟิล์ม เป็นต้น เพื่อใช้เป็นที่ค้นคว้าหาความรู้.

วิกิพีเดีย สารานุกรมออนไลน์ (2551: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของ ห้องสมุด ว่า หมายถึง แหล่งสารนิเทศ บริการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค วัสดุเทปและโทรทัศน์ CD-ROM DVD VCD รวมถึงไมโครฟิล์มด้วย โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงาน และบริหารงานต่างๆ ในห้องสมุด โดย จัดระบบเป็นหมวดหมู่ และระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุด มีความสะดวกสืบค้นได้ง่าย ตรงกับความต้องการ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2551: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของ ห้องสมุดว่าหมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ อาจมีชื่อเรียกว่า หอสมุด ห้องสมุด สำนักหอสมุด สถาบันวิทยบริการ ศูนย์บรรณสาร ศูนย์สารสนเทศ สำนักวิท ยบริการ หรือชื่ออื่นใดที่มีภารกิจในทำนองเดียวกัน

จากความหมายในข้างต้น ทำให้สรุปความหมายของห้องสมุดได้ว่า หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดเก็บ รวบรวมและให้บริการหนังสือ วารสาร และทรัพยากรสารสนเทศอื่น โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารงาน มีการจัดระบบเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ค้นหาได้สะดวก ง่าย และเป็นระเบียบ

3.2 ประโยชน์และความสำคัญของห้องสมุด

ห้องสมุดถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยผู้ใช้บริการสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ ทำให้เป็นคนที่ทันโลก ทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา ในเรื่องของความสำคัญของห้องสมุดนั้น ได้มีนัก วิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดไว้หลายท่านด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

รณิศจน อินทรกำแหงและนวลจันทร์ รัตตากร (2531: 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดว่า ช่วยส่งเสริมความรอบรู้ ช่วยสนองความใคร่รู้ใคร่เห็น ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้มีโอกาสเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัย และช่วยเพิ่มพูนทักษะในการใช้ห้องสมุด

อรพินธุ์ พูนนารณ (2534: 2-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดว่า 1) ช่วยพัฒนาสังคม 2) ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ 3) ช่วยพัฒนาการเมือง 4) ช่วยพัฒนาวัฒนธรรม และ 5) สร้างสรรค์การศึกษาต่อเนื่องของชุมชน

รณิศจน อินทรกำแหง (2539: 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดไว้ว่า เป็นศูนย์กลางแห่งสรรพวิทยาการ ต่างๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ อื่นๆ ตลอดจนจอสีทัศน์และสารนิเทศ

สุมน วัฒนเกียรติ (2541: 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดไว้ว่า เป็นสถานที่ที่น่าสนใจ มีประโยชน์ เป็นแหล่งรวมสรรพความรู้ทั้งหลายที่คิดค้นขึ้นใหม่ ๆ ไว้ในรูปแบบ ต่างๆพร้อมทั้งมีวิธีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการให้บริการแก่ผู้ใช้และมีความรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปลูกฝังนิสัยรัก การอ่านและเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างเสรี

วิจิตต์เดียว สารานุกรมเสรี (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดว่า ห้องสมุดเป็นที่รวมวิทยาการต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลความรู้ได้กว้างขวาง ทุกสาขาวิชา เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้สามารถเลือกอ่านหนังสือ และค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง อย่างอิสระ ตามความสนใจของแต่ละบุคคล และยังเป็นสถานที่ ที่ก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า ทั้งยังช่วยให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วรวิจน์ เกตุดี (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของห้องสมุด 1) เป็นสถานที่ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 2) เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้บริการจะเลือกหนังสือที่อ่านได้ตามความสนใจ 3) ช่วยให้ผู้ใช้บริการเป็นคนทันสมัยอยู่ตลอดเวลา 4) ช่วยให้ผู้ใช้บริการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 5) ช่วยให้ผู้ใช้บริการมีนิสัยรักการอ่าน และ 6) ฝึกให้ผู้ใช้บริการรู้จักรับผิดชอบในสาธารณสมบัติ

อัลเลน และเจมส์ (ชุดิภักดิ์ บุญปาน. 2546: 12; อ้างอิงจาก Allen; & James. 1995: 161) ได้ให้ความสำคัญของห้องสมุดไว้ว่า เป็นแหล่งส่งเสริมให้ผู้ใช้มีความรู้ และทักษะในการสืบค้นสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะในแวดวงการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปความสำคัญของห้องสมุดได้ว่า เป็นที่รวมวิทยาการต่างๆที่ผู้ใช้บริการสามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า และความรู้รอบตัว สร้างความเพลิดเพลิน จรรโลงใจแก่ผู้อ่าน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3 ประเภทของห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนแบ่งออกหลายรูป กล่าวคือ แบ่งตามประเภทตามขนาด และหน้าที่ดังนี้

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (สำนักงานการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในปัจจุบัน) กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งประเภทห้องสมุดประชาชน ตามขนาดของห้องสมุดประชาชนเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ห้องสมุดขนาดใหญ่ เช่น ห้องสมุดประชาชนจังหวัด เป็นอาคารขนาดใหญ่ 2 ชั้น ชั้นบนจัดให้บริการหนังสือ เอกสารทางด้านหลักสูตรต่างๆ มีห้องโสตทัศนศึกษา หรือห้องการศึกษา นอกโรงเรียน มุมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มุมมหาวิทยาลัยรามคำแหง มุมข้อมูลท้องถิ่น ชั้นล่าง จัดบริการหนังสือ เอกสารและสื่อโดยทั่วไป

2. ห้องสมุดขนาดกลาง เช่น หอสมุดธรรมมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน จำนวน 5 ห้อง ประกอบด้วย ห้องเด็กและห้องครอบครัวห้องอเนกประสงค์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องหนังสือทั่วไป ห้องเฉลิมพระเกียรติ บางแห่งอาจจะมีห้องอื่นเพิ่มเติม เช่น ห้องธรรมะ ห้องบุคคลสำคัญ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นอาคาร 2 ชั้นชั้นบนจัดเป็นห้องท้องถิ่นเกี่ยวกับข้อมูลชุมชน ห้อง การศึกษานอกโรงเรียน ให้ความรู้ทุกประเภท และห้องเฉลิมพระเกียรติ จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับพระราช ประวัติ พระราชกรณียกิจ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและพระราชวงศ์ที่ เกี่ยวข้องชั้นล่างจัดให้บริการหนังสือ เอกสารและสื่อโดยทั่วไป

3. ห้องสมุดขนาดเล็ก เช่น ห้องสมุดประจำอำเภอและกิ่งอำเภอ เป็นอาคารชั้น เดียว ให้บริการหนังสือและสื่อ โดยจัดเป็นมุมต่างๆ เช่น มุมเด็ก มุมครอบครัว มุมวารสาร หนังสือพิมพ์ มุมหนังสือทั่วไปมุมอ้างอิง มุมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จัดบริการห้องสมุดประชาชน ได้แบ่งประเภท ของห้องสมุดประชาชนออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะเป็นอาคาร ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ให้บริการการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัย ให้บริการข้อสนเทศและวัสดุการอ่านในรูปแบบต่างๆ ให้บริการการฝึกงานแก่นิสิต นักศึกษา เป็นต้น

2. ห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ ให้บริการในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร ด้าน การศึกษาค้นคว้า การให้บริการข้อสนเทศและวัสดุการอ่านในรูปแบบต่างๆ การส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

3. บ้านหนังสือ เป็นห้องสมุดขนาดเล็กที่นำตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 3x6 เมตร จำนวน 2 ตู้มาประกอบกัน จัดทำเป็นห้องสมุดและให้มีลักษณะคล้ายบ้าน นำไปตั้งในชุมชนต่างๆในเขต กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาและขยายบริการด้านห้องสมุดประชาชนในเชิงรุกเข้าถึงชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้บริการการศึกษาหาความรู้ เพื่อความบันเทิงและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จะเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทของห้องสมุดประชาชนนั้นมีการแบ่งหลายอย่างไม่ว่าจะเป็น การแบ่งตามขนาด ลักษณะการใช้งาน และหน้าที่ โดยการแบ่งห้องสมุดประชาชนของ สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ห้องสมุดขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก และกรุงเทพมหานครได้แบ่ง ประเภทห้องสมุดประชาชนออกเป็น 3 ประเภทคือ ห้องสมุดประชาชนที่เป็นอาคาร ห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ และบ้านหนังสือ

3.4 งานบริหารห้องสมุด

งานบริหารห้องสมุด ได้แก่ การดำเนินการใดก็ตามที่จะทำให้งานห้องสมุดเป็นไปตามนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลภายใต้เงื่อนไข ปัจจัยในการบริหาร ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ โดยอาศัยทฤษฎีกระบวนการบริหารและกระบวนการบริหารคุณภาพงานที่เหมาะสม และสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ . 2545: 17)

ในเรื่องงานบริหารห้องสมุดนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ 3.4.1) องค์ประกอบในการบริหารงานห้องสมุด 3.4.2) หน้าที่การจัดการและการบริหารห้องสมุด 3.4.3) ความสำคัญของการบริหารห้องสมุด 3.4.4) คุณลักษณะและทักษะจำเป็นของผู้บริหารห้องสมุด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 องค์ประกอบในการบริหารงานห้องสมุด

องค์ประกอบในการบริหารห้องสมุด มีอยู่หลายองค์ประกอบ ไปด้วยกัน โดยมีลัทธิภานาเสวี (2542: 16-17) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานห้องสมุด ดังนี้

1. เงิน ห้องสมุดควรได้งบประมาณอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอเพื่อจัดซื้อหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง สื่อทัศนวัสดุ รวมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆ ไว้บริการ ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรมีเงินเพียงพอที่จะสามารถจัดหาสิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนาห้องสมุด
2. บุคคลที่ทำงานห้องสมุด ควรมีบรรณารักษ์อาชีพที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์หรือนักเอกสารสนเทศ เพื่อจัดกิจการห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้อาจมีผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด พนักงานห้องสมุด ผู้มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ หรือโปรแกรมเมอร์ นักศึกษาหรือนักเรียนช่วยงานห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ อื่นๆ ตามความจำเป็น ตามขนาดของห้องสมุดว่าเป็น ขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ
3. สถานที่ ได้แก่ สถานที่สำหรับนั่งอ่านและศึกษาค้นคว้า ห้องสมุดอาจจะใช้ห้องเรียนหรืออาคารเป็นเอกเทศ และต้องใหญ่พอสมควร การจัดสถานที่ควรจัดแบบยืดหยุ่นได้ ควรมีเนื้อที่กว้างพอที่จะทำให้ผู้อ่านนั่งอ่านอย่างสบาย การจัดสถานที่ควรให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม ห้องสมุดทุกแห่งควรมีห้องเก็บของเพื่อจัดเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด ต่างๆ รวมถึงอุปกรณ์ซ่อมหนังสือที่อาจทำให้รัก แลดูไม่สวยงาม และจะต้องมีเนื้อหาไว้ให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้สะดวก ควรมีห้องพักผ่อน ห้องประชุม และห้องคอมพิวเตอร์ด้วย
4. หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่อทัศนวัสดุ ห้องสมุดควรมีหนังสือที่ทันสมัย ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ควรมีหนังสืออ้างอิง พอสมควร และควรมีหนังสือครบตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้นๆ หนังสืออ่านประกอบ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อทัศนศึกษา ตลอดจนวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้อ่านและอาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปประกอบการเรียนการสอนได้

โดยสรุปคือ องค์ประกอบสำคัญในการบริหารห้องสมุด มี 4 อย่าง คือ เงิน บุคลากร สถานที่ และหนังสือ โดยแต่ละองค์ประกอบต่างก็มีความสำคัญและผู้บริหารควรจะมีการวางแผน การจัดการที่ดี เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่น ให้ผู้อ่านรู้สึกพึงพอใจ เกิดนิสัย รักการอ่าน และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

3.4.2 หน้าที่การจัดการและบริหารห้องสมุด

ในการบริหารจัดการห้องสมุด จะมีหลักการคล้ายกับการบริหารงานทั่วไป โดยจะเริ่มต้นที่งานที่จะต้องทำก่อนเป็นอันดับแรก และตามมาด้วยงานที่จะต้องกระทำในลำดับถัดไป ต่อเนื่องกันจนครบถ้วนกระบวนการของงานห้องสมุด โดย มัลลิกา นาถเสวี (2542: 17-18) ได้กล่าวถึง หน้าที่การจัดการและบริหารงานห้องสมุด ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การจัดการดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การวางแผนงานไว้ล่วงหน้าควรมีตามลำดับ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอน เช่น วางโครงการหรือแผนงานจัดตั้งห้องสมุด สถานที่ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ตลอดจนการปฏิบัติงานของห้องสมุด กำหนดกฎเกณฑ์ ต่างๆของห้องสมุด จัดวางโครงการสอน การฝึกอบรม เป็นต้น

2. การจัดองค์กร (Organizing) ควรจัดรูปงานของห้องสมุดให้สอดคล้อง อกกับนโยบายและวัตถุประสงค์ โดยจัดหน่วยงานของห้องสมุดให้เหมาะสมกับงาน กำหนดงานและความรับผิดชอบให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ตลอดจนพยายามปรับปรุงกิจการห้องสมุดให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

3. การจัดงานเกี่ยวกับบุคคล (Staffing) หรือการบริหารงานบุคคล เป็นงานที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อบรรณารักษ์ ควรคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาในงานห้องสมุด ควรจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับงานและความสามารถของแต่ละบุคคล

4. การควบคุมงานหรือการวินิจฉัยสั่งการ (Direction) เป็นการควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ ควรมีการนิเทศงานแก่เจ้าหน้าที่และประเมินผลติดตามผลงาน ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่างๆ ของห้องสมุด

5. การประสานงาน (Coordination) ห้องสมุดจำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ งานจึงจะดำเนินไปด้วยดี

6. การเสนอรายงาน (Reporting) ห้องสมุดควรจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอผู้บังคับบัญชาให้ทราบการดำเนินงานของห้องสมุดตลอดปี การเสนอรายงานควรแสดงเป็นสถิติ ต่างๆ เสนอประกอบคำอธิบาย เช่น สถิติผู้เข้าใช้ห้องสมุด สถิติการยืมหนังสือ สถิติการจัดกิจกรรม ห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้ควรเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไข แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วย

7. การจัดทำงบประมาณ (Budgeting) การจัดทำงบประมาณห้องสมุดในแต่ละปี โดยให้แต่ละหน่วยงานเสนอโครงการและค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อย ด้วยความยุติธรรม และควบคุมการใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องตามระเบียบของราชการ

จากข้างต้นทำให้สรุปหน้าที่ในการบริหารจัดการห้องสมุดคือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดงานเกี่ยวกับบุคคล การควบคุมงาน การประสานงาน การเสนอรายงาน และการจัดทำงบประมาณ โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการทำงาน ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด ตรงกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานห้องสมุด

3.4.3 ความสำคัญของการบริหารงานห้องสมุด

ในปัจจุบันนี้ห้องสมุดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้การบริหารงานห้องสมุดมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (ประภาส พาวินันท์. 2541: 60) ทำให้ผู้บริหารห้องสมุดได้นำหลักและแนวคิดในการบริหารองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมเข้ามามีใช้ในการบริหารห้องสมุด โดย อันเดอร์วูด (Underwood. 1990: 1-2) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของการนำหลักการบริหารองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุดคือ 1) พัฒนาการของทฤษฎีการบริหารงานองค์กรได้เปลี่ยนแปลงไป ห้องสมุดต้องนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการบริหารงาน 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเช่น กฎหมายแรงงาน และการให้บริการสารสนเทศ เปลี่ยนแปลงไป 3) ผู้ใช้บริการมีความต้องการมากขึ้นกว่าเดิมในเรื่องบริการสารสนเทศและบริการที่แปลกใหม่ 4) งบประมาณ เมื่อรายได้ของห้องสมุดไม่สมดุลกับรายจ่าย จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ 5) ความเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพ บรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์ ทำให้ลักษณะงานบริการห้องสมุดและสารสนเทศกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง บุคลากรในวิชาชีพต้องมีความรู้ใหม่ ๆ และต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์เข้ากับการทำงานในห้องสมุด เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุด 6) พัฒนาการของงานเทคโนโลยีสารสนเทศได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารห้องสมุดโดยตรง เพราะเป็นสื่อกลางที่นำสารสนเทศจากผู้ผลิตไปยังผู้ใช้ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ห้องสมุดจำเป็นต้อง ปรับรูปแบบการให้บริการ เช่น ใน การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลมาให้บริการ ก็ต้องให้ผู้มีความเข้าใจในวิธีการสืบค้นเป็นอย่างดี จึงมีการสอนการสืบค้นข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการ เป็นต้น

สรุปความสำคัญของการบริหารงานห้องสมุดว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ผู้ใช้บริการคาดหวังว่า จะได้รับบริการที่ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว และแปลกใหม่กว่าเดิม ทำให้ผู้บริหารห้องสมุด จะต้องมีการปรับตัวให้เข้า กับยุคสมัย โดยมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการ เช่น การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ การจองหนังสือออนไลน์ ห้องสมุดเสมือนจริง เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้นำรูปแบบของการบริหารงานองค์กรทางธุรกิจและอุตสาหกรรมมาปรับใช้ในการบริหารงบประมาณ การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกสบาย เกิดนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.4.4 คุณลักษณะและทักษะจำเป็นของผู้บริหารห้องสมุด

การบริหารห้องสมุดสมัยใหม่ มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ใช้บริการที่มากขึ้น การที่จะทำให้การบริหารงานห้องสมุดให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารห้องสมุดจำเป็นต้องมีลักษณะและทักษะในเรื่องต่อไปนี้

อันเดอร์วูด (Underwood. 1990: 5-6) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะจำเป็นของผู้บริหารห้องสมุดคือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในงานเทคนิคของห้องสมุดเป็นอย่างดี 2) มีความเข้าใจแนวคิดและหลักการบริหารเป็นอย่างดี 3) มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และ 4) มีความสามารถในการวางแผน ทั้งแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

รูคส์ (Rooks. 1994: 56-58) ได้กล่าวถึงทักษะจำเป็นสำหรับผู้บริหาร เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารงานห้องสมุดคือ 1) ทักษะด้านการบริหาร ทั้งด้านการวางแผน ควบคุม จัดการงบประมาณ การจัดการบุคลากร และทรัพย์สิน อื่นๆ ของห้องสมุด 2) ทักษะด้านเทคนิค โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ห้องสมุดจะต้องเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่าย และระบบสารสนเทศ ต่างๆ 3) ทักษะสื่อสาร ทั้งกับผู้ใช้บริการ บุคลากรของห้องสมุด และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ถ้าหากผู้บริหารสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะนำไปสู่ความสำเร็จ 4) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็น ความรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานที่ดี 5) ทักษะด้านการเพิ่มรายได้ โดยผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารรายได้ของห้องสมุดด้วยวิธี ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานของห้องสมุดเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด 6) ความรู้ทางกฎหมาย ผู้บริหารควรมีทักษะทางด้านกฎหมายเป็นอย่างดี เพราะทำหน้าที่ตัดสินใจทุกเรื่องที่เกิดขึ้นกับห้องสมุด เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้กับการทำงานทุกเรื่องให้อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ

สรุปคุณลักษณะและทักษะจำเป็นของผู้บริหารห้องสมุด คือ ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับคนได้ทุกระดับ ทุกประเภท มีความรู้ในการบริหารจัดการ ทั้งเรื่องห้องสมุด บุคลากร กฎหมายและการเงิน สามารถวางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องสมุดได้เป็นอย่างดี มีความเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อบริหารงานห้องสมุดให้ประสบผลสำเร็จ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3.5 งานบริการห้องสมุด

งานบริการห้องสมุดถือว่า เป็นงานที่มีความสำคัญมาก และ เป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด เพราะงานต่างๆ ที่ดำเนินการมาเพื่อมุ่งสู่การให้บริการที่ดีที่สุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่ดีที่สุดในการอ่าน การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองให้ทันต่อสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงานบริการห้องสมุด โดยมีรายละเอียดคือ 3.5.1) ความหมายของงานบริการห้องสมุด 3.5.2) ขอบเขตของงานบริการห้องสมุด และ 3.5.3) ความสำคัญของงานบริการห้องสมุด

3.5.1 ความหมายของงานบริการห้องสมุด

มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริการห้องสมุด โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพ ษ์ (2525: 111) อธิบายว่า บริการห้องสมุด หมายถึง การจัดบริการและหาวิธี ต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกและชักจูงให้บุคคลมาใช้บริการ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความเพลิดเพลินจากหนังสือและสื่อทัศนวัสดุทุกประเภทที่มีอยู่ในห้องสมุด

จารุวรรณ สันธุโสภณ (2527: 279) กล่าวว่า บริการห้องสมุด คือ ความพยายามใด ๆ ก็ตาม ด้วยวิธีหลากหลายในการทำให้ทุกคนในท้องที่ ที่ถือว่าเป็นเขตปฏิบัติการของห้องสมุดได้เข้าถึงข้อมูล ได้ใช้ทรัพยากรของห้องสมุด ได้รับการชักนำหรือช่วยเหลือโดยมีทรัพยากรของห้องสมุดเป็นสื่อโดยไม่มีข้อจำกัดว่าข้อมูลหรือทรัพยากรนั้นจะอยู่ที่ใด หรือทรัพยากรต่าง ๆ นั้นจะมาที่ห้องสมุดเองหรือไม่ จัดได้ว่าเป็นการให้บริการของห้องสมุดทั้งสิ้น

दनันท์ ศุภภัทรานนท์ (2527: 15) กล่าวว่า งานบริการห้องสมุดหมายถึง การจัดการบริการและหาวิธีต่างๆที่จะอำนวยความสะดวกและชักจูงให้บุคคลมาใช้บริการ เพื่อศึกษาหาความรู้ ความเพลิดเพลินจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุทุกประเภทที่มีอยู่ในห้องสมุด

ปิยะวรรณ ประทุมรัตน์ (2544: 6) กล่าวว่า บริการห้องสมุด หมายถึง การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการโดยจัดเตรียมวัสดุตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกไว้พร้อม และหาเทคนิควิธีการต่างๆเพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช่วัสดุต่างๆของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

สรุปการให้บริการห้องสมุด หมายถึง การเตรียม การจัดวัสดุ อุปกรณ์ ต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ ให้ได้รับความ รู้ ความสะดวก และเพลิดเพลิน จากการอ่านและบริการอื่นๆ ของห้องสมุด

3.5.2 ขอบเขตของงานบริการห้องสมุด

งานบริการห้องสมุด ถือเป็นงานหลักของห้องสมุด เพราะถึงแม้ว่าจะจัดห้องสมุดด้วยวิธีการที่ดีเพียงใด หากไม่มีผู้ใช้บริการก็ไร้คุณค่า ขอบเขตของงานบริการห้องสมุด มีดังนี้ (มัลลิกา นาถเสวี. 2542: 12-14)

1. งานรับ-จ่ายหนังสือ (Circulation services) ได้แก่ การให้คนยืมหนังสือออกไปใช้นอกห้องสมุดและรับคืน ทำระเบียบการยืม ทำสถิติการยืม ทำหนังสือทวง เก็บบัตรคู่มือหนังสือคืน หนังสือและเก็บหนังสือขึ้นชั้น

2. บริการเอกสารสนเทศ (Reference information services) เดิมเรียกว่า บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามีทั้งบริการภายในห้องสมุด บริการทางโทรศัพท์ และบริการทางไปรษณีย์ มีการบริการโดยตรงคือตอบคำถามทั่วไป และบริการทางอ้อมคือ ช่วยค้นหาหนังสือหรือวัสดุอื่นที่มีคำตอบตามที่ผู้ใช้ต้องการ

3. บริการการอ่าน (Reading services) ได้แก่ การแนะนำ การอ่านหนังสือ จัดนิทรรศการ แนะนำและสาธิตการใช้มัลติมีเดียต่างๆ แนะนำและทำคู่มือการใช้ซีดีรอม

4. บริการหนังสือจอง (Reserved book services) เป็นบริการหนังสือที่ครูหรืออาจารย์กำหนดให้นักเรียนหรือนิสิตในชั้นเรียนใช้อ่านค้นคว้าในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง แล้วแจ้งมาประสงค์ให้บรรณารักษ์ทราบ หนังสือจองนี้จะแยกไว้ต่างหาก อาจไว้ ณ บริเวณ รับ-จ่าย หรือมีชั้นพิเศษ ระยะเวลาการยืมจะสั้นกว่าหนังสือทั่วไป

5. บริการแปลเอกสาร (Translation services) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับภาษาเดิม

6. บริการบรรณานุกรม (Bibliography services) คือ จัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ สิ่งพิมพ์หรือวัสดุการอ่านอื่นๆ ที่ใช้ประกอบการค้นคว้าวิจัยของผู้ใช้ เป็นบริการของห้องสมุดสถาบันการศึกษา ห้องสมุดเฉพาะ และหอสมุดแห่งชาติ

7. บริการจัดทำสาระสังเขป (Abstraction services) คือ การทำเรื่องย่อของ บทความทางวิชาการตามที่ใช้ต้องการ

8. บริการจัดทำดัชนีบทความในวารสาร (Indexing services) จัดทำในรูปแบบของบัตรรายการหรือออกเป็นรูปเล่ม บริการข่าวสารทันสมัย (Current awareness services) เป็นบริการที่จะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบข้อเท็จจริง ข่าวสาร หรือความก้าวหน้าใหม่ ในวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้เร็วที่สุด

9. บริการฝึกอบรม (Academic resources training services) คือ บริการของห้องสมุดในสถาบันการศึกษา มีทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อเป็นการพัฒนาหน่วยงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการอ่านหนังสือด้วย

10. บริการถ่ายสำเนาสิ่งพิมพ์ ต่างๆ (Photographic reproduction services) โดยผู้ใช้เสียค่าบริการตามที่ห้องสมุดกำหนดไว้

11. บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Inter library loan services) คือ บริการที่ห้องสมุดจัดให้ยืมหนังสือ หรือวัสดุ ที่ตนไม่มีจากห้องสมุดอื่น เป็นบริการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดประเภทต่างๆ

12. บริการค้นสารนิเทศด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics searching services) คือ บริการที่เป็นระบบเครือข่าย เพื่อให้สามารถค้นได้พร้อม ๆ กันหลายจุด และสามารถ ค้นสารนิเทศได้อย่างรวดเร็ว ประหยัด และลดเวลา โดยตั้งเครื่อง อิเล็กทรอนิกส์ และคู่มือการใช้หรือจัดนิทรรศการ แสดงขั้นตอน วิธีการใช้

13. บริการสารนิเทศพิเศษ (Special information services) คือ บริการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพิเศษ เช่น ข้อมูลท้องถิ่น ข้อมูลที่เป็น เอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ข้อมูลเชิงพาณิชย์ เป็นต้น มาไว้บริการ เพื่อช่วยการประหยัดเวลา และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือแสดง จุดยืนของสถาบัน

14. บริการสืบค้นและเรียกใช้สารนิเทศแบบออนไลน์ (Online searching and retrieval services) ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นและเรียกใช้สารนิเทศจากทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็ว ทันที่ทันใด ในปริมาณเท่าใดก็ได้ ทำให้ได้สารนิเทศที่ทันสมัย ทันเวลา และตรงตามต้องการ สะดวก รวดเร็วกว่าการใช้ห้องสมุดปกติ โดยไม่จำกัดว่าผู้ใช้จะอยู่ใกล้หรือไกล

ขอบเขตของงานบริการห้องสมุด คือ งานที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการ อันได้แก่ งานบริการรับ-จ่ายหนังสือ บริการหนังสือจอง บริการถ่ายเอกสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้น ซึ่งงานบริการห้องสมุดดังที่กล่าวมาข้างต้น จะแตกต่างกันไปตามขนาดและประเภทของห้องสมุด

3.5.3 ความสำคัญของงานบริการห้องสมุด

งานบริการห้องสมุดมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นหน่วยงานที่ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใช้งานห้องสมุดจำนวนมาก สามารถสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ห้องสมุด และสร้างความนิยมชมชอบจากผู้ใช้บริการได้ การให้บริการที่ดีจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาห้องสมุดให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สำหรับห้องสมุดที่ไม่สามารถจัดบริการห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพได้ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดอาจไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร (ธนัชชา พุทธิธรรม. 2545: 7) ความสำคัญของงานบริการห้องสมุดมีมากมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

จินตนา เกษรบัวขาว (2542: 2-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานบริการห้องสมุดไว้ดังนี้

1. ช่วยเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ในสภาพปัจจุบันเป็นยุคข่าวสาร เป็นยุคที่แข่งขันในด้านข้อมูลข่าวสาร บุคคลใดที่ก้าวทันข่าวสาร ต่างๆ ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบ ซึ่งบริการต่างๆ ของห้องสมุดสามารถตอบสนองความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารและเมื่อประชาชนมีการศึกษามากขึ้น ก็จะได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเทศชาติให้พัฒนาเจริญก้าวหน้าขึ้น
2. ช่วยในการค้นคว้าวิจัย ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูล ต่างๆ ตลอดจนมีบริการต่างๆ เพื่อช่วยในการศึกษาวิจัย
3. ช่วยประหยัด ประหยัดในด้านของผู้ใช้ คือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อหนังสือมาอ่านเอง สามารถใช้วัสดุของสมุดได้ นอกจากนี้บริการของห้องสมุดยังประหยัดเวลาของผู้ใช้ในกรณีที่ไม่หาหนังสือไม่พบ จะมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลทางไกลทำให้ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย
4. ช่วยให้ค้นคว้าได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ
5. ช่วยให้ผู้ใช้ได้มีโอกาสค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง มีนิสัยรักการอ่านและรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
6. ช่วยให้ผู้ใช้มีความรับผิดชอบ บในสาธารณสมบัติ รู้จักใช้และระวังรักษาอย่างถูกต้อง เพราะวัสดุในห้องสมุดเป็นของส่วนรวม

จุมพจน์ วณิชกุล (2544: ออนไลน์) ได้สรุปความสำคัญของงานบริการห้องสมุดไว้ดังนี้

1. เป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนการพัฒนาห้องสมุด งานบริการห้องสมุดมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยงาน ที่ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใช้งานห้องสมุดจำนวนมาก สามารถสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ห้องสมุด และสร้างความนิยมชมชอบ จากผู้ให้บริการได้ การให้บริการที่ดีจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาห้องสมุดให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สำหรับห้องสมุดที่ไม่สามารถจัดบริการห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพได้ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาห้องสมุด อาจไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร
2. ในด้านการศึกษา งานบริการห้องสมุดจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่งทีเดียว คุณรัญจวน อินทรกำแหง กล่าวไว้ว่า “การเรียนการสอนจะบังเกิดผล ที่พึงประสงค์ก็ขึ้นอยู่กับการจัดบริการห้องสมุด ซึ่งบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานบริการจะหาวิธีการมาใช้ เพื่อให้หนังสือ สถานที่

ครุภัณฑ์ห้องสมุดได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งถ้าเป็นดังนี้แล้ว ก็เท่ากับเป็นการจัดห้องสมุดที่ได้ผลกำไร อย่างแท้จริง” อาร์ แอล มิททาล (R.L. Mittal) กล่าวว่า “การศึกษาที่ไม่ได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากบริการห้องสมุด เปรียบเสมือนร่างกายที่ปราศจากวิญญาณ หรือ ยานพาหนะที่ปราศจากเครื่องยนต์ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้บริการห้องสมุดมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น”

3. ในด้านเศรษฐกิจ งานบริการของห้องสมุดจะช่วยในด้าน การประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาวัสดุห้องสมุด เช่น หนังสือ สื่อทัศนวัสดุของบุคคลจำนวนมาก เช่น อาจารย์ นักศึกษา ประชาชนทั่วไปให้สามารถนำเงินที่จะจัดซื้อสิ่งพิมพ์ เพื่อหา ความรู้เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการของตน ไปใช้สอยในด้านอื่นได้อย่างเต็มที่ เนื่องจาก บรรณารักษ์ฝ่ายบริการจะนำเสนอ ความรู้ ที่แต่ละบุคคลต้องการให้ห้องสมุดจัดสรรให้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เป็นอุดมคติของบรรณารักษ์ทุกคนที่กำหนดไว้ในใจ และตระหนักในอาชีพของ ตนดีอยู่แล้วว่า งานบริการคือหัวใจห้องสมุด ไม่ว่าสิ่งพิมพ์หรือสื่อทัศนวัสดุชนิด ต่างๆ เหล่านั้นจะมีราคาสูง เพียงใด หายากปานใด บรรณารักษ์จะรับข้อเสนอเพื่อจัดหามาให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คิดมูลค่า หรือถ้าเป็นบริการพิเศษ เช่น ต้องการถ่ายสำเนาเอกสารก็จะคิดราคาที่ต่ำที่สุดเสมอ

4. ในทางวัฒนธรรม เนื่องจากห้องสมุดเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมของชาติ บ้านเมือง การจัดการบริการห้องสมุดจึงมักต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรม เช่น งานฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี อาจะจัดนิทรรศการร่วมฉลองด้วย เป็นต้น บริการห้องสมุดใดที่ไม่สนับสนุนส่งเสริมประเพณี และเอกลักษณ์ของสังคมที่ห้องสมุดสังกัด อยู่ ย่อมจะไม่ได้รับการยอมรับและไม่สามารถประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานใดๆ ได้ บริการห้องสมุดจึงสำคัญยิ่งต่อการรักษาสืบทอด วัฒนธรรมของชาติให้ปรากฏอยู่และสืบทอดไปยังประชาชนรุ่นหลัง

5. การเมืองและการปกครอง บริการของ ห้องสมุด มีภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมระบอบการเมือง และการปกครองของบ้านเมือง การจัดหนังสือเพื่อ บริการความรู้ แก่ชนทุกระดับ ตั้งแต่ เด็กเล็กจนถึงคนชรา ก็ล้วนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมชาติ บ้านเมือง เพื่อให้คนทุกคนมีความรู้มีสติปัญญา มีความก้าวหน้าในอาชีพของบุคคลแต่ละคนทั้งสิ้น เมื่อทุกคนในชาติมีความรู้ดี เศรษฐกิจดี ความรอบรู้เกี่ยวกับระบอบการเมือง การปกครองในชาติบ้านเมืองดีจะช่วยให้เขาได้เข้าใจในสภาพบ้านเมืองของชาติดีขึ้น และ ช่วยสนับสนุนการปกครองในระบอบที่ บ้านเมืองตนใช้อยู่ ได้ดียิ่งขึ้น ประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองในที่สุด

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ทำให้พอสรุปความสำคัญของงานบริการห้องสมุดได้ว่าเป็นงานที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยพัฒนางานของห้องสมุด เพราะเป็นงานที่ต้องติดต่อประสานงานกับผู้ใช้บริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้ผู้ ใช้บริการมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้บริการห้องสมุด ได้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างครบถ้วน รวดเร็ว ถูกต้อง ช่วยสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไทย อันดีงาม เพื่อให้ลูกหลานได้รับรู้และร่วมหวงแหนสืบไป

3.6 งานกิจกรรมห้องสมุด

งานกิจกรรมห้องสมุด คือ การกระทำ ต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้นให้กลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน การศึกษาค้นคว้า ในฐานะที่ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ตามอรรถาธิบายที่ให้การศึกษาลดชีวิต ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ 3.6.1) ประเภทของงานกิจกรรมห้องสมุด 3.6.2) วัตถุประสงค์และความจำเป็นของงานกิจกรรมห้องสมุด

3.6.1 ประเภทของงานกิจกรรมห้องสมุด

ได้นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้แบ่งประเภทของงานกิจกรรมห้องสมุดไว้หลายรูปแบบด้วยกัน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของงานกิจกรรมห้องสมุด ดังต่อไปนี้

ดิศกุล เกษมสวัสดิ์ (2551: ออนไลน์) ได้แบ่งประเภทของงานกิจกรรมห้องสมุด ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น มีอิมโหมัดอ่าน อ่านลุ้นโชคเล่มนี้ดีดี อ่าน 3 เล่มก่อนเล่นอินเทอร์เน็ต นิทานได้ร่มไม้ คุญเพื่องเรื่องหนังสือ ความรู้ไม่มีขายให้ฟรี Book Show หนังสือในดวงใจ ท่องแดนคุณธรรม 80 นิทานสร้างฐานคุณธรรม ความรู้ไม่มีขายให้ฟรี ฯลฯ
2. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การอบรมศิลปะวาดภาพ การอบรมการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว การสาธิตอาชีพ การอบรมนักศึกษาพูดภาษาจีนกลาง
3. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่างๆ เทคนิคการสืบค้นข้อมูลจาก Internet
4. กิจกรรมแนะแนวการศึกษา เช่น โลกกว้างทางการศึกษา กศน. เพื่อนเรียนรู้
5. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญา เช่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ แร่ลี้ห้องสมุด ห้องสมุดเคลื่อนที่

เรณู เปียชื่อ (2538: 136) ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมห้องสมุด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมของการส่งเสริมการอ่านมีหลายกิจกรรม เช่น การเล่าเรื่องจากหนังสือ คัดลายมือ เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ประทับใจ จัดป้ายนิเทศหนังสือใหม่ เป็นต้น

2. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ คือกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูล ข่าวสารแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเป็นคนทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ รู้จักวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และปลูกฝังให้เกิดการขวนขวายหาความรู้ข่าวสารเพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม กิจกรรมส่งเสริมความรู้มีหลายกิจกรรม ยกตัวอย่างเช่น การจัดนิทรรศการวันสำคัญ การบรรยายอภิปราย และการสาธิตความรู้ในเรื่องต่างๆ การประดิษฐ์เครื่องใช้จากเศษวัสดุ การประกวดสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

3. กิจกรรมหารายได้ คือ กิจกรรมจัดขึ้นเพื่อหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด โดยกิจกรรมหารายได้มีหลายกิจกรรม ยกตัวอย่างเช่น การแสดงละคร ดนตรี จัดทอดผ้าป่าสามัคคี ร่วมจัดงานประจำปีกับวัด จัดงานบอลล์ ชุมนุมศิษย์เก่า จำหน่ายหนังสือราคาถูก จัดรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา เป็นต้น

4. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ให้ทราบถึงการบริการ กิจกรรมของห้องสมุด เสนอข่าวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดและกิจกรรม ต่างๆ ที่จัดขึ้น กิจกรรมประชาสัมพันธ์มีหลายกิจกรรม เช่น การประชาสัมพันธ์ภายใน เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงลักษณะงานของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ การจัดนิทรรศการชั่วคราว และการจัดนิทรรศการถาวร

สรุปประเภทของกิจกรรมห้องสมุด คือ กิจกรรมจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดนิ สัยรักการอ่าน ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้บริการเป็นคนที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ กิจกรรมของห้องสมุดมีหลายอย่าง เช่น การแข่งขันอ่านหนังสือ การเล่านิทาน การร้องเพลง การอ่านทำนองเสนาะ การสอนทำอาหาร เป็นต้น

3.6.2 วัตถุประสงค์ของงานกิจกรรมห้องสมุด

การจัดกิจกรรมห้องสมุดนั้น มีวัตถุประสงค์หลา ยประการ ดังนี้ (เรณู เปียชื่อ . 2538 : 136-137)

1. เพื่อประชาสัมพันธ์งานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน
3. ทำให้ห้องสมุดมีชีวิตชีวา เพราะมีผู้ร่วมกิจกรรมและใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น
4. จัดหารายได้เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานห้องสมุด
5. ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีและเห็นประโยชน์จากการใช้ห้องสมุด
6. เพื่อให้เกิดนันทนาการในชุมชน
7. เพื่อส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน

สรุปวัตถุประสงค์ของงานกิจกรรมห้องสมุด เป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใช้บริการมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุด เพื่อพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติ เป็นการประชาสัมพันธ์กิจการของห้องสมุดให้คนทั่วไปได้รับทราบ และในบางโอกาสก็มีการจัดหารายได้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุดอีกด้วย

3.7 นโยบายของภาครัฐในการพัฒนาห้องสมุด

ห้องสมุดถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดประชาชน และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐในการพัฒนามาตรฐานการให้บริการห้องสมุด โดยใช้ชื่อโครงการว่า “ห้องสมุด 3 ดี” โดยนโยบายห้องสมุดนี้เกิดจากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศไทยนายจุรินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ (ขณะนั้น) จึงได้มีนโยบายในการพัฒนาห้องสมุดโดยมียุทธศาสตร์หลัก คือ การพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถด้านการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน จึงได้มีโครงการห้องสมุด 3 ดี ขึ้นมาทางสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัย ซึ่งเป็นผู้ดูแลห้องสมุดประชาชนจึงได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาห้องสมุด 3 ดี โดยมีเป้าประสงค์เพื่อ ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานของห้องสมุดประชาชน สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแห่ง ให้เป็น “ห้องสมุด 3 ดี” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ดีที่ 1 หนังสือดี หมายถึง หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ดี มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระ ถูกต้อง ไม่เป็นพิษเป็นภัย และตรงใจผู้อ่านในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ เพื่อส่งเสริม การอ่านและการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2. ดีที่ 2 บรรณารักษ์ดี หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ การ ค้นคว้า อุดมไปด้วยความรู้ ความบันเทิง และเชื้อ อธิเชิญให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการเสมือนหนึ่งเป็นบ้าน หลังที่สอง ที่สะดวก สะอาด อบอุ่น ปลอดภัย และปลอดภัยสำหรับทุกคนที่เข้ามาใช้บริการ เป็น ห้องสมุดประหยัดพลังงาน และสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน

3. ดีที่ 3 บรรณารักษ์ดี หมายถึง บรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยง ความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ มีความเป็น “มืออาชีพ” มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการความรู้ ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข (ห้องสมุดประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิ, 2553: ออนไลน์)

นโยบายห้องสมุด 3 ดี ถือว่า เป็น นโยบายที่จะช่วยพัฒนามาตรฐานการให้บริการ ห้องสมุด ให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงคนในชุมชน ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดนิสัยรักการอ่าน เพื่อประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

3.8 เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร

เนื่องจากมูมบ้านหนังสือ ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงานมูมบ้านหนังสือ เพื่อเป็นการอ้างอิงจากการดำเนินงานห้องสมุดของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จัดทำ รายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

3.8.1 ด้านกายภาพ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) Information Floor, มุมเด็ก, มุมสืบค้นข้อมูล 2) มุมวิชาการ และ 3) มุมนันทนาการภาพยนตร์

3.8.2 ด้านอุปกรณ์ คือ 1)หนังสือครบ หลากหลายทางสาระวิชาการ 2)ระบบทันสมัย รวดเร็ว และ 3) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเหมาะสมในการให้บริการกับทุกกลุ่มเป้าหมาย

3.8.3 ด้านการบริการ 1) เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะ ด้านบรรณารักษ์ เป็นอย่างดี 2) การบริการรวดเร็วและ Best Service 3) ระบบบริการทันสมัย รวดเร็ว เข้าถึงง่าย

3.8.4 กิจกรรม 1) มีกิจกรรมพื้นฐานครบ ประกอบด้วย การเล่านิทาน การประกวด ภาพวาด เรียงความ ไดวาทิ อ่านทำนองเสนาะ ตอบปัญหาความรู้ เกมส่งเสริมความรู้ 2) มีกิจกรรมพิเศษครบ ต่อเนื่อง ได้แก่ ทักษะศึกษา ค่ายเยาวชนรักการอ่าน และ BMA Book Fair 3) เปิดบริการ ตั้งแต่ วันอังคาร-วันเสาร์ เวลา 08.30-20.00 น. วันอาทิตย์ เวลา 09.00-17.00 น. ปิดบริการทุกวันจันทร์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

4. มุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร

มุมบ้านหนังสือ หรือที่เรียกอีกชื่อคือ “ห้องสมุดชุมชน” จัดเป็น ห้องสมุดเชิงรุก (Library outreach service) ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร รูปแบบการให้บริการของห้องสมุดเชิงรุกรุ่นนั้นคือการนำบริการห้องสมุดไปสู่ผู้ใช้บริการในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดึงดูดผู้ ใช้ที่ไม่เคยไปใช้ห้องสมุด ขนาดใหญ่ ที่ตั้งในพื้นที่หรือบริเวณที่ห่างไกลจากชุมชนนั้น ๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่ถูกจำกัดขอบเขตบริเวณภายใน เช่น เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นต้น

มุมบ้านหนังสือ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า นั้น จะมีรูปแบบการจัดการ อาคารสถานที่ และการให้ บริการ คล้าย ๆ กับ บ้านหนังสือซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของ กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับมุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 4.1) ประวัติความเป็นมา 4.2) วัตถุประสงค์ 4.3) โครงสร้างบริหาร 4.4) สถานที่ตั้ง 4.5) บุคลากร/ผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือ 4.6) งบประมาณ 4.7) สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมุมบ้านหนังสือ 4.8) การจัดกิจกรรม 4.9) ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ 4.10) การให้บริการ 4.11) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ประวัติความเป็นมา

มุมบ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ได้ถือกำเนิดขึ้น เมื่อปี พ .ศ. 2549 โดยมีแนวคิดจากนโยบายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม นำความรู้ มีนิสัยสนใจและใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับคนในชุมชน โดยการเคหะแห่งชาติได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยและสังคมที่มีคุณภาพ โดยได้จัดสร้างมุมบ้านหนังสือเพื่อเป็นแหล่งจัดเก็บรวบรวมความรู้ และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าจากสื่อในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และรู้จักค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองให้กับประชาชนในชุมชน

ในการนี้ การเคหะแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมมือกับสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (ชื่อในขณะนั้น ปัจจุบันคือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดตั้ง มุมบ้านหนังสือขึ้นมา โดยได้มีการลงบันทึกความร่วมมือกันขึ้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2549 ระหว่าง คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กับอีกฝ่ายหนึ่ง คือ นางชวนพิศ ฉายเหมือนวงศ์ ผู้ว่าการเคหะแห่งชาติ ณ การเคหะแห่งชาติ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยเนื้อหาของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ มีดังนี้

ข้อ 1. การเคหะแห่งชาติ จะดำเนินการติดตั้งมุมบ้านหนังสือสำเร็จรูป (ลักษณะเป็นตู้ Container) ขนาด 3.00 x 6.00 x 2.50 เมตร จำนวน 2 ตู้ ต่อกันเป็นรูปตัว L ในพื้นที่เขตบริการโรงเรียนทั่วเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 ห้อง พร้อมทั้งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ตู้วางหนังสือ คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ให้กับประชาชนได้ใช้บริการและมีโอกาสเรียนรู้

ข้อ 2. การเคหะแห่งชาติร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่สำหรับติดตั้งห้องสมุด

ข้อ 3. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตกลงรับโอน มุมบ้านหนังสือ พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ ภายในห้องสมุด ตามข้อ 1 และรับเป็นผู้ดูแลบริหารห้องสมุด ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ

ข้อ 4. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะเป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตติดตั้งมิเตอร์ใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง และมีเตอร์ใช้น้ำประปาจากการประปานครหลวงโดยตรง และเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการดำเนินการห้องสมุดทุกประการ

ข้อ 5. การเคหะแห่งชาติ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตกลงร่วมมือกันในการสนับสนุนพัฒนาการศึกษาให้กับชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อ 6. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะดำเนินการปรับปรุงพัฒนาเพื่อยกระดับห้องสมุดชุมชน ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ต่อไป

ส่วนรายละเอียด ห้องสมุดชุมชน พร้อมวัสดุอุปกรณ์จำนวน 40 ห้อง โดยแต่ละห้องสมุดจะประกอบไปด้วย

1. ห้องสมุดสำเร็จรูปขนาด 3.00 x 6.00 x 2.50 ม. จำนวน 1 ห้อง
2. โทรทัศน์สี 21 นิ้ว พร้อมชั้นวาง จำนวน 1 เครื่อง
3. เครื่องเล่นดีวีดี จำนวน 1 เครื่อง
4. คอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์และโปรแกรมสำเร็จรูป จำนวน 1 ชุด
 - 4.1 CPU ไม่ต่ำกว่า Pentium 4
 - 4.2 ความจุของ Harddisk ไม่น้อยกว่า 80 GB
 - 4.3 จอแบนขนาดไม่ต่ำกว่า 17 นิ้ว Ram ความจุไม่น้อยกว่า 512 MB DDR
5. เครื่องปรับอากาศ (18,000 BTU, 12,000 BTU) จำนวน 2 เครื่อง
6. ตู้ไม้วางหนังสือแบบ 3 ชั้น 9 ช่อง ขนาดกว้าง 90 ซม. X ยาว 40 ซม. X สูง 180 ซม. จำนวน 1 ตู้
7. ตู้ไม้วางหนังสือเล็กประตูกระจกขนาดกว้าง 90 ซม. X ยาว 40 ซม. x สูง 65 ซม. จำนวน 1 ตู้
8. โต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือแบบขาเหล็กพับได้ขนาด กว้าง 60 ซม. X ยาว 180 ซม. X สูง 75 ซม. จำนวน 1 ตัว
9. เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือแบบมีพนักพิง พื้นและพนักพิงบุหนา จำนวน 6 ตัว

10. โต๊ะญี่ปุ่นสำหรับเด็กเล็ก ขนาดกว้าง 100 ซม. X ยาว 100 ซม. X สูง 40 ซม.
จำนวน 1 ตัว

11. หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กเล็ก จำนวน 41 เล่ม
(ระเบียบวาระการประชุม โครงการห้องสมุดเพื่อประชาชน. 2549: ไม่ปรากฏหน้า)

ปัจจุบันวัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องสมุด ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพราะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลางและการจัดสรรหนังสือ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา
นวัตกรรมการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวง
ศึกษา ทำให้หมู่บ้านหนังสือแต่ละที่ได้ใช้งบประมาณที่ได้ไปซื้อหนังสือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์
และอื่นๆ นอกจากนั้นยังได้รับการอนุเคราะห์จากเอกชน เช่น สำนักงานพิมพ์แจ่มใสได้ มอบหนังสือให้
หมู่บ้านหนังสือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดบางประทุนนอก หรือที่ หมู่บ้านหนังสือ วัดบางเพ็งใต้ได้รับการ
สนับสนุนจาก บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน) ในการบริจาคหนังสือด้วย เป็นต้น ทำให้หมู่บ้าน
หนังสือในแต่ละแห่ง มีหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ประจำห้องสมุดมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อดึงดูดให้มีผู้ มาใช้
บริการ หมู่บ้านหนังสือ ให้มากขึ้น สนองตอบต่อนโยบายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
พัฒนาคนให้มีคุณธรรม นำความรู้ มีนิสัยสนใจและใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับ
คนในชุมชน

4.2 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหมู่บ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อที่จะให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าจากสื่อในรูปแบบ ต่างๆ
และให้ความบันเทิง

2. เพื่อที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองในชุมชน

3. เพื่อเป็นศูนย์ความรู้ในการสนับสนุนให้ผู้ปกครองส่งเสริมบุตรหลานของตนเองให้
รักการเรียนรู้

4. เพื่อดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เรื่อง Healthy Bangkok
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถจะใช้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชนได้

2. เยาวชนได้รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุด เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาด้วยตนเอง

3. เยาวชนและผู้ปกครองมีโอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

4. ห้องสมุดสามารถจัดบริการต่อชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์

ของคนในชุมชน

5. เยาวชนและประชาชนสามารถใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้

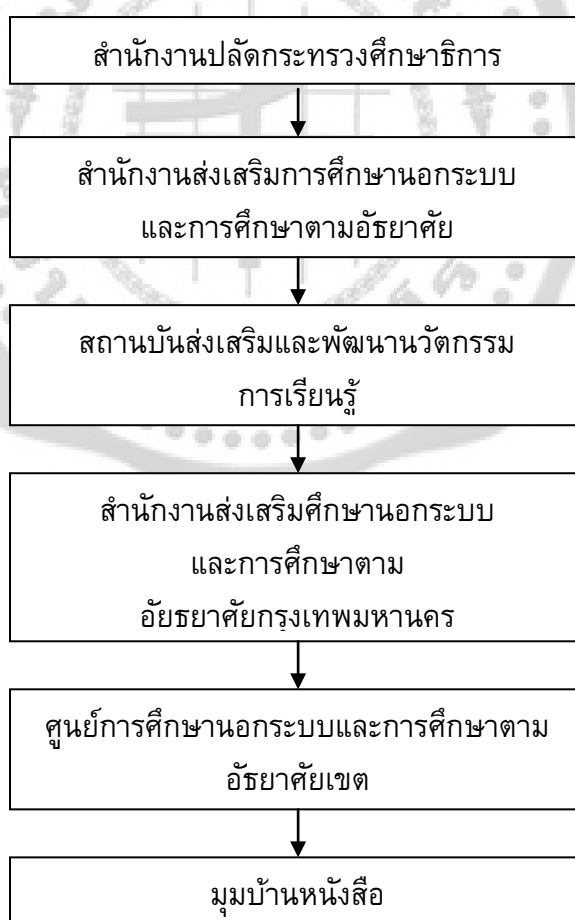
6. ประชาชนเกิดความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและให้

ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตน (ระเบียบวาระการประชุม โครงการ
ห้องสมุดเพื่อประชาชน. 2549: ไม่ปรากฏหน้า)

4.3 โครงสร้างบริหารงาน

มูมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร จะอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการ มูมบ้านหนังสือ คือ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ สำนัก งานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ หรือชื่อเดิมคือ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับห้องสมุดในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบของห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยุ โทรทัศน์ เทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อสิ่งพิมพ์ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับผลการดำเนินการของศูนย์รับผิดชอบหนังสือและสื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสนับสนุนอุปกรณ์แก่สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่ขอสนับสนุน โดยโครงสร้างการบริหารงานมูมบ้านหนังสือ มีดังนี้

โครงสร้างการบริหารงานมูมบ้านหนังสือ

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารงานมูมบ้านหนังสือ

4.4 สถานที่ตั้ง

มูมบ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 40 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่การดูแลของ ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต (กศน. เขต) ปัจจุบันศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต มีทั้งหมด 50 เขต และมี กศน.เขต 12 แห่งที่ไม่มีมูมบ้านหนังสือ คือ ราชบุรี ภูเก็ต ทวีวัฒนา ธนบุรี บางบอน วังทองหลาง สะพานสูง พระโขนง ประเวศ คลองสามวา คันนายาว และสัมพันธวงศ์ โดยสถานที่ตั้ง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังรายละเอียดข้างล่าง

ตาราง 1 ที่ตั้งของมูมบ้านหนังสือและกศน.เขตที่รับผิดชอบ

ลำดับ	รายชื่อ	สถานที่ตั้ง	กศน.เขต
1	มูมบ้านหนังสือวัดพิชัยญาติ เลขที่ 685 วัดพิชัยญาติ ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร		คลองสาน
2	มูมบ้านหนังสือศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนวัดบางประทุนนอก	104 วัดบางประทุนนอก ถนนเอกชัย หมู่ที่ 2 แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	จอมทอง
3	มูมบ้านหนังสือศูนย์บริการ การศึกษาออกโรงเรียนเขต ตลิ่งชัน	วัดจำปา แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร	ตลิ่งชัน
4	มูมบ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1	เคหะชุมชนธนบุรี 1 ส่วน 1 ถนนพระราม 2 แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร	บางขุนเทียน
5	มูมบ้านหนังสือริมคลอง บางกอกใหญ่	1538/1 (ซอยริมคลองบางกอกใหญ่) แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร	บางกอกใหญ่
6	มูมบ้านหนังสือวัดอมรทากิ-การาม	673 วัดอมรทากิการาม แขวงบ้านช่างหล่อ เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร	บางกอกน้อย
7	มูมบ้านหนังสือวัดหัวกระบือ	เทียนทะเล 19 วัดหัวกระบือ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร	บางขุนเทียน
8	มูมบ้านหนังสือวัดคฤหบดี	เลขที่ 952 วัดคฤหบดี ใกล้อาคารพระปริยัติธรรมชอยจรัลสนิทวงศ์ 44 ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร	บางพลัด
9	มูมบ้านหนังสือบรรณารักษ์ ศาลา	วัดรางบัว ซอยเพชรเกษม 33 แขวงบางหว้า เขต ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	
10	มูมบ้านหนังสือวัดพุทธบูชา	172 วัดพุทธบูชา ถนนพุทธบูชา แขวงบาง-มด พุ่่งครุ เขตพู่่งครุ กรุงเทพมหานคร	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อ	สถานที่ตั้ง	กศน.เขต
11	มูมบ้านหนังสือวัดหลักสาม	19-9 วัดหลักสาม หมู่ 2 แขวงหนองแขม เขต หนองแขม กรุงเทพมหานคร	
13	มูมบ้านหนังสือศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนเขต ดินแดง	แฟลตดินแดง 57 ใกล้โรงเรียนวิสุทธิศ แยก ประชาสงเคราะห์ 13 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	ดินแดง
12	มูมบ้านหนังสือศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนวัดศาลาแดง	เลขที่ 4 หมู่ 6 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร	บางแค
14	มูมบ้านหนังสือโชติวัฒน์	โรงเรียนราชันนทการย์ สามเสนวิทยาลัย 2 เขต บางซื่อ บางซื่อ กรุงเทพมหานคร	
15	มูมบ้านหนังสือบ่อนไก่	เคหะชุมชนบ่อนไก่ ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร	
16	มูมบ้านหนังสือวัดสุนทร ธรรมทาน	วัดสุนทรธรรมทาน ถนนพะเนียง แขวงวัด โสมนัส เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร	ป้อมปราบฯ
17	มูมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี	บริเวณสนามหญ้าสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี 255 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร	ราชเทวี
18	มูมบ้านหนังสือสวนสัตว์ดุสิต	สวนสัตว์ดุสิต (เขาดิน) แขวงสวนจิตรลดา เขต ดุสิต กรุงเทพมหานคร	ดุสิต
19	มูมบ้านหนังสือแฟลตลือชา	อาคารแฟลต 24 ชุมชนแฟลตลือชา ซอย พหลโยธิน 1 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร	พญาไท
20	มูมบ้านหนังสือ บ้านพักทหารเรือทุ่งมหาเมฆ	หลังสำนักงานสวัสดิการบ้านพักกองทัพเรือ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร	สาทร
21	มูมบ้านหนังสือศูนย์สวัสดิ- ภาพเด็กเยาวชนและสตรี	ศูนย์สวัสดิภาพเด็กและสตรี (ใกล้ สน.นางเลิ้ง) เลขที่ 1 ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร	พระนคร
22	มูมบ้านหนังสือพระดาบส วาสุกรี	โรงเรียนพระดาบสท่าวาสุกรี เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร	ดุสิต
23	มูมบ้านหนังสือซอยวัดมหา พุดमारาม	ใต้ทางด่วนพิเศษศรีรัช ชุมชนซอยวัดมหาพุดमार ราม แขวงมหาพุดमार เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อ	สถานที่ตั้ง	กศน.เขต
24	มุมบ้านหนังสือวัดบางนา อก	วัดบางนาอก ถ .สรรพาวุธ แขวงบางนา เขต บางนา กรุงเทพมหานคร	บางนา
25	มุมบ้านหนังสือ ศูนย์การ เรียนชุมชนวัดยาง	วัดยาง หมู่ 9 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร	สวนหลวง
26	มุมบ้านหนังสือ เกาะกลาง	10/3 ม.6 แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	ประเวศ
27	มุมบ้านหนังสือบางคอแหลม	วัดวรจรยาวาส ซ.เจริญกรุง 72 แขวงวัดพระยา ไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร	บางคอแหลม
28	มุมบ้านหนังสือบึงพระราม เก้าพัฒนา	ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ถนนริมคลอง ลาดพร้าว แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร	ห้วยขวาง
29	มุมบ้านหนังสือศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนวัดสาครสุนัประชา สวรรค์	วัดสาครสุนัประชาสวรรค์ เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร	ลาดพร้าว
30	มุมบ้านหนังสือวัดทองบน	วัดทองบน ถ.พระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขต ยานนาวา กรุงเทพมหานคร	ยานนาวา
31	มุมบ้านหนังสือประดิษฐ์ ไทโร	ซ.พหลโยธิน 47 เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร	จตุจักร
32	มุมบ้านหนังสือวัดภาชี	วัดภาชี ถนนสุขุมวิท 65 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร	วัฒนา
33	มุมบ้านหนังสือแฟลต 11-18	ที่สวนสุขภาพแฟลต 11-18 ถ.อาจณรงค์ แขวง คลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร	คลองเตย
34	มุมบ้านหนังสือวัดบางเพ็งใต้	วัดบางเพ็งใต้ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร	มีนบุรี
35	มุมบ้านหนังสือวัดสามัคคี พัฒนา	60 ซอยรามคำแหง 68 ถนนรามคำแหง แขวง ห้วยหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร	บางกะปิ
36	มุมบ้านหนังสือคหบาล เคหสถาน 4	ชุมชนหมู่บ้านคหบาล เคหสถาน 4 ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตคลองกุ่ม กรุงเทพมหานคร	บึงกุ่ม
37	มุมบ้านหนังสือวัดพรพระร่วง ประสิทธิ์	59 หมู่ 2 วัดพรพระร่วงประสิทธิ์ แขวงออกเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	สายไหม

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อ	สถานที่ตั้ง	กศน.เขต
38	มูมบ้านหนังสือวัดสีกัน (พุทธสยาม)	วัดสีกัน(พุทธสยาม) ถ.สงระภา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร	
39	มูมบ้านหนังสือบาหยัน	ศรช. ดารุณธรรมมัสยิดบาหยัน หมู่ 1 ถ.เลียบบาวี หนองจอก แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร	
40	มูมบ้านหนังสือวัดปากบึง	ศรช. วัดปากบึง แขวงคลองสองต้นนุ่น เขต ลาดกระบัง ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร	

4.5 บุคลากร/ผู้ให้บริการประจำมูมบ้านหนังสือ

มูมบ้านหนังสือ ทุกที่จะมี ผู้ให้บริการ คอยอำนวยความสะดวก ให้บริการประชา ชนในพื้นที่ ซึ่งจะสามารถแบ่งที่มาของเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดได้ดังนี้

1. พนักงานราชการ โดยเป็นพนักงานราชการจากศูนย์การศึกษาครอบครัวและ
การศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละเขตของ กรุงเทพมหานคร โดยปัจจุบันในบางเขตได้ใช้สถานที่ มูมบ้าน
หนังสือเป็นที่ทำการของศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยแขวง
2. ตัวแทนจากชุมชน ตัวแทนจากชุมชนก็คือคนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ซึ่งไ้ ดัมาช่วยใน
การให้บริการห้องสมุด ยกตัวอย่างเช่น มูมบ้านหนังสือ เกาะกลางจะมีครูโรงเรียนอนุบาลชุมชนเกาะ
กลาง ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน มาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

4.6 งบประมาณ

ในเรื่องของงบประมาณนั้น ทางสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง ได้จัดงบ ปรมาณ
ให้แก่มูมบ้านหนังสือแห่งละ 30,000 บาท ต่อปี โดยให้ทาง มูมบ้านหนังสือ ในแต่ละที่นำไปบริหาร
จัดการเอง ค่าใช้จ่ายหลักของ มูมบ้านหนังสือ แต่ละที่ก็คือ 1) ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
2) ค่าจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และ 3) ค่าจัดซื้อสื่อต่างๆ
เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็ก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป นอกจากนั้นยังอาจมีเงินช่วยเหลือ อื่นๆ ที่ได้
จากภาคเอกชน และผู้มีจิตศรัทธา เช่น มูมบ้านหนังสือ วัดคฤหบดี เขตบางพลัด ได้รับเงินบริจาคจาก
นักศึกษาการศึกษาพื้นฐานที่ช่วยระดมทุน โดยการจัดทำผ้าป่าการศึกษาขึ้นมา เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้ในการ
การบริหารจัดการห้องสมุด ที่ มูมบ้านหนังสือ บึงพระรามเก้าพัฒนา ได้มีการทอดผ้าป่าการศึกษาโดย
ร่วมกับผู้มีจิตศรัทธาร่วมสมทบทุน ได้รับเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้ในการติดตั้งเครื่องเล่นวิทยุ
เครื่องปรับอากาศ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินการห้องสมุด เนื่องจากมูมบ้านหนังสือจำนวนหนึ่ง
ได้ตั้งอยู่ในเขตวัด ก็ได้รับการสนับสนุนจากทางวัด ในการ ร่วมบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อช่วยค่า
สาธารณูปโภคและเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทางมูมบ้านหนังสือ เช่น ที่มูมบ้านหนังสือวัดสีกัน
(พุทธสยาม) เขตดอนเมือง เป็นต้น

4.7 สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในหมู่บ้านหนังสือ

4.7.1 สภาพแวดล้อมภายนอก

1. สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม หมู่บ้านหนังสือจะมีสถานที่ตั้งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) สถานที่สำคัญทางศาสนา ได้แก่ วัดและมัสยิด 2) เขตชุมชนต่างๆ ได้แก่ แฟลต หมู่บ้าน ชุมชน และ 3) สถานที่ราชการ ได้แก่ โรงเรียนและสวนสัตว์

2. พื้นที่ใช้งานของ หมู่บ้านหนังสือ อยู่ที่ 36-80 ตารางเมตร ขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นกี่ชั้น ซึ่งตามที่ได้รับผู้คอนเทนเนอร์จากการเคหะ ก็จะมีพื้นที่ใช้สอยอยู่ที่ 36 ตารางเมตร ถ้าต่อขึ้นเป็น 2 ชั้น ก็จะอยู่ประมาณ 72-80 ตารางเมตร

3. ถ้าหมู่บ้านหนังสือ ที่ใดมีบริเวณโดยรอบกว้างขวาง ทางผู้ให้บริการ มักจะมีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ให้ความร่มรื่น สวยงาม มีที่นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ด้านนอก เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้นั่งอ่านตามความพอใจ

4. ผู้คอนเทนเนอร์ที่ได้รับมาดี ดัดตั้งเป็นห้องสมุดมักจะมีการทำหลังคาและยกพื้นสูงขึ้น เพื่อความสวยงามและการใช้งานที่มั่นคงกว่า มีการเจาะหน้าต่าง ประตูเพื่อให้ระบายลมและอากาศถ่ายเทได้ดี

4.7.2. สภาพแวดล้อมภายใน

1. ทางเข้า-ออก มี 2 ทาง เนื่องจากเป็นผู้คอนเทนเนอร์ 2 ตู้ มาติดกัน ใน 1 ตู้ มีประตู 1 บาน จึงสามารถเข้าออกได้ 2 ทาง ในกรณีที่มี 2 ชั้น จะมีทางเข้าออกในชั้นล่าง 1 และมีบันไดขึ้นชั้นบนอยู่นอกตัวอาคาร

2. ตรงทางเข้า-ออกจะมีโต๊ะของผู้ให้บริการ เพื่อให้สอบถามการใช้บริการและยืม - คืนหนังสือ สื่อบริการอิเล็กทรอนิกส์

3. มุมการแสดงผลงานของนักศึกษา บอร์ดกิจกรรมให้ความรู้ ต่างๆ เช่น บอร์ดวันแม่ วันสำคัญทางศาสนา บอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ

4. พื้นที่สำหรับนั่งอ่าน ซึ่งจะมีโต๊ะ เก้าอี้ และโต๊ะญี่ปุ่นนั่งกับพื้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้นั่งอ่านหนังสือตามความต้องการ

5. มุมสื่อ จะมีโทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี แผ่นวีซีดี ดีวีดี ให้ผู้ใช้บริการสามารถดูหรือยืมกลับบ้านได้ ประเภทของวีซีดี และดีวีดี จะมีทั้งสื่อการสอน การ์ตูน ภาพยนตร์ และสารคดีต่างๆ

6. คอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต แต่มีบางที่ที่ไม่สามารถให้บริการได้ อันเนื่องมาจากไม่มีโทรศัพท์

7. ชั้นวางหนังสือ มักจะติดกับผนังเพื่อให้บริเวณภายในดูกว้างและมีพื้นที่สำหรับวางโต๊ะ เก้าอี้ได้ แต่ ถ้าห้องสมุดใดมีพื้นที่มาก มี 2 ชั้น อาจจะตั้งชั้นวางหนังสือแนวขวางกลางห้องเพื่อให้วางหนังสือได้มาก และมีห้องสำหรับให้อ่านหนังสือต่างหาก

8. หนังสือในห้องสมุด จะมีหลายประเภทแบ่งได้ ดังนี้ 1) หนังสือประกอบการเรียนการสอนของนักศึกษา กศน. 2) หนังสือสำหรับเด็ก นิทาน การ์ตูน 3) นวนิยาย วรรณกรรม เรื่องสั้น 4) นิตยสาร วารสาร 5) หนังสือพิมพ์ และวารสาร ต่างๆ 5) หนังสือวิชาการให้ความรู้ ตามความสนใจและความต้องการของผู้ใช้บริการเช่น หนังสือให้ความรู้เรื่องกฎหมาย คู่มือการประกอบอาหาร หนังสือเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้สนใจ หนังสือธรรมะ เป็นต้น

9. มีป้ายบอกรายละเอียดเกี่ยวกับหมวดหมู่หนังสือ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ค้นหา ได้ง่าย สะดวก และง่ายต่อการจัดวาง

4.8 การจัดกิจกรรมของหมู่บ้านหนังสือ

นอกจากการให้บริการด้านการอ่าน ยืม คืน หนังสือ และสื่อ ต่างๆในห้องสมุดแล้ว ทางหมู่บ้านหนังสือในแต่ละที่ ยังมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานราชการต่าง ๆ อีกด้วย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล และแยกกิจกรรม ๆ ได้ ดังนี้

4.8.1 กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ โดยในกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพนี้ จะมีการจัดใน

โอกาสต่างๆ กันไป โดยครูผู้สอนเป็นพนักงานราชการ และผู้เชี่ยวชาญในสาขา ต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนความรู้ที่ได้รับ ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เสริมรายได้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และนำไปใช้ได้จริงที่บ้าน กิจกรรมที่จัดก็มีหลากหลายประเภทด้วยกัน ตามความรู้ ความสามารถของวิทยากรในแต่ละที่ โดยขอยกตัวอย่างกิจกรรมที่ทาง หมู่บ้านหนังสือ จัด ดังนี้ หมู่บ้านหนังสือ วัดสุนทรธรรมทาน ได้จัดฝึกทักษะอาชีพตุ๊กตาแขวนผ้าเช็ดมือ หมู่บ้านหนังสือบรรณวิยะศาลา ที่ได้ให้มีการฝึกทักษะอาชีพทำเบเกอรี่ ร้อยสร้อย หมู่บ้านหนังสือ แพลตลิ่งสา ได้จัดกิจกรรมฝึกทักษะ อาชีพ การทำกระหรีพฟ์ ทำเมี่ยงส มุนไพร และที่หมู่บ้านหนังสือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตดินแดง จัดกิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพการทำนอกรบุง เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จะได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก เพราะมักจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายเลย และระยะเวลา ที่ใช้มักจะ สั้น โดยส่วนมากจะใช้เวลาแค่ 1 วัน อาชีพที่นำมาสอนมัก ง่าย ทำได้จริง ไม่มีขั้นตอนซับซ้อน และใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถหาได้ในชุมชน

4.8.2 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยกิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมที่ช่วย

พัฒนาความรู้ พัฒนาตนเองให้กับผู้ใช้บริการ เช่น ที่ หมู่บ้านหนังสือ วัดอมรทัยการามได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่เยาวชนในชุมชน หมู่บ้านหนังสือบ้านพักทหารเรือทุ่งมหาเมฆ ได้จัดกิจกรรมรักการอ่าน มีการเล่านิทาน ซึ่งสร้างความสนใจและสนุกสนานแก่เด็กที่เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างมาก ที่ หมู่บ้านหนังสือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดศาลาแดง ได้จัดกิจกรรมเล่านิทาน สอนภาษาอังกฤษ ระบายสี ให้กับเด็กอนุบาลที่เรียนที่ บ.ศูนย์เด็กเล็กวัดศาลาแดง และที่ หมู่บ้านหนังสือ วัดบางเพ็งใต้ ได้จัดสอนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมแต่ละอย่างที่ หมู่บ้านหนังสือ แต่ละที่ได้จัดนั้น ตรงกับเจตนารมณ์ในการจัดหมู่บ้านหนังสือ ข้อที่ว่า ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองในชุมชน และเป็นศูนย์ความรู้ในการสนับสนุนให้ผู้ปกครองส่งเสริมบุตรหลานของตนเองให้รักการเรียนรู้

4.8.3 กิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่ชุมชน สืบสานประเพณีวัฒนธรรม และร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษ ต่างๆ เช่น ที่หมู่บ้านหนังสือริมคลองบางกอกใหญ่ ได้จัดงานทำบุญเลี้ยงพระในวันขึ้นปีใหม่ 2551 ร่วมกับชุมชนริมคลองบางกอกใหญ่ และนักศึกษาจาก ศรช. วัดท่าพระร่วมปลูกต้นไม้ในวันต้นไม้แห่งชาติ หอสมุดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดสาครสุนัประชาสรวร์ ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย หมู่บ้านหนังสือวัดสามหลัก ได้จัดกิจกรรมการร่วมรณรงค์ให้ประชาชนออกไปลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญในชุมชน และได้พานักศึกษาไปช่วยงานวัดประจำปี พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์งาน กศน. . เนื่องจากห้องสมุดตั้งอยู่ในบริเวณวัด ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างห้องสมุดกับชุมชน และ หมู่บ้านหนังสือบ้านพักทหารเรือทุ่งมหาเมฆ ได้จัดกิจกรรมเนื่องในงานวัน เด็กสำหรับเด็กในชุมชน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เกิดสายสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้นระหว่างหมู่บ้านหนังสือกับชุมชน

4.9 ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ในการนี้ ผู้วิจัยได้ไปค้นคว้าข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้ใช้บริการในแต่ละแห่ง และได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) ผู้ใช้บริการน้อย จะมีผู้ใช้บริการเฉลี่ย 10 คน/วัน 2) ผู้ใช้บริการปานกลาง จะมีผู้ใช้บริการ เฉลี่ย 20 คน/วัน และ 3) ผู้ใช้บริการมาก จะมีผู้ใช้บริการ เฉลี่ย 30 คน/วัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (รายงานการดำเนินงานหมู่บ้านหนังสือ. 2551: ไม่ปรากฏหน้า)

1. ผู้ใช้บริการน้อย จะมี หมู่บ้านหนังสือ ที่อยู่ในกลุ่มนี้อยู่ 10 แห่ง คือ 1) หมู่บ้านหนังสือวัดพิชัยญาติ 2) หมู่บ้านหนังสือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดบางประทุนนอก 3) หมู่บ้านหนังสือวัดหลักสาม 4) หมู่บ้านหนังสือเคหะบ่อนไก่ 5) หมู่บ้านหนังสือวัดสุนทรธรรมทาน 6) หมู่บ้านหนังสือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดยาง 7) หมู่บ้านหนังสือ บึงพระรามเก้าพัฒนา 8) หมู่บ้านหนังสือ วัดพรพระร่วงประสิทธิ์ 9) หมู่บ้านหนังสือบาหยัน และ 10) หมู่บ้านหนังสือวัดภาชี

2. ผู้ใช้บริการปานกลาง จะมีหมู่บ้านหนังสือที่อยู่ในกลุ่มนี้อยู่ 23 แห่ง คือ 1)หมู่บ้านหนังสือศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน 2) หมู่บ้านหนังสือวัดมหาพฤฒาราม 3) หมู่บ้านหนังสือริมคลองบางกอกใหญ่ 4)หมู่บ้านหนังสือ วัดอมรทวยการาม 5) หมู่บ้านหนังสือ วัดคฤหบดี 6) หมู่บ้านหนังสือ บรรณวิยาศาลา 7) หมู่บ้านหนังสือ วัดพุทธบูชา 8) หมู่บ้านหนังสือ วัดศาลาแดง 9) หมู่บ้านหนังสือ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตดินแดง 10) หมู่บ้านหนังสือ โชติวัฒน์ 11) หมู่บ้านหนังสือ บ้านพักข้าราชการกรมแพทย์ทหารบก 12) หมู่บ้านหนังสือ สวนสัตว์ดุสิต 13) หมู่บ้านหนังสือ ศูนย์สวัสดิภาพเด็กเยาวชนและสตรี 14) หมู่บ้านหนังสือ บ้านพักทหารเรือทุ่งมหาเมฆ 15) หมู่บ้านหนังสือบ้านราชวิถี 16) หมู่บ้านหนังสือ เกาะกลาง 17) หมู่บ้านหนังสือ บางคอแหลม 18) หมู่บ้านหนังสือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดสาครสุนัประชาสรวร์ 19) หมู่บ้านหนังสือประดิษฐ์โทรการ 20) หมู่บ้านหนังสือวัดบางเพ็งใต้ 21) หมู่บ้านหนังสือคหบาลเคหสถาน 4 22) หมู่บ้านหนังสือวัดสีกัน (พุทธสยาม) และ 23) หมู่บ้านหนังสือวัดปากบึง

3. ผู้ใช้บริการมาก จะมี หมู่บ้านหนังสือ ที่อยู่ในกลุ่มนี้อยู่ 7 แห่ง คือ 1) หมู่บ้านหนังสือวัดหัวกระบือ 2) หมู่บ้านหนังสือแฟลตลือชา 3)หมู่บ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1 4) หมู่บ้านหนังสือวัดบางนาออก 5) หมู่บ้านหนังสือ วัดทองบน 6) หมู่บ้านหนังสือ แฟลต 11-18 และ 7) หมู่บ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา

4.10 การให้บริการ

4.10.1 วัน-เวลาในการให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในแต่ละที่ จะมีวันและเวลาในการให้บริการไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของ ผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ซึ่งได้แก่ พนักงานราชการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขต ต่างๆซึ่งโดยปกติก็จะมีภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน หรือหน้าที่ป ะจำอยู่แล้ว ทำให้ไม่สามารถที่จะมาเปิดห้องสมุดได้ทุกวัน นอก จากว่าบางเขตที่มีเจ้าหน้าที่ จำนวนมาก ก็อาจจะสามารถเปิดได้ ทุกวัน ดังนั้น วันและเวลาในการให้บริการจึงแตกต่างกันออกไป เช่น ที่มุมบ้านหนังสือ ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนตลิ่งชัน จะเปิดให้บริการตั้งแต่ วันอาทิตย์-วันศุกร์ เวลา 08.30 – 17.00 น. ส่วนมุมบ้านหนังสือวัดสุนทรธรรมทาน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จะเปิดให้บริการตั้งแต่วันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 09.00 – 17.00 น มุมบ้านหนังสือวัดบางนาออก เขตบางนา เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 17.00 น. โดยวันเวลาเปิดปิดห้องสมุดจะแจ้งไว้ที่หน้ามุมบ้านหนังสือ

4.10.2 การ สมัครสมาชิก ห้องสมุด ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ สามารถเป็นสมาชิกห้องสมุด เพื่อยืมหนังสือและสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆโดยการยื่นความจำนงกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดว่า ต้องการที่จะเป็นสมาชิก ทางห้องสมุดจะให้บัตรสำห รัยืมหนังสือหรือบางห้องสมุด อาจจะใช้วิธีจดบันทึกการยืมคืนในสมุด ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของแต่ละที่

4.10.3 การให้บริการยืม-คืน หนังสือและสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละห้องสมุด จากการสำรวจมักจะให้ยืมเป็นเวลา 7 วัน ครึ่งละ 4 เล่ม และในบางที่ไม่มีบริการยืม-คืน หนังสือและสื่อ เช่น มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี แต่ใช้วิธีให้ผู้ใช้บริการอ่านในบริเวณ มุมบ้านหนังสือเท่านั้น เนื่องจากเกิดปัญหาหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์หาย ผู้ใช้บริการไม่นำมาคืน จึงงดบริการนี้

4.10.4 ค่าปรับ ในเรื่องของการปรับในกรณีที่ คืนหนังสือเลยเวลาที่กำหนดนั้น ขึ้นอยู่กับพิจารณาของ ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือในแต่ละที่ว่าจะปรับวันละกี่บาท แต่โดยส่วนมากจะเป็นการเตือนมากกว่า เนื่องจากผู้ให้บริการมักเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีรายได้ เช่น เด็ก หรือผู้สูงอายุ และถ้าปรับเงิน ก็จะทำให้ผู้ให้บริการไม่อยากจะกลับมาใช้บริการอีก ผู้ให้บริการมักจะแนะนำให้ผู้ให้บริการเกิดจิตสำนึกในการใช้ห้องสมุด ให้คืนหนังสือตามเวลาที่กำหนด เพราะหนังสือมีจำนวนจำกัด และเพื่อให้ทุกคนได้อ่านทั่วถึง จึงไม่ควรคืนหนังสือเลยเวลาที่กำหนด

4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

รายงานการดำเนินงาน มุมบ้านหนังสือ (2551: ไม่ปรากฏหน้า) และจากการสังเกตการดำเนินงานของ มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ในการดำเนินงาน มุมบ้านหนังสือ ได้มีอุปสรรคและปัญหาต่างๆโดยผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคดังต่อไปนี้

4.11.1 ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เนื่องจาก มุมบ้านหนังสือ มีงบประมาณจำกัด ไม่สามารถจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ มักจะเป็นพนักงานราชการ ซึ่งมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบหลักอยู่แล้ว ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง การเปิด- ปิด ไม่ตรงตามที่กำหนดขาดความรู้เรื่องการบริหารงานและการให้บริการห้องสมุด

4.11.2 ไม่มีห้องน้ำประจำห้องสมุด เนื่องจากมุมบ้านหนังสือเป็นการนำตู้คอนเทนเนอร์ 2 ตู้มาต่อกันเป็นรูปตัว L ซึ่งเป็นตู้สำเร็จรูป จึงไม่มีห้องน้ำ ทำให้ผู้ใช้บริการและ ผู้ให้บริการ ประจำห้องสมุดไม่ได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการและการปฏิบัติงาน

4.11.3 วัน-เวลาในการให้บริการไม่สัมพันธ์กับเวลาที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการเข้าไปใช้บริการ อันเนื่องมาจากผู้ให้บริการ ที่ประจำห้องสมุดเป็นพนักงานราชการ ซึ่งทำงานตามเวลาราชการ บางแห่งอาจจะปิดบริการวันเสาร์ หรือเปิดให้บริการตามเวลาราชการ ทำให้ ผู้ใช้บริการซึ่งทำงานนอกบ้าน เป็นนักเรียนนักศึกษา ไม่สามารถใช้บริการได้ในเวลาที่ต้องการ

4.11.4 สถานที่ตั้งของ มุมบ้านหนังสือ บางแห่งไม่เหมาะสม เช่น อยู่ลึก เดินทางไม่สะดวก ทำให้มีผู้ใช้บริการน้อย เนื่องจากความไม่สะดวกสบายในการเดินทาง

4.11.5 พื้นอาคาร ไม่แข็งแรง เนื่องจาก ทำจากตู้คอนเทนเนอร์ที่ยกพื้นขึ้นมา จึงไม่สามารถรองรับน้ำหนักได้มาก ถ้ามีผู้ใช้บริการพร้อมๆ กัน ก็ทำให้เกิดอันตรายจากพื้นทรุดได้ บางที่มีการนำเสามาสอดได้ทำเป็นคานเพื่อช่วยรองรับน้ำหนัก เพื่อไม่พื้นทรุดลงไป

4.11.6 งบประมาณจำกัด คือ 30,000 บาทต่อปี จึงไม่สามารถที่จะจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นมาใช้ในห้องสมุดได้พอเพียง

4.11.7 มุมบ้านหนังสือทุกที่ จะมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งได้รับมอบมาจากการเคหะแห่งชาติ แต่เนื่องด้วยว่าห้องสมุดบางที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่โทรศัพท์เข้า ถึง ไม่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้ใช้บริการขาดโอกาสที่จะใช้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาหาความรู้

4.11.8 ปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย โดยในบางพื้นที่มีกลุ่ม มิจฉาชีพลักเล็กขโมยน้อย จัดแะเพื่อขโมยของมีค่า เคยมีกรณีการจี้มุมบ้านหนังสือเพื่อขโมยคอมพิวเตอร์ และของมีค่าอื่นๆ ทำให้มุมบ้านหนังสือบางพื้นที่ต้องติดเหล็กดัดที่หน้าต่างและเครื่องปรับอากาศ

สภาพปัญหาของ มุมบ้านหนังสือ ดังกล่าว ทำให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการมุมบ้านหนังสือ แต่ด้วยภาระหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ต้องการให้มุมบ้านหนังสือเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน เป็นที่แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยพัฒนาผู้ใช้บริการให้เกิดทักษะฝีมือ และทักษะในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและให้ความสนใจ เพื่อให้การดำเนินงานของ มุมบ้านหนังสือ เดินหน้า -สนองตอบต่อวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง มุมบ้านหนังสืออย่างต่อเนื่อง

5. แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาห้องสมุดตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญหลายๆ ท่าน ประกอบด้วย

5.1) ห้องสมุดแนวใหม่ตามแนวคิดของ คุณหญิง ดร. กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

5.2) การพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิตชีวา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยของ ชุมชนของ กุลธร เลิศสุริยะกุล

5.3) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน จากหนังสือเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม ม.25

5.4) แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ห้องสมุดแนวใหม่ ตามแนวคิดของ คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

จากรายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ห้องสมุดประชาชน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548: 120-123) ได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับห้องสมุดแนวใหม่ ตามแนวคิดของ คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ดังต่อไปนี้

1. เป็นห้องสมุดของประชาชน โดยควรจัดกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้ 1) ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของห้องสมุด และมีสิทธิในบริการห้องสมุดมากกว่าการยืมหนังสือ 2) จัดให้มุมบ้านหนังสือ มีสิ่งแวดล้อมที่ร่มรื่น น่าพักผ่อน สวยงาม ตามสภาพของชุมชน 3) เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชนอยู่เสมอ 4) ให้ชุมชนเป็นกรรมการบริหารและดำเนินการจัดกิจกรรมของห้องสมุดและกิจกรรมสนับสนุนห้องสมุด 5) กิจกรรมมีความหลากหลาย ทั้งวิธีการ เนื้อหาสาระและการสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย

2. ศูนย์การเรียนรู้ ห้องสมุดควรให้โอกาสแก่ทุกคนในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การค้นคว้าส่วนใหญ่เป็นการอ่าน ดู ภาพยนตร์ในหนังสือหรือดูภาพจากวี ดีทัศน์ ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งส่งเสริมการอ่านด้วยตนเองอย่างพอใจและเพลิดเพลินตามลำพัง ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในห้องสมุดให้มีความหลากหลายทุกด้าน เป็นเสมือนดังศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างกว้างขวาง แท้จริง เช่น 1) มีศูนย์สาธิตของดีเด่นของชุมชน 2) มีเวทีสำหรับคนเด่นคนดังมาแสดงให้ชุมชนทราบถึงความสามารถของตน 3) มีนิทรรศการของดีมีประโยชน์และของมีโทษ สับเปลี่ยนหมุนเวียน 3) มีการอบรมในหัวข้อต่างๆ เช่น เรื่องภาษา หนังสือ การเลี้ยงลูก เป็นต้น 4) จัดมุมนิเทศเรื่องการศึกษาค้นคว้าของลูก การศึกษาค้นคว้าของตนเอง เป็นต้น 5) มีมุมพัฒนาการศึกษาของตนเอง เช่น มุมสายสามัญของการศึกษานอกโรงเรียน มุม มสธ. เป็นต้น 6) มีมุมทดสอบสุขภาพด้วยตนเอง มุมทดสอบเครื่องใช้ในบ้าน มุมทดสอบผลผลิตนานาประเภท 6) มีมุมสินค้า ผลิตภัณฑ์มาตรฐานข้อมูลการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น 7) มีมุมบริการสื่อสำหรับโรงเรียนที่ด้อยโอกาส 8) มีมุมบริการสื่อสำหรับกิจกรรมสายใยสัมพันธ์ของเด็กและครอบครัว และ 9) มีมุมสร้างสรรค์พัฒนาการของเด็กในวัยต่างๆ

3. ศูนย์ประชาคม คือการทำให้ห้องสมุดมีพื้นที่บริการและมีกิจกรรมของชุมชนเกิดขึ้นในห้องสมุดอยู่เสมอๆ เช่น 1) มีพื้นที่รอบๆ ห้องสมุด น่าพักผ่อนหย่อนใจ มีพื้นที่ออกกำลังกายในยามเช้าและยามเย็น 2) มีสนามเด็กเล่น 3) มีห้องสำหรับจัดกิจกรรมเด็กและครอบครัว 4) มีห้องสำหรับการประชุม เสวนา สัมมนาของชุมชน และ 5) มีกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีและการจัดงานต่าง

4. เครือข่าย ห้องสมุดแต่ละแห่งไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว อิสระ ไม่พึ่งพาใคร แต่จะดำรงอยู่เป็นสมาชิกในเครือข่ายขององค์กรในกลุ่มที่เหมาสม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเสริมกำลังกันให้เกิดความเจริญงอกงามอย่างน่าพอใจ โดยกิจกรรมของการเป็นเครือข่ายแบ่งเป็น 4 ประการ คือ 1) ด้านการบริหาร จัดเป็นกลุ่มบริหารภารกิจขององค์กรในระดับต่างๆ ที่ไม่ใหญ่นัก ไม่มีลักษณะศูนย์กลางการบริหาร แต่เป็นการบริหารที่มีเอกภาพและมีความเสมอภาค สามารถสนับสนุนและขอการสนับสนุนได้อย่างอิสระ การบริหาร รวมถึงการจัดสรรเงิน- วัสดุ-คน-

โครงการ 2) ด้านข้อมูลและสื่อ คือ มีการส่งและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดสื่อประเภทเคลื่อนที่ส่งถึงสมาชิก มีการแลกเปลี่ยนสื่อซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ และประสานงานการจัดหา พัฒนาและผลิต 3) ด้านบุคลากร คือ จัดให้เป็นแหล่งดูงานของสมาชิกในเครือข่าย จัดวิทยากรให้การอบรม จัดเป็นสถานที่ฝึกงาน และแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด 4) ด้านเทคนิค ให้มีศูนย์และระบบสนับสนุนเทคนิคเฉพาะ เช่น การผลิต และพัฒนาสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาริตสื่อทดลอง ที่ใช้เทคนิคและเครื่องมือขั้นสูงหรือซับซ้อน หรือราคาแพงหายากมาก

ลักษณะของห้องสมุดประชาชนแนวใหม่ ควรมีลักษณะ คือ 1) มีชีวิตชีวา 2) มีกิจกรรมหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา 3) สนองความเป็นจำเป็นของพื้นที่ และ 4) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ลักษณะของห้องสมุดประชาชนแนวใหม่คือ 1) ควรเป็นสถานที่ที่มีความร่มรื่น 2) มีสนามเด็กเล่น 3) มีความกลมกลืนกับท้องถิ่น 4) มีการใช้วัสดุท้องถิ่นอย่างภาคภูมิใจ และ 5) ชุมชนสามารถใช้สื่อได้ตามความต้องการ

5.2 การพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิตชีวา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยของชุมชนของ กุลธร เลิศสุริยะกุล

กุลธร เลิศสุริยะกุล (2553: ออนไลน์) ได้อธิบายถึงการพัฒนห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิตชีวา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ของชุมชน ว่าควรให้ห้องสมุด “มีชีวิตชีวา” นั่นคือ การปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของห้องสมุดจากการให้บริการเชิงรับ มาเป็นการให้บริการเชิงรุก สนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยเปรียบเทียบห้องสมุดประชาชนแบบเดิม กับห้องสมุดประชาชนที่มีชีวิต ดังนี้

ความแตกต่างของห้องสมุดประชาชน	
ห้องสมุดประชาชนแบบเดิม	ห้องสมุดประชาชนมีชีวิตชีวา
1. บริการเชิงรับ	1. บริการเชิงรุก
2. เป็นระเบียบ	2. โดดเด่น ไร้ใจ
3. หมวดหมู่	3. เคลื่อนไหว
4. สงบนิ่ง	4. เคลื่อนไหว
5. เงียบไซ่ ข้อจำกัด	5. ยืดหยุ่น ตอบสนอง
6. เป็นทางการ เคร่งครัด	6. สนุกสนาน ผ่อนคลาย
7. จำเจ น่าเบื่อ	7. ทันสมัย ใหม่เสมอ
8. ขอบเขต อาณาจักร	8. ไร้พรมแดน
9. หนังสือ	9. สื่อหลากหลาย
10. ข่าวสารข้อมูล ความรู้	10. จัดการความรู้
11. Service center	11. Learning Center

ภาพประกอบ 3 ความแตกต่างของห้องสมุดประชาชน

นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึง ขั้นตอน การปรับเปลี่ยนห้องสมุดประชาชนเดิมให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวา ดังนี้

1. ทำให้ห้องสมุดประชาชนไม่มีขอบเขต อาณาจักร
2. เปลี่ยนจากการให้บริการเชิงรับเป็นเชิงรุก ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว แบบไร้พรมแดน
3. บริการสื่อการเรียนรู้และความบันเทิงที่หลากหลาย ทันสมัย จัดหาหนังสือและสื่อใหม่ๆ มาให้บริการสมาชิกเป็นประจำ
4. มีการปรับเปลี่ยนการจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องสมุดให้แปลกตา แต่งแต้มสีสัน อาคารสถานที่อยู่เสมอ
5. จัดบรรยายภาคให้สบายๆ ผ่อน คลายเหมือนอยู่บ้าน มีความยืดหยุ่นตอบสนองพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ลดความเป็นทางการลงให้มากที่สุด
6. จัดแสดงสื่อต่างๆ ให้มีความโดดเด่น เร้าใจ โดยการแสดงของจริง สัมผัสได้ ทดลองได้ นำเสนอสถิติข้อมูลใหม่ๆ ทุกวัน ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสาธิตศิลป วัฒนธรรม การแสดงสินค้าพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพท้องถิ่น หรือเปิดโอกาสให้สมาชิกมาใช้ห้องสมุดจัดกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ปราศจากข้อจำกัด

และยังมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิตชีวา ดังนี้

1. ควรมีการจัดบริการอินเทอร์เน็ตคุณภาพสูงแต่ราคาต่ำ มีบริการดูหนัง ฟังเพลง มุมบริการอาหารว่าง เครื่องดื่ม มุมเสวนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจมีร้านค้าเล็กๆ เพื่อจำหน่ายหนังสือใหม่ๆ ยอดนิยม ราคาพิเศษ
2. มีระบบแลกเปลี่ยนหนังสือ และสื่อสำหรับสมาชิก และนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนประเภทต่างๆ
3. การกำหนดเวลาเปิด-ปิด บริการห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยอาจกำหนดให้มีเวลาเปิดเป็นช่วงๆ ภายในวันเดียวกัน เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และเจ้าหน้าที่มีเวลาทำงานด้านเทคนิคอย่างเต็มที่

นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะทำให้ห้องสมุดประชาชนมีชีวิต คือ

1. การพัฒนาให้เป็นหน่วยจัดการความรู้ภาคประชาชนทำหน้าที่วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของสมาชิกทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็น เด็ก เยาวชน ชาวบ้านทั่วไป ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน
2. เพื่อจัดสรรทรัพยากรการเรียนรู้ แสวงหา สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนรักการเรียนรู้
3. การออกแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน จากหนังสือเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม ม.25

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม ม.25 (2547: 10-11) ซึ่งจัดทำขึ้นโดย ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน (ชื่อในขณะนั้น ปัจจุบันคือ สถาบันส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลและสนับสนุนห้องสมุดที่สังกัด กศน. ทั่วประเทศ) ได้กล่าวถึงแนวทางในการ พัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์ การเรียนรู้ว่า ใน ปัจจุบันห้องสมุดประชาชน ทั่วประเทศ ต่างมีกิจกรรมที่จัดขึ้นมากมาย ทั้งในรูปค่ายการเรียนรู้ ห้องสมุดเคลื่อนที่ การจัดประกวด การเล่านิทาน การอ่าน การเขียน เริ่ญความ ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก วันสำคัญทางศาสนา แต่ยังจัดได้ไม่มากนักเพียงเดือนละ 1-2 ครั้ง ด้วยข้อจำกัด ด้านบุคลากร งบประมาณ หรือ อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวย

ดังนั้น หากจะทำให้ห้องสมุดมีชีวิตชีวาในทุกๆ วัน จำเป็นต้องมีการวางแผน และประส าน เครือข่ายให้มาร่วมจัดอย่างมีระบบ และมีตารางการจัดกิจกรรมทั้งรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และ รายปี ในระยะแรก อาจเริ่มวางแผนจากรายสัปดาห์ก่อน

แนวทางการจัดกิจกรรม ได้แก่

1. จัดตารางการให้บริการ วีดีโอ ภาพยนตร์ และเลือกหาสารคดีความรู้ใหม่ๆ สดแทรก กับภาพยนตร์ประเภทบันเทิง
2. จัดให้มีการเรียนรู้ด้านอาชีพระยะสั้นตามความสนใจในทุกสัปดาห์ โดยจัดหา วิทยากรที่หลากหลายจากหน่วยงานต่างๆ ผลัดกันมาให้ความรู้เป็นระยะ
3. จัดพบกลุ่มการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา กศน. นอกเหนือจาก วันเสาร์ หรือ วันอาทิตย์
4. จัดค่ายการเรียนรู้และค่ายรักการอ่าน อย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน
5. จัดมุมที่อ่าน ที่พักผ่อน สวรรค์ โดยรอบห้องสมุด เพื่อให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการ เรียนรู้ และใช้เป็นที่พักผ่อน พบกลุ่มสภากาแฟ
6. จัดตลาดนัดอาชีพ สินค้า O-TOP ทุกเดือนๆ ละ 1 ครั้ง
7. จัดสอนภาษาต่างประเทศในห้องสมุด เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน บรรณารักษ์ จำเป็นต้องวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับ ศบอ . และ สนจ. เพื่อให้นักศึกษา กศน. ได้มาใช้บริการ ห้องสมุดอย่างคุ้มค่า ภายในห้องสมุด จะต้องมืสื่อเสริมสำหรับนักศึกษา กศน. อย่างพอเพียง และมีสื่อ อื่นๆ ที่น่าสนใจทุกเดือน ให้เสมือนร้านเช่าหนังสือที่มีลูกค้าแย่งกันเข้ามาใช้บริการตลอดเวลา
8. สนจ. ต้องบริหารงบประมาณในการจัดซื้อสื่อในแต่ละปีอย่างมีประสิทธิภาพ โดย คำนึงถึงความต้องการของชุมชนและการเลือกสื่อที่มีคุณค่า หนังสือหายาก หนังสือดีที่ได้รับรางวัล ให้ มีไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ
9. รวบรวมทำเนียบแหล่งความรู้ และสถานที่ท่องเที่ยว ในแต่ละอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อจัดทัวร์การเรียนรู้โดยห้องสมุด ร่วมกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานเครือข่าย ต่างๆ อย่างน้อยเดือนละครั้ง

10. รวบรวมทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ผู้รู้ ทั้งในรูปของเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือ VCD เพื่อให้มีบริการในรูปแบบที่หลากหลาย

11. ขยายเวลาในการให้บริการห้องสมุด จาก 16.30 เป็น 18.30 น. โดยอาจเริ่มเปิดบริการตั้งแต่ 10.30 น. แทน 08.30 น. เพื่อให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้มีโอกาสมาใช้บริการในยามว่างได้สำหรับ วันเสาร์-อาทิตย์ ให้จัดระบบหมุนเวียน ให้ครูอาสา ครูศรช. มาร่วมจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม และอาจเลื่อนหยุดในวันธรรมดา แทนวันเสาร์-อาทิตย์ ได้

12. ในช่วงปิดเทอมหรือปิดภาคเรียน ให้ห้องสมุดทุกแห่งจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน และนักเรียนให้ใช้เวลาว่างเพื่อการอ่านและทำกิจกรรมด้านรักการอ่านให้มากขึ้น

13. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดทุกแห่งและห้องสมุดอื่นๆ ที่มีความพร้อมควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในวันหยุดเสาร์ หรือ อาทิตย์อย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงจัดให้เฉพาะวันเด็กเท่านั้น

นอกจากนั้นยังแนะนำว่า แม้จะมีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจมากเพียงใดก็ตาม หากไม่ประชาสัมพันธ์หรือรวบรวมเอกสารไว้เป็นหลักฐาน ภาพเหตุการณ์ต่างๆ ก็อาจจางหายไป เมื่อระยะเวลาผ่านไป ดังนั้น ห้องสมุดทุกแห่ง ควรจัดทำเอกสารรวบรวมผลการดำเนินงานไว้ด้วย แนวทางดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

และจากแนวคิดของ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดนั้น ทางผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ได้ดังนี้

1. มุมบ้านหนังสือ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เช่น กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการในชุมชน ได้รับบริการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. มุมบ้านหนังสือ ควรเป็นห้องสมุดมีชีวิต ชีวา (A living library) คำว่าห้องสมุดมีชีวิตนั้น เป็นคำอุปมา อุปไมยที่มีได้หลายความหมาย ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ และหนึ่งในความหมายของห้องสมุดมีชีวิตคือ การนำการเรียนรู้มาสัมพันธ์กับชุมชน และเทคโนโลยี และชีวิตประจำวัน ในการจัดการมุมบ้านหนังสือ ให้มีชีวิตนั้น มีขั้นตอนดังนี้ 1) การจัดสถานที่ให้สะอาด ทั้งในส่วนห้องสมุด และโดยบริเวณรอบห้องสมุด นอกจากนั้นก็มีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้บริเวณจุดต่างๆ เพื่อสร้างบรรยากาศให้สดชื่น มีชีวิตชีวา 2) มีการจัดมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือเด็ก มุมหนังสือพิมพ์ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ภายในห้องสมุดควรตกแต่งให้สวยงาม สดใส นำใช้บริการ หนังสือมี หลากหลาย ตามความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ควรจัดวางให้หาได้ง่าย เป็นระเบียบ และมีการปรับเปลี่ยนการจัดวางให้น่าสนใจอยู่เสมอ 4) ครุภัณฑ์ ห้องสมุด เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ควรมีสภาพที่แข็งแรง ใช้งานได้ดี 5) ทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ พร้อมสื่อโสตทัศนวัสดุ ควรมีเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และสามารถใช้งานดี ไม่ชำรุด 6) เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการควรเป็นมิตรและมีจิตบริการ

3. มุมบ้านหนังสือ ควรเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชน เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ถ่ายทอด และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในยุคโลกาภิวัตน์และ

ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย มีคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนารูปแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน (บุญโชค พลตาหาญ . 2551: ออนไลน์) ซึ่งถ้าห้องสมุดสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชนได้ ก็จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในชุมชน ที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

4. การดำเนินงานควรมีความยืดหยุ่น เป็นห้องสมุดเชิงรับ สามารถปรับให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น เวลาเปิดปิด ควรปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการในการใช้งานของผู้ใช้บริการ อาจจะเปิดสายและปิดช้า เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่ทำงานนอกบ้านมีโอกาสได้ใช้บริการ อาจจะมิ้มกาแฟ การตกแต่งที่สวยงามใช้สีสันสดใสใหม่ ไม่มีดื่บดั่งเก่า มีการปรับเปลี่ยนการจัดวางเสมอๆ เพื่อให้ดูแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจให้ผู้คนเข้ามาใช้บริการ

5.4 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

ในเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาห้องสมุด ห้องสมุดแนวใหม่ และได้ศึกษานโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ทั้งยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ. 2551 โดยด้านต่างๆ คือ 1) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 2) การให้บริการ 3) การจัดกิจกรรม และ 4) ความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) ทรัพยากรห้องสมุด โดยรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และนโยบายของรัฐในการพัฒนาห้องสมุด

กลุ่ม	สาระสำคัญ	สาระสำคัญ/หน่วยงาน/
1. การให้บริการ	- นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ความรู้ - ดำเนินการในเชิงรุก โดยปรับรูปแบบองค์กรและบุคลากร - กำหนดรูปแบบและบริการขั้นพื้นฐานของแหล่งเรียนรู้ - การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย	- ยุทธศาสตร์และนโยบายสภาของสำนักงานเลขาธิการการศึกษา - พ.ร.บ. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 มาตรา 6
2. การจัดกิจกรรม	- ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนงานด้านการเรียนรู้กับต่างประเทศ - จัดตั้งกองทุนสนับสนุน และจัดหาอาสาสมัครมาช่วยในการดำเนินงาน - เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลระหว่างแหล่งเรียนรู้	- ยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา - ยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
3. อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	- ดีที่ 1 หนังสือดี (Good Media) - พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม - รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ - พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย - ดีที่ 2 บรรยากาศดี (Good Environment) - ให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อดำเนินงานในแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ	- สำนักงาน กศน. (นโยบาย 3 ดี) - ยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา - พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 - พ.ร.บ. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 มาตรา 6 - สำนักงาน กศน. (นโยบาย 3 ดี) - ยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
4. ความสัมพันธ์ชุมชน	- จัดกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการ - ให้มีการจัดเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิด	- ยุทธศาสตร์และนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา

ตาราง 2 (ต่อ)

กลุ่ม	สาระสำคัญ	สาระสำคัญ/หน่วยงาน/
	(ต่อ) การเชื่อมโยงการบริหารจัดการ ทรัพยากร กำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกัน - ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน	- พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 29

จากตารางการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์และนโยบายต่างๆ ของทั้งสำนัก กศน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ พ.ร.บ.ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ทราบถึงแนวทาง ยุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยยึดถึงแนวคิดของ 1) คุณหญิง ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ในแนวคิดห้องสมุดแนวใหม่ 2) แนวคิดการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิตชีวา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยของชุมชน ของ คุณกุลธร เลิศสุริยะกุล 3) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน โดย ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (ปัจจุบันคือ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) และได้สร้างตารางวิเคราะห์แนวทางการ พัฒนาห้องสมุด โดยจะมีรายละเอียดครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ใน 4 ประเด็นคือ 1) การให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด 4) ความสัมพันธ์ชุมชน ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ

ด้าน	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด		
	คุณหญิง ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กุลธร เลิศสุริยะกุล	ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (สถาบันพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้)
1. การให้บริการ	-บริการสื่อสำหรับกิจกรรมสายสัมพันธ์ - พัฒนาบุคลากรโดยจัดให้เป็นแหล่งดูงาน ให้การอบรม ฝึกงาน และแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด	- มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง - ราคาต่ำ มีบริการดูหนัง ฟังเพลง - กำหนดเปิด- ปิด บริการห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยอาจกำหนดให้มีเวลาเปิดเป็นช่วง ๆ ภายในวันเดียวกัน เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และเจ้าหน้าที่มีเวลาทำงานด้านเทคนิคได้อย่างเต็มที่ - เปลี่ยนจากการให้บริการเชิงรับ เป็นเชิงรุก ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว แบบไร้พรมแดน - บริการสื่อการเรียนรู้และความบันเทิงที่หลากหลาย	- จัดตารางการให้บริการ วิดีโอ ภาพยนตร์ และเลือกสรรสารคดี - ความรู้ใหม่ ๆ สอดแทรกกับภาพยนตร์ประเภทบันเทิง - ขยายเวลาการให้บริการ จาก 16.30 เป็น 18.30 โดยอาจจะเริ่มเปิดบริการตั้งแต่ 10.30 แทน 8.30 เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาใช้บริการได้

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด		
	คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กุลธร เลิศสุริยะกุล	ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (สถาบันพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้)
2. การจัดกิจกรรม	- กิจกรรมมีความหลากหลาย ทั้งวิธีการ เนื้อหาสาระและการสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย - มีกิจกรรมหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	- มีการจัดแสดงสื่อ ต่างๆ ให้มีความโดดเด่น เร้าใจ ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสาธิต ศิลปวัฒนธรรม การแสดงสินค้าพื้นบ้าน ภูมิปัญญาและอาชีพท้องถิ่น - เปิดบริการให้สมาชิกจัดกิจกรรม ต่างๆ ได้เต็มที่ปราศจากข้อจำกัด - เสวนากลุ่มแลกเปลี่ยน เรียนรู้	- จัดให้มีการเรียนรู้ด้านอาชีพพระยะสันตามค ความสนใจ ในทุกสัปดาห์ โดยจัดหาวิทยากรที่หลากหลายจากหน่วยงาน ต่างๆ ผลัดกันมาให้ความรู้เป็นระยะ ๆ - จัดค่ายรักการเรียนรู้และค่ายรักการอ่านอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน - จัดตลาดนัดอาชีพ สินค้า 0-TOP ทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง - จัดสอนภาษาต่างประเทศในห้องสมุด เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น - ในช่วงปิดเทอมให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน ในวันหยุดเสาร์- อาทิตย์อย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงจัดให้เฉพาะในวันเด็กเท่านั้น

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด		
	คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กุลธร เลิศสุริยะกุล	ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (สถาบันพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้)
3. อาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้อง สมุด	- มีสิ่งแวดล้อมร่มรื่น นำพักผ่อน สบายตามสภาพชุมชน - มีพื้นที่ออกกำลังกายในยามเช้า-เย็น - มีสนามเด็กเล่น - มีห้องจัดกิจกรรมเด็กและครอบครัว - มีศูนย์แสดงสินค้าดีเด่นของชุมชน - จัดมุมนิทรรศการการศึกษาต่อของลูก ของตนเอง เป็นต้น - มีมุมพัฒนาการศึกษาของตนเอง เช่น มุมสายสามัญ มุม กศน. เป็นต้น - มีมุมทดสอบเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน มุมทดสอบผลิตภัณฑ์นานาประเภท - มุมสร้างสรรค์พัฒนาการเด็กในวัยต่างๆ	- จัดหาหนังสือ และสื่อใหม่ ๆ มาให้บริการสมาชิกเป็นประจำ - มุมบริการอาหารว่าง เครื่องดื่ม - จัดบรรยากาศให้สบาย ผ่อนคลายเหมือนอยู่บ้าน - มีการปรับเปลี่ยนการจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องสมุดให้แปลกตา แต่งแต้มสีสันอาคารสถานที่อยู่เสมอ	- สนจ. ต้องบริหารงบประมาณในการจัดซื้อสื่อในแต่ละปีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและเลือกสื่อที่มีคุณค่า หนังสือหายาก หนังสือดีที่ได้รับรางวัล ให้มีไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ - จัดมุมที่อ่าน ที่พักผ่อน ที่สังสรรค์ โดยรอบห้องสมุด เพื่อให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ และใช้เป็นที่พักผ่อน พบกลุ่มสภากาแฟ

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด		
	คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กุลธร เลิศสุริยะกุล	ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (สถาบันพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้)
4. ความสัมพันธ์กับชุมชน	- ให้ชุมชนเป็นกรรมการบริหารและดำเนินการจัดกิจกรรมของห้องสมุดและกิจกรรมสนับสนุนห้องสมุด - มีกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี และการจัดงานต่างๆ - มีห้องสำหรับประชุม เสวนา สัมมนาของชุมชน - เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชนอยู่เสมอ		- รวบรวมทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ผู้รู้ ทั้งในรูปแบบ เอกสาร สิ่งพิมพ์หรือ VCD

จากตาราง 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ซึ่งได้นำแนวทางการพัฒนาห้องสมุดของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ 1) คุณหญิง ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา 2) กุลธร เลิศสุริยะกุล และ 3) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้สรุปแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือให้ทันสมัย มีชีวิตชีวา สนองตอบต่อความต้องการของคน ในชุมชน โดยมีรูปแบบการให้บริการที่หลากหลาย เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้
กัลยาณี เดียวฉิมานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สารนิเทศจากห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า นักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีการใช้สารนิเทศจากห้องสมุดประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาที่พบในการใช้สารนิเทศเรียงตามลำดับคือ 1) ระยะเวลาในการให้บริการไม่ตรงกับผู้ใช้บริการ 2) เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ และ 3) หนังสือมีน้อยเกินไป

อุมาพร บางภูมิ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุดต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับด้านสถานที่และบรรยากาศ ด้านการให้บริการและด้านบุคลากร และเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมของ ห้องสมุดประชาชนใน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุด และคณะกรรมการห้องสมุด โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้ใช้บริการห้องสมุดและอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกห้องสมุดมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม และด้านการให้บริการและด้านบุคลากรอยู่ในเกณฑ์ดี

2. สมาชิกที่มีเพศต่างกันมีความเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและด้านการจัดศูนย์ ข้อมูลชุมชนแตกต่างกัน โดยเพศชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากกว่าเพศหญิง

3. สมาชิกที่มีอายุต่างกันมีความเห็นต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน โดยสมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีความเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการในด้านหนังสือและสื่อประเภทสอนเสริมและสร้างเสริมประสบการณ์เพิ่มเติม ส่วนกลุ่มอายุ 25-35 ปี จะเน้นที่หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ ต่างๆ เช่น กฎหมาย และสมาชิกที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปจะเน้นที่หนังสือเกี่ยวกับครอบครัว สุขภาพ และการทำอาหาร

4. สมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อ กิจกรรมการให้บริการในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษานอกโรงเรียนและศูนย์ข้อมูลชุมชนต่างกัน คือ สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความต้องการบริการที่ให้ผู้บริการดูแลเอาใจใส่ ชี้แนะ หรืออ่านคู่มือการใช้ห้องสมุดก็สามารถค้นคว้าได้ ในขณะที่สมาชิกห้องสมุดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องการการบริการที่ต้องดูแลเอาใจใส่ในระดับดี เช่น แนะนำ แนะนำ หรือสอนวิธีการใช้บริการห้องสมุดที่ถูกต้อง

5. สมาชิกที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดต่อกิจกรรมการให้บริการในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษา นอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนแตกต่างกัน คือ สมาชิกที่เป็นนักศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มาใช้บริการเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากที่เรียนจากโรงเรียน การยืมและอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ส่วนสมาชิกที่เป็นประชาชนทั่วไป มุ่งใช้บริการการอ่านและยืมหนังสือประเภทนวนิยายมากกว่าหนังสือวิชาการ

6. สมาชิกที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษานอกโรงเรียนและการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน ไม่แตกต่างกัน

เทียมนา ฐ รมชาติ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินี โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินีใน 3 ด้าน คือ ด้านการให้บริการ ด้านกิจกรรม และด้าน อาคารสถานที่ โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้ใช้บริการห้องสมุด และอาชีพ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการโดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับการให้บริการในระดับพอใช้ 2) ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพผู้ให้บริการ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะคือ จำนวนหนังสือมีน้อย การจัดกิจกรรมยังขาดการประชาสัมพันธ์ โต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังได้เสนอแนะว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการยืม-คืนหนังสือให้มากขึ้น และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในห้องสมุดควรมีมากกว่านี้

พัชรี ชมบุญ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาห้องสมุดและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ ตามนโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ห้องสมุดประชาชนมิติใหม่มีสภาพทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นอาคารเอกเทศ มีแสงสว่างเพียงพอ มีดอกไม้ประดับและพดลมน ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ส่วนใหญ่มีเคาน์เตอร์บริการรับจ่าย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่คือ ประชาชนทั่วไป ห้องสมุดเปิดบริการทุกวัน เว้นวันหยุด นักชัตฤกษ์ มีบุคลากรประจำห้องสมุดจำนวน 1 คน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด ปัญห การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่โดยรวม แบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดการศูนย์ข้อมูลชุมชน และผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด ประชาชนอำเภอ ในห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี มีระดับการดำเนินงาน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อุบล โคตา (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาแนวโน้มการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอใน ทศวรรษหน้า ศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟายพบว่า ด้านโครงสร้างและการบริหารงานห้องสมุดประชาชน อำเภอจะอยู่ในการบังคับบัญชาของหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารห้องสมุดประชาชนอำเภอ ด้านบริการและกิจกรรม ห้องสมุดประชาชนอำเภอจะมีการให้บริการเชิงรุก จัดบริการที่หลากหลาย รูปแบบ เช่น บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ บริการภายในห้องสมุด ด้านอาคารสถานที่พบว่า ห้องสมุด ประชาชนอำเภอยังอาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น งบประมาณ จะได้งบประมาณจากรัฐบาลในการสร้าง หรือเช่าอาคารที่เป็นเอกเทศ มีครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพียงพอ ด้านเทคนิคพบว่าห้องสมุดจะมี การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับงานเทคนิคอย่างเหมาะสม นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาแทน ระบบเดิม เช่น การพัฒนาทรัพยากร ระบบจัดเก็บ และด้านการประเมินผลพบว่า เน้นการประเมินผล เชิงคุณภาพมากขึ้น เช่น ประชาชนรักการอ่านมากขึ้น และนำความรู้ที่ได้จากห้องสมุดไปพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนและชุมชนให้ดีขึ้น

วรภัทร บุญยพรหม (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราช กุมารี” ของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านสื่อ ด้านครุภัณฑ์ ด้านระเบียบการใช้ห้องสมุด และด้านบุคลากร และเปรียบเทียบปัญหาการใช้ ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทของผู้ใช้บริการ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่อเดือน พบว่า

1. ผู้ใช้บริการมีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยรวมและ รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ อาชีพ ประเภทของผู้ใช้บริการต่างกัน มีปัญหาการใช้ห้องสมุด ประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยรวมต่างกัน
3. ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านสื่อ อ ควรมีสื่อใหม่ ๆ มากขึ้นและหลากหลาย ชนิด ครุภัณฑ์ ควรมีโต๊ะเก้าอี้ที่นั่งสบายมากขึ้น ด้านระเบียบ การใช้ห้องสมุด ควรมีการประชาสัมพันธ์ระเบียบการใช้ห้องสมุด ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ ห้องสมุดควรมีมนุษยสัมพันธ์ดี และด้านอื่นๆ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับชุมชนเพิ่มขึ้น

อัญชลี ตุ่มทอง(2547: บทคัดย่อ) การศึกษาผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่กรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาผู้ใช้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ กรุงเทพมหานคร ในชุมชน 10 ชุมชน โดยศึกษาในเรื่องพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ ความพึงพอใจในการบริการ ปัญหา อุปสรรค และความต้องการใน การใช้บริการ ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ตระหนักถึงคุณค่าในด้ านความสะดวกใน การใช้บริการ การส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในเด็ก ผู้ใช้บริการกลุ่มหลัก ได้แก่ แม่บ้าน พนักงานบริษัท และนักเรียน สิ่งพิมพ์เป็นวัสดุสารสนเทศพื้นฐานที่มี

การใ้มากที่สุด สื่อสารสนเทศที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือโทรทัศน์ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่พึงพอใจต่อบริการรถห้องสมุดเคลื่อนที่ และเห็นว่า กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ประชาสัมพันธ์บริการห้องสมุดเคลื่อนที่อย่างเพียงพอ และต้องการให้ขยายบริการไปสู่ชุมชนที่ยังไม่ได้รับบริการ

วิลาวัลย์ รักพัร ำ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า 1) ประชาชนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับปานกลางต่อการให้บริการเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2) ปัจจัยส่วนบุคคลและลักษณะการใช้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทของกิจกรรม ที่มาใช้บริการ และการใช้บริการ 3) การให้บริการประชาชนของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดบรรลุประสิทธิผลในภาพรวมของของศูนย์ข่าวสารข้อมูลชุมชน ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการ ได้แก่ บุคลากร กล่าวคือ บุคลากรบางคนไม่มีความรู้และทักษะในการให้บริการ ด้านงบประมาณ มีน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: บทสรุปผู้บริหาร) เป็นรายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้วัด ลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้วัดลอดชีวิต ประเภท ห้องสมุดประชาชน เพื่อวิเคราะห์นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อศึกษามาตรฐานการจัดการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนในปัจจุบัน จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์การเรียนรู้และจัดกิจกรรม เป็นเครือข่ายของชุมชน ให้การศึกษาแก่ประชาชน ส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม ปัญหาที่พบคือ ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

กมลพรรณ ญาณโกมุท (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อห้องสมุดประชาชน ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า 1) ด้านสภาพทั่วไป การให้บริการยืมคืนหนังสือ สื่อโสตทัศน อินเทอร์เน็ตและด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังจำแนกตามสถานภาพการเป็นสมาชิกห้องสมุดพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกต่างกัน มีความคาดหวังในด้านสภาพทั่วไป ด้านการให้บริการยืมคืนหนังสือ สื่อโสตทัศน อินเทอร์เน็ต และบุคลากรโดยรวมแตกต่างกัน 2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ผู้ใช้บริการคาดหวังให้ห้องสมุดติดเครื่องปรับอากาศ จัดให้มีมุมกาแฟให้บริการ มีบริการถ่ายเอกสารในห้องสมุด เพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้อินเทอร์เน็ต ปรับปรุงความไวของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและบุคลากร ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้ใช้บริการในทุกระดับ

สุภาศินี สำนวนแก้ว และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่พึงประสงค์ของโครงการจัดตั้งสำนักงานวิทยบริการมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าการพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่พึงประสงค์จะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ และควรมีลักษณะ คือ ด้านอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกควรมีการตกแต่งพื้นที่ให้สวยงาม ให้มีบรรยากาศน่าเข้าไปใช้ รวมถึงมีการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้ ด้าน

ครุภัณฑ์ที่นำมาใช้ควรมีสี สีสัน และมีรูปแบบที่แปลกตา ด้านบุคลากรควรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้ม แจ่มใสและให้บริการด้วยใจ ด้านทรัพยากรสารสนเทศควรมีความหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนของผู้ใช้ ด้านการบริการควรเน้นการให้บริการเชิงรุกและเน้นการให้บริการแบบ One Stop Services ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเน้นที่ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครือข่ายที่มีความเร็วสูง ด้านการบริหารควรยึดหลัก 4 Ms อันประกอบด้วย Man, Money, Material, Management และควรมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของผู้บริการก็จะเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดเสียมิได้เช่นกัน ส่วนปัจจัยอื่น ที่มีผลต่อรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะสมคือมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของตลอดเวลา

จุฑารัตน์ ธีรร (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านศูนย์ข้อมูลชุมชน มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ผู้ใช้บริการที่มีเพศและสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการด้านศูนย์ข้อมูลชุมชนแตกต่างกัน 3) ผู้ใช้บริการที่มีอายุและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน 4) ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในภาพรวมและด้านศูนย์ข้อมูลชุมชนแตกต่างกัน

วชิรา กันธิยะ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนเชียงใหม่ โดยได้ศึกษาความต้องการและปัญหาของผู้ใช้บริการ ผลที่ได้คือ ในด้านบุคลากร ด้านบริการ อาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้บุคลากรบริการด้วยความสุภาพ รวดเร็ว และให้คำแนะนำการใช้ ห้องสมุดจัดบริการ ทางอินเทอร์เน็ต และบริการยืม-คืน หนังสือโดยคอมพิวเตอร์ ให้จัดบริการถ่ายเอกสาร และ ให้จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการ ส่วนที่ไม่ต้องการคือการเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารห้องสมุด บริการสืบค้น วรรณนิวารสาร และจัดห้องประชุมกลุ่มย่อย ส่วนปัญหาที่พบคือ บุคลากรมีจำนวนน้อย หนังสือวารสารและสื่อมีไม่เพียงพอ มีเสียงดังรบกวน และอากาศไม่ค่อยถ่ายเท

ธิดารัตน์ เจริญเขต (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ในด้านอาคารสถานที่ ควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก ลักษณะอาคารควรเป็นเอกเทศภายในอาคาร มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน (Zone) ตามวัตถุประสงค์ของการใช้โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาค้นคว้า สำหรับความเพลิดเพลิน และสำหรับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบริการ อื่นๆ 2) ทรัพยากรสารสนเทศควรมีหลากหลายทั้งประเภทอิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรสิ่งพิมพ์และจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) ห้องสมุดควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดการสารสนเทศและการให้บริการที่เชื่อมโยงกับของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถใช้บริการได้ 4) ในด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนห้องสมุดควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ ควรมีพื้นที่สำหรับสารสนเทศท้องถิ่นและอาจขยายสาขาหรือให้บริการในแหล่งชุมชน

กนกพร อ่อนบุญ (2553: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์กลางของชุมชน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ต่างๆ ได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรงและอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุด ด้านอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในการปฏิบัติงานและการให้บริการอย่างพอเพียง ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีหนังสือ วารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ ด้านสื่อโสตทัศนศึกษาให้บริการเพียงพอ เทปวิทยุทัศน์ แผ่นที่และลูกโลก ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บริการซีดีรอม วีซีดีและดีวีดี ด้านการบริการให้ยืมคืน บริการข่าวสาร บริการข้อมูลท้องถิ่น บริการตอบคำถามและบริการช่วยค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ระบบห้องสมุดอัตโนมัติใช้ E-LIS และ PLS งานวิจัยได้จำแนกการดำเนินงานในการบริหารจัดการออกเป็น 13 ด้าน อันได้แก่ นโยบายและแผน การบริหารงบประมาณ การบริหารทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การประกันคุณภาพ ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก /ชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน การประชาสัมพันธ์ การจัดทำและการใช้ข้อมูลทางสถิติ และการจัดการความรู้ พบว่า มีความเหมาะสม 6 จาก 13 ด้าน 2) ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพบว่า ห้องสมุดมีปัญหามากที่สุดในการบริหารงบประมาณ รองลงมาคือความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ 3) เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานห้องสมุดกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พศ.2550 พบว่า แตกต่างกัน 7 ใน 13 ข้อ และ 4) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนใน 2 องค์ประกอบคือ 1) การบริหารจัดการทั่วไป และ 2) การให้บริการสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

เบาร์เนอร์ (มนัส สังข์ศรี. 2546: 35; อ้างอิงจาก Bauner. 1979: 6379-A) ได้วิจัยเรื่องการใช้ห้องสมุดและความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยเจ้าพระยาอภัยภูธร พบว่า 1) การใช้วัสดุห้องสมุดภายในห้องสมุดกับการยืมและจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการศึกษาภายในห้องสมุดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) การใช้ห้องสมุดกับระดับชั้นปีหรือคณะที่เรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ 3) นักศึกษาที่มีผลการเรียนไม่ดี ใช้วัสดุห้องสมุดมากกว่านักศึกษาที่เรียนดี และ 4) ปัญหาที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของนักศึกษา คือ การเพิ่มจำนวนวัสดุในห้องสมุด และปัญหาที่รองลงมาคือ ปัญหาสภาพแวดล้อมของห้องสมุดและบริการของห้องสมุด

แคสเปอร์ (ไพโรจน์ แก้วเขียว . 2544: 26-27; อ้างอิงจาก Kasper. 1985: 10 A) ได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการให้บริการเด็กในห้องสมุดประชาชนของรัฐอินเดียระหว่าง ค .ศ. 1970 โดยศึกษากับผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนทั้งหมดที่อยู่ในรัฐอินเดียและมีการจัดให้บริการสำหรับเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า ในแผนกเด็กของห้องสมุดประชาชนในรัฐอินเดียนาได้จ้างบรรณารักษ์วิชาชีพมาจัดบริการ และจากข้อมูลที่ได้ แสดงให้เห็นทราบว่า ระดับการให้บริการสำหรับเด็กยังอยู่ในเกณฑ์สูง เช่นเดียวกับการให้บริการ สำหรับผู้ใหญ่ และจากการตรวจสอบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร ศึกษารายได้ และการจ้างงานพบว่า การจัดบริการในแผนกเด็กนี้ มีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และรายได้ ซึ่งพบว่า การให้บริการแก่เด็กนี้คล้ายคลึงกับการจัดให้บริการในรัฐวิสคอนซิน โอไฮโอและอิลลินอยส์ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้บรรณารักษ์วิชาชีพในการดำเนินงาน และการจัดบริการ

แบลค (อัลชิลี ตุ่มทอง. 2547: 38; อ้างอิงจาก Black. 1998: Online) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุในการได้รับการบริการของห้องสมุดประชาชนแวดส์เวิร์ธ (Wadsworth Public Library) ในรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาการวางแผนปรับปรุงการบริการในเชิงรุกในอนาคต โดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามไปยังผู้ใช้บริการห้องสมุดจำนวน 350 คน ในสถานที่ดูแลรักษา ผู้สูงอายุ 1 แห่ง ห้องเช่าสำหรับผู้สูงอายุ 4 แห่ง สถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ 1 แห่ง ศูนย์ดูแล ผู้สูงอายุ 1 แห่ง และผู้ใช้สูงอายุทั่วไปที่ได้รับการส่งหนังสือถึงบ้าน แบบสอบถามได้รับการออกแบบ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงบริการของห้องสมุด สอบถามถึงสาเหตุของการใช้บริการเหล่านั้น ประเภทของ หนังสือ และเทปวี ดีทัศน์ที่ผู้สูงอายุนิยมใช้ ตลอดจนคุณสมบัติของบุคลากรของห้องสมุดและประเภท ของบริการห้องสมุดเชิงรุกที่ผู้สูงอายุต้องการ แบบสอบถามได้รับการตอบกลับ 66 ชุด คิดเป็น 18% มี รายงานผลการวิจัยแต่เพียงประเภทของหนังสือที่ได้รับความนิยม ประเภทของหนังสือนวนิยายที่ผู้หญิง ให้ความนิยมสูงสุดคือ ประเภทนวนิยายที่ผู้หญิงให้ความนิยมสูงสุดคือ ประเภทนวนิยายรัก 27% รองลงมาคือ นวนิยายแนวลึกลับ 26% และนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ 23% ประเภทสารคดีที่ผู้หญิงให้ ความนิยมสูงสุดคือ ชีวประวัติ 20% รองลงมาคือ ประวัติศาสตร์ 18% และท่องเที่ยว 16% สำหรับ หนังสือประเภทนวนิยายที่ผู้ชายให้ความนิยมสูงสุดคือ นวนิยายตะวันตก 29% และนวนิยายแนวลึกลับ 29% รองลงมาคือ นวนิยายประวัติศาสตร์และนวนิยายรัก 19% ประเภทสารคดีที่ผู้ชายให้ความนิยม สูงสุดคือ ท่องเที่ยว 24% รองลงมาคือศิลปะและชีวประวัติ 12%

สรุปแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบด้วย

1. ด้านการให้บริการ สุทธาณี สำนักนแก้วและคณะ ได้ให้แนวทางในการพัฒนาบุคลากร ว่าควรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และให้บริการด้วยใจ การบริการควรเน้นการให้บริการเชิงรุกและเน้นการให้บริการแบบ One Stop Services กนกพร อ่อนบุญ ได้ เสนอแนะการให้ บริการสารสนเทศ ว่าควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และวิลาวัลย์ รักพรา ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการ คือ บุคลากรบางคนไม่มีความรู้และทักษะในการให้บริการ

2. ด้านการจัดกิจกรรม กมลพรรณ ญาณโกมุท ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมว่า ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้ให้บริการในทุกระดับ สุทธาณี สำนักนแก้วและคณะ ได้แนะนำถึงส่วนปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะสมคือมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และ ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของตลอดเวลา เทียมมนา ธรรมโชติ ได้

เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริม ความรู้ในห้องสมุด ให้มากขึ้น และอธิบดี จเรเขต แนะนำว่า ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์

3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด สุภาศินี สำนักนวก้าวและคณะ ได้เสนอว่า ด้านอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกควรมีการตกแต่งพื้นที่ให้สวยงาม ให้มีบรรยากาศน่าเข้าใช้ รวมถึงมีการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ให้เหมาะสม กับการใช้ ด้านครุภัณฑ์ที่นำมาใช้ควรมีสีสันและมีรูปแบบที่แปลกตา วชิรา กันธิยะ ได้กล่าวว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการจัดหาหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการ กรมพลเรือน ญาณโกมุท ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ผู้ใช้บริการคาดหวังให้เพิ่มจำนวน เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้อินเทอร์เน็ตและปรับปรุงความไวของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน อธิบดี จเรเขต ได้ให้ข้อเสนอแนะด้านความสัมพันธ์ที่ดี กับชุมชนว่าห้องสมุดควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ ควรมีพื้นที่สำหรับสารสนเทศท้องถิ่นและอาจขยายสาขาหรือให้บริการในแหล่งชุมชน

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงสำรวจ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่มุมบ้านหนังสือ จากมุมบ้านหนังสือ 40 แห่งทั่วกรุงเทพมหานคร แห่งละ 1 คน รวม 40 คน

2. ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ โดยประมาณการจากผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในระยะเวลา 1 เดือน จากแบบสำรวจผู้ใช้บริการ ห้องสมุด มีสถิติผู้ใช้บริการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ใช้บริการน้อย มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 10 คน มีจำนวน 10 แห่ง 2) กลุ่มผู้ใช้บริการปานกลาง มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 20 คน มีจำนวน 23 แห่ง และ 3) กลุ่มผู้ใช้บริการมาก มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 30 คน มีจำนวน 7 แห่ง (รายงานการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือ. 2551: ไม่ปรากฏหน้า)

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่มุมบ้านหนังสือ ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) โดยในขั้นแรก แบ่งกลุ่มมุมบ้านหนังสือ จากจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ใช้บริการน้อย 2) กลุ่มผู้ใช้บริการปานกลาง และ 3) กลุ่มผู้ใช้บริการมาก ได้วิธีสุ่มอย่างง่าย เลือกมา กลุ่มละ 2 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 แห่ง ดังนี้ 1) มุมบ้านหนังสือ ในกลุ่มผู้ใช้บริการน้อยคือ มุมบ้านหนังสือ บาหยัน เขตหนองจอกและ มุมบ้านหนังสือ วัดภาชีเขตวัฒนา 2) มุมบ้านหนังสือ ในกลุ่มผู้ใช้บริการปานกลางคือ มุมบ้านหนังสือ ซอยวัดมหาพฤฒาราม เขตบางรัก และมุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี เขตราชเทวี 3) ห้องสมุดในกลุ่มผู้ใช้บริการมาก คือ มุมบ้านหนังสือ เคหะธนบุรี 1 เขตบางขุนเทียน และมุมบ้านหนังสือ สามัคคีพัฒนา เขตบางกะปิ หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือแห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 6 คน

2. ผู้ใช้บริกากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi - Stage Sampling) โดยขั้นแรกแบ่งขนาดผู้ใช้บริการออกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้ใช้บริการน้อย 2) กลุ่มผู้ใช้บริการปานกลาง และ 3) กลุ่มผู้ใช้บริการมาก ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) ได้มุมบ้าน

หนังสือ 6 แห่ง ชั้นที่สอง เป็นการสุ่มแบบบังเอิญ (Accident Sampling) จากผู้ใช้บริการหมู่บ้านหนังสือ โดยจากการประมาณการผู้ใช้บริการ หมู่บ้านหนังสือ ใน 1 วัน ต่อ 1 กลุ่มจำนวนผู้ใช้บริการ ได้ดังนี้

1) หมู่บ้านหนังสือ ที่มีผู้ใช้บริการน้อย เฉลี่ยวันละ 10 คน 2 แห่ง รวม 20 คน ได้แก่ผู้ใช้บริการใน หมู่บ้านหนังสือ บาหยัน เขตหนองจอกและ หมู่บ้านหนังสือ วัดภาษีเขตวัฒนา 2) หมู่บ้านหนังสือ ที่มีผู้ใช้บริการปานกลางมีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 20 คน 2 แห่ง รวม 40 คน ได้แก่ผู้ใช้บริการใน หมู่บ้านหนังสือซอยวัดมหาพฤฒาราม เขตบางรัก และหมู่บ้านหนังสือ บ้านราชวิถี เขตราชเทวี ละ 3) หมู่บ้านหนังสือที่มีผู้ใช้บริการมาก มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 30 คน 2 แห่ง รวม 60 คน ได้แก่ผู้ใช้บริการหมู่บ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1 เขตบางขุนเทียน และหมู่บ้านหนังสือ สามัคคีพัฒนา เขตบางกะปิ รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการจำนวน 120 คน

ตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการหมู่บ้านหนังสือในแต่ละเขต

เขต	กลุ่ม ผู้ใช้บริการ	หมู่บ้านหนังสือ	จำนวน ผู้ใช้บริการ	จำนวนผู้ ให้บริการ
1.บางขุนเทียน	มาก	1.หมู่บ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1	30	1
2.บางกะปิ		2. หมู่บ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา	30	1
3.บางรัก	ปานกลาง	1. หมู่บ้านหนังสือซอยวัดมหาพฤฒาราม	20	1
4.ราชเทวี		2. หมู่บ้านหนังสือบ้านราชวิถี	20	1
5.วัฒนา	น้อย	1. หมู่บ้านหนังสือวัดภาษี	10	1
6.หนองจอก		2. หมู่บ้านหนังสือบาหยัน	10	1
รวม			120	6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ให้บริการ หมู่บ้านหนังสือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้บริการหมู่บ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 5 หัวข้อคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) อื่น ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการ หมู่บ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ที่อยู่และสถานที่ให้บริการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ใน 4 ด้านด้วยกันคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นตามระบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) ในแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ซึ่งมีระดับความคิดเห็น ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น	5	คะแนน
มาก	กำหนดคะแนนเป็น	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดคะแนนเป็น	3	คะแนน
น้อย	กำหนดคะแนนเป็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

3. แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและเอกสาร จากมุมบ้านหนังสือ โดยผู้วิจัยได้เป็นผู้สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการดำเนินงานในมุมบ้านหนังสือในแต่ละที่ โดยมีรายละเอียดใน 5 หัวข้อคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) อื่น ๆ

4. แบบบันทึกสัมภาษณ์ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีรายละเอียดใน 5 หัวข้อคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) อื่น ๆ

2.2 การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิดจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวคิดรวบยอด แล้วนำมากำหนดแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และสร้างนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร นำมาสร้างเป็นกรอบพัฒนาแบบสอบถาม ใน 4 ด้านคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน (รายละเอียดในภาคผนวก ง)

2.2.2 นำข้อมูลจากการศึกษามาพิจารณา สร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามแบบสังเกต ให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

2.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกตโดยการนำข้อมูลที่ได้จาก ข้อ 1 – 2 มาใช้ เป็นแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

2.2.4 นำแบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต ที่สร้างเสนอให้อาจารย์ที่
 ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาตรวจแก้ไข

2.2.5 ปรับปรุง แบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต แล้วนำ เสนอต่อ
 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และ
 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การหาค่าความตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC และ
 เลือกข้อที่ $IOC \geq 0.5$ (ทองสง่า ผ่องแผ้ว . 2549: ออนไลน์) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดใน
 ภาคผนวก ก) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.2.6 นำแบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบอีกครั้ง

2.2.7 นำแบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต ไปทดลองใช้ (Try – out)
 กับตัวแทนผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการหมู่บ้านหนังสือ ในเขตสาทร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น
 ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970:
 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .960 (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.2.8 นำแบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต ไปสัมภาษณ์ สอบถามและ
 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ (รายละเอียดแบบสอบถามในภาคผนวก จ)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 ในเขตวัฒนา หนองจอก บางรัก ราชเทวี บางขุนเทียนและบางกะปิ เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามใน
 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตวัฒนา หนองจอก บางรัก ราชเทวี บางขุนเทียนและบางกะปิ
 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจาก ผู้ให้บริการและ ผู้ใช้บริการ หมู่บ้านหนังสือ ตลอดจน
 สังเกตการดำเนินงานหมู่บ้านหนังสือ

3.3 ผู้วิจัยนำแบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต เรื่องแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน
 หนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยวิธีการ สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต แจกและเก็บแบบสอบถาม
 ด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 22-28 มีนาคม 2554

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบ สัมภาษณ์ แบบ สอบถาม และแบบสังเกต เพื่อ
 นำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม
 คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 ข้อมูลด้าน แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน นำมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ และรายด้าน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนตั้งแต่	4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าคะแนนตั้งแต่	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าคะแนนตั้งแต่	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าคะแนนตั้งแต่	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าคะแนนตั้งแต่	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

4.3 สำหรับการทดสอบสมมติฐานและข้อกำหนด ใช้การเปรียบเทียบค่าคะแนนที (t-test) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนของ 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ ค่าเอฟเทส (F-test) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่ม และหากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Test)

4.4 ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มุมบ้านหนังสือ มีการวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสอบถาม

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มจำนวน 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ ค่าคะแนนที (t-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ ค่าเอฟเทส (F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติ Scheffe's Test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน	ค่าแปรปรวน (Mean of Squares) ระหว่างกลุ่ม
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t – Distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F- Distribution
P	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแบบสอบถามแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูล แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางและ ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม ของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	41	34.17
หญิง	79	65.83
รวม	120	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	66	55.00
18 – 35 ปี	30	25.00
36 – 60 ปี	18	15.00
60 ปี ขึ้นไป	6	5.00
รวม	120	100.00
3. อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	2.50
ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย	15	12.50
รับจ้าง/พนักงานทั่วไป	16	13.33
นักเรียน/นักศึกษา	86	71.67
รวม	120	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น	84	70.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย - อนุปริญญา	14	11.67
ปริญญาตรีขึ้นไป	22	18.33
รวม	120	100.00
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	88	73.33
5,000 – 10,000 บาท	11	9.17
10,001 – 15,000 บาท	19	15.83
15,001 ขึ้นไป	2	1.67
รวม	120	100.00
6. ที่อยู่		
เขตบางกะปิ	30	25.00
เขตวัฒนา	10	8.33
เขตหนองจอก	10	8.33
เขตบางขุนเทียน	30	25.00
เขตราชเทวี	20	16.67
เขตบางรัก	20	16.67
รวม	120	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. สถานที่ใช้บริการ		
ในเมือง	80	66.67
ชานเมือง	40	33.33
	120	100.00
8. ขนาดกลุ่มผู้ใช้บริการ		
น้อย	20	16.67
ปานกลาง	40	33.33
มาก	60	50.00
รวม	120	100.00

จากตาราง 5 แสดง ว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการ มีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน ส่วนใหญ่ เป็น เพศ หญิง คิดเป็นร้อยละ 65.83 (79 คน) และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 34.17 (41 คน) ส่วนใหญ่ มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.00 (66 คน) รองลงมา อายุ 18 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 (30 คน) อายุ 36 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00 (18 คน) และ อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.00 (6 คน) ส่วน ใหญ่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.67 (86 คน) รองลงมา รับจ้าง/พนักงานทั่วไป คิด เป็นร้อยละ 13.33 (16 คน) ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 12.50 (15 คน) และ รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.50 (3 คน) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือ ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 70.00 (84 คน) รองลงมา ปริญญาตรีขึ้นไป คิด เป็นร้อยละ 18.33 (14 คน) และ มัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 11.67 (14 คน) รายได้ส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.33 (88 คน) รองลงมา รายได้ 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.83 (19 คน) รายได้ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.17 (11 คน) และ 15,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.67 (2 คน) สำหรับที่อยู่อาศัยของผู้ใช้บริการพบว่ามีความสัมพันธ์กับ สถานที่ใช้บริการ โดย ผู้ที่ให้บริการใน มุมบ้านหนังสือ เขตใด จะมีที่อยู่ในพื้นที่เขตนี้ น โดยแบ่งเป็น ผู้ใช้บริ การมีที่อยู่ในเขตบางกะปิ และเขตบางขุนเทียน ใช้บริการที่ มุมบ้านหนังสือ สามัคคีพัฒนา กับ มุมบ้านหนังสือ เคะธนบุรี 1 คิดเป็นร้อยละ 50 (60 คน) ตามลำดับรองลงมาคือ ผู้ใช้บริการมีที่อยู่ใน เขตราชเทวีและบางรัก ใช้บริการที่ มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถีและ มุมบ้านหนังสือ ซอยวัฒนาพาพฤฒา ราม คิดเป็นร้อยละ 33.34 (40 คน) และสุดท้ายคือ ผู้ใช้บริการมีที่อยู่ในเขตวัฒนาและหนองจอก ใช้ บริการที่มุมบ้านหนังสือวัดภาชีและมุมบ้านหนังสือบาหยัน คิดเป็นร้อยละ 16.66 (20 คน) ส่วนสถานที่ ใช้บริการมุมบ้านหนังสือที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในเมือง ได้แก่ มุมบ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา มุมบ้านหนังสือ

บ้านราชวิถี มุมบ้านหนังสือวัดภาชี มุมบ้านหนังสือชอยวัดมหาพฤฒาราม คิดเป็นร้อยละ 66.67 (80 คน) และมุมบ้านหนังสือที่มีสถานที่ตั้งอยู่ชานเมือง ได้แก่ มุมบ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1 และมุมบ้านหนังสือบาหยันคิดเป็นร้อยละ 33.33 (40 คน) และขนาดกลุ่มผู้ใช้บริการแบ่งออกเป็นขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการน้อย ได้แก่ มุมบ้านหนังสือ วัดภาชี และห้องสมุดชุมชนบาหยัน คิดเป็นร้อยละ 16.67 (20 คน) กลุ่มผู้ใช้บริการปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดชุมชนบ้านราชวิถีและมุมบ้านหนังสือชอยวัดมหาพฤฒาราม คิดเป็นร้อยละ 33.67 (40 คน) และกลุ่มผู้ใช้บริการมาก ได้แก่ มุมบ้านหนังสือ สามัคคีพัฒนาและ มุมบ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1 คิดเป็นร้อยละ 50.00 (60 คน)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการให้บริการ	120	4.06	.56	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรม	120	4.17	.63	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	120	4.24	.60	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน	120	4.04	.66	มาก
รวม	120	4.13	.55	มาก

จากตาราง 6 ผู้ใช้บริการมี แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ($\bar{X}=4.24$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.17$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.06$) และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.04$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ

ข้อ	แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1	ด้านการให้บริการ	120	4.06	.56	มาก
	รูปแบบการให้บริการ	120	3.83	1.03	มาก
	1.1 มีขั้นตอนในการยืม-คืนหนังสือ มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน	120	4.22	.97	มาก
	1.2 เวลาเปิด-ปิด ห้องสมุด มีความสอดคล้องกับความต้องการในการใช้บริการ ของคนในชุมชน	120	3.76	1.10	มาก
	1.3 ควรมีบริการตู้คืนหนังสือ 24 ชั่วโมง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ	120	3.80	1.06	มาก
	1.4 ควรมีบริการหนังสือนอกสถานที่ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ หอสมุดกระเป๋ ในช่วงปิดเทอมหรือในโอกาสต่าง ๆ	120	4.15	.93	มาก
	1.5 ควรมีการจัดตารางการฉายภาพยนตร์สารคดี การ์ตูนสำหรับเด็ก และ เยาวชนในช่วง ปิดเทอม	120	4.38	.82	มาก
	1.6 ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดี ที่คนไทยควรอ่าน	120	4.44	.74	มาก
	1.7 ควรมีบริการข้อมูลและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ มุมบ้านหนังสือ ผ่านทาง Facebook Twitter และ Blog	120	4.05	1.06	มาก
	1.8 ควรมีการจัดป้ายความรู้ จัดบอร์ด ในโอกาส ต่างๆ เพื่อให้ความรู้กับ ผู้ใช้บริการ	120	4.20	.75	มาก
	1.9 ควรมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริ การสามารถค้นคว้า หาความรู้ได้ตามอัธยาศัย	120	4.16	.91	มาก
	1.10 ควรมีบริการแนะแนวศึกษาต่อ การฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆสำหรับผู้สนใจ	120	4.10	.89	มาก
	1.11 ควรมีจุดให้บริการเครื่องดื่ม เช่น น้ำเปล่า ชา กาแฟ	120	3.60	1.00	มาก
	ผู้ให้บริการห้องสมุด	120	4.05	.58	มาก
	1.12 ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ให้บริการอย่างเป็นมิตร และมีจิตบริการ	120	3.92	1.18	มาก
	1.13 ผู้ให้บริการห้องสมุดควรได้ รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ และมีการศึกษาดู งานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริการห้องสมุด	120	3.97	.96	มาก
	1.14 ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ ควรมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำ ถิ่น และร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ	120	4.10	.82	มาก
	1.15 ควรมีผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ต่อเนื่องตลอดเวลาที่เปิดบริการ และทุกวัน โดยผู้ ให้บริการ อาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือ ตัวแทนจากชุมชน เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ	120	4.20	.87	มาก
	รวม	120	4.06	.56	มาก

จากตาราง 7 ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้ให้บริการห้องสมุด ($\bar{X}=4.05$) และรูปแบบการให้บริการ ($\bar{X}=3.83$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้บริการมี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในหัวข้อ ผู้ให้บริการห้องสมุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือข้อ 1.15 ควรมีผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือต่อเนื่องตลอดเวลาที่เปิดบริการและทุกวัน โดยผู้ให้บริการ อาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือตัวแทนจากชุมชน เพื่อให้ผู้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ ($\bar{X}=4.20$) ข้อ 1.14 ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ควรมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ ($\bar{X}=4.10$) และข้อ 1.13 ผู้ให้บริการห้องสมุดควรได้ รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ และมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริการห้องสมุด ในหัวข้อรูปแบบการให้บริการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ข้อ 1.6 ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดี ที่คนไทยควรอ่าน $\bar{X} = (4.44)$ รองลงมา และข้อ 1.5 ควร มีการจัดตารางการฉายภาพยนตร์สารคดี การ์ตูนสำหรับเด็ก และเยาวชนในช่วง ปิดเทอม ($\bar{X}=4.38$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นผู้ให้บริการ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรม

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.	ด้านการจัดกิจกรรม	120	4.17	.63	มาก
	กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้	120	4.24	.76	มาก
	2.1.ควรมีตารางจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกเดือน เพื่อให้ผู้รับบริการรับรู้ และเลือกใช้ตามความต้องการ	120	4.05	.91	มาก
	2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในช่วงปิดเทอม เช่นการเล่านิทาน ค่ายรักการอ่าน บรรณารักษ์น้อย เป็นต้น	120	4.49	.69	มาก
	2.3 ควรมีการจัดการประกวด และแข่งขันต่างๆ เช่น การเล่านิทาน เขียนเรียงความ วาดภาพระบายสี เป็นต้น ในวันสำคัญต่างๆ เช่นวันสุนทรภู่ วันเด็ก เป็นต้น	120	4.25	.92	มาก
	2.4 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เช่นหนังสือทำมือ การปั้นดินน้ำมัน เป็นต้น	120	4.05	.88	มาก
	2.5 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่น การอบรม ภาษาต่างประเทศแก่ผู้ที่สนใจ เป็นต้น	120	4.60	3.63	มากที่สุด
	2.6 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น การอบรมทำขนมหวาน สิ่งประดิษฐ์ต่างๆการถนอมอาหาร เป็นต้น	120	4.22	.81	มาก
	2.7 ควรมีพื้นที่หรือลานอเนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรม และในการจัดกิจกรรมผู้ให้บริการควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การคัดเลือกกิจกรรม	120	4.05	.94	มาก
	กิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	120	4.06	.78	มาก
	2.8 ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านสื่อต่างๆเช่นวิทยุชุมชน หอกระจายเสียง Facebook เป็นต้น	120	4.05	.91	มาก
	2.9 ควรมีการจัดนิทรรศการมุมบ้านหนังสือนอกสถานที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญต่างๆ	120	4.12	.99	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.10	ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด การเสวนาต่างๆ เป็นต้น	120	4.02	1.00	มาก
	กิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด	120	4.19	.70	มาก
2.11	ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ผ้าป่าหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้าในชุมชน เป็นต้น	120	4.33	.75	มาก
2.12	ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรมีส่วนสนับสนุนในกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาคเงินและหนังสือเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด	120	4.13	.94	มาก
2.13	ผู้ให้บริการในชุมชน ควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาค เงิน หนังสือ และสิ่งของต่างๆ เพื่อใช้ในมุมบ้านหนังสือ	120	4.01	1.02	มาก
2.14	ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหารายได้ เพื่อใช้ในกิจกรรมมุมบ้านหนังสือ เช่น การจำหน่ายหนังสือมือสอง การออกร้านในงานเทศกาลต่างๆ เป็นต้น	120	4.28	.89	มาก
รวม		120	4.17	4.24	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้ให้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตด้านการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.24$) กิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด ($\bar{X}=4.19$) และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ($\bar{X}=4.06$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ หัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 2.5 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ เช่น การอบรมภาษาต่างประเทศแก่ผู้ที่สนใจ เป็นต้น ($\bar{X}=4.60$) ข้อ 2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในช่วงปิดเทอม เช่น การเล่นเกม อ่าน บรรณารักษ์น้อย เป็นต้น ($\bar{X}=4.49$) ข้อ 2.3 ควรมีการจัดการประกวด และแข่งขัน ต่างๆ เช่น การเล่นเกม เขียนเรียงความ วาดภาพระบายสี เป็นต้น ในวันสำคัญ ต่างๆ เช่น วันสุนทรภู่ วันเด็ก เป็นต้น ($\bar{X}=4.25$) ในหัวข้อกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 2.9 ควรมีการจัดนิทรรศการ มุมบ้านหนังสือนอกสถานที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญต่างๆ ($\bar{X}=4.12$) ข้อ 2.8 ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านสื่อ ต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง Facebook เป็นต้น ($\bar{X}=4.05$) และข้อ 2.10 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด การเสวนา ต่างๆ เป็นต้น ($\bar{X}=4.02$) หัวข้อกิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 2.11 ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการจัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น

ผ้าป่าหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้าใน ชุมชน เป็นต้น ($\bar{X}=4.33$) ข้อ 2.14 ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหารายได้ เพื่อใช้ในกิจกรรม มุมบ้านหนังสือ เช่น การจำหน่ายหนังสือมือสอง การออกร้านในงานเทศกาล ต่างๆ เป็นต้น ($\bar{X}=4.28$) ข้อ 2.12 ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้าน ต่างๆ ควรมีส่วนสนับสนุนในกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาคเงินและหนังสือเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด ($\bar{X}=4.13$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
3.	ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	120	4.24	.60	มาก
	อาคารสถานที่	120	4.24	.64	มาก
	3.1 ควรมีการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมโดยรอบห้องสมุดให้ สะอาด เรียบร้อย สวยงาม เช่น เสียงดนตรี เพลงบรรเลง ป้ายเชิญชวน การจัดสวนหย่อม สวนสมุนไพร การทาสีภายนอกอาคาร เป็นต้น	120	4.22	.87	มาก
	3.2 ควรมีลานอเนกประสงค์ สนามเด็กเล่น เพื่อให้เยาวชนและ ผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้	120	4.13	.93	มาก
	3.3 ควรมีพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือ โดยรอบ และมีหนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้	120	4.37	.77	มาก
	3.4 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย มีสีสัน สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะกับการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ	120	4.23	.81	มาก
	3.5 การจัดพื้นที่มุมให้บริการควรมีความหลากหลาย เหมาะกับ ผู้ใช้บริการในแต่ละวัย เช่น มุมสำหรับเด็กและเยาวชน มุมสำหรับผู้สูงวัย เป็นต้น	120	4.26	.84	มาก
	ทรัพยากรห้องสมุด	120	4.24	.59	มาก
	3.6 ควรมีหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ ให้บริการทุกวัน	120	4.36	.84	มาก
	3.7 ควรมินิตยสาร วารสารใหม่ ให้บริการทุกสัปดาห์ และควรเลือกให้ เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน	120	4.19	.84	มาก
	3.8 ควรมีหนังสือส่งเสริมความรู้ หนังสือที่คนไทยควรอ่าน ให้บริการ	120	4.13	.96	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.9	ควรมีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วรรณกรรมเยาวชน การ์ตูน หนังสือภาพ ให้บริการ	120	4.16	.89	มาก
3.10	ควรมีหนังสือธรรมะ และหนังสือเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ ให้บริการ ตามความต้องการของคนในชุมชน	120	4.17	1.12	มาก
3.11	ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อการศึกษา ให้บริการ เช่น สื่อการสอน ภาษาอังกฤษ สื่อประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ	120	4.00	.95	มาก
3.12	ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อความบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูน ทั้งไทย และต่างประเทศ ให้บริการ	120	4.25	.77	มาก
3.13	สื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน	120	4.45	.64	มาก
3.14	โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือควรมีความเหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการ ในห้องสมุด	120	4.29	.71	มาก
3.15	การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ควรมีความเหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการในห้องสมุด	120	4.21	.74	มาก
3.16	คอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งาน และเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	120	4.40	.81	มาก
รวม		120	4.24	.60	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านอาคารสถานที่ และทรัพยากรห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อาคารสถานที่ ($\bar{X}=4.24$) และทรัพยากรห้องสมุด ($\bar{X}=4.24$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ หัวข้ออาคารสถานที่ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 3.3 ควรมีพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือ โดยรอบ และมีหนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ผู้บริการสามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้ ($\bar{X}=4.37$) ข้อ 3.5 การจัดพื้นที่มุมให้บริการควรมีความหลากหลาย เหมาะกับผู้บริการในแต่ละวัย เช่น มุมสำหรับเด็กและเยาวชน มุมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น ($\bar{X}=4.26$) และ ข้อ 3.4 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย มีสีสันทัน สบายงาม มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะกับการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ ($\bar{X}=4.23$) หัวข้อทรัพยากรห้องสมุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 3.13 สื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการ

ต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน ($\bar{X} = 4.45$) ข้อ 3.16 คอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งานและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.40$) และข้อ 3.6 ควรมีหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ ให้บริการทุกวัน ($\bar{X} = 4.36$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อ	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.	ความสัมพันธ์ของชุมชน	120	4.13	.55	มาก
	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน	120	3.81	.89	มาก
	4.1 ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆกับชุมชน เช่น งานวัน ปียมหาราช การจุดเทียนชัยถวายพระพร เป็นต้น	120	3.93	1.01	มาก
	4.2 ร่วมกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ กับชุมชน เช่น วัน ลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้น	120	3.66	1.20	มาก
	4.3 ห้องสมุดควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การให้ความรู้ เรื่องการเลือกตั้ง ไรค์ใช้หวัด 2009 เป็นต้น	120	3.85	.90	มาก
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด	120	4.27	.64	มาก
	4.4 ควรมีตัวแทนชุมชนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด	120	4.10	.88	มาก
	4.5 คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องเป็นคนในพื้นที่	120	4.15	.85	มาก
	4.6 คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในการเลือกซื้อหนังสือใหม่	120	4.45	.74	มาก
	4.7 ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนา ห้องสมุด	120	4.15	.83	มาก
	เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน	120	4.09	.69	มาก
	4.8 จัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรมข่าวสารของ ชุมชน	120	4.16	.73	มาก
	4.9 ควรมีการจัดอบรมความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านของ แต่ละท้องถิ่น เช่น ตำรายาโบราณ สมุนไพรต่างๆแก่เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ	120	4.11	1.00	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.10	ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญ ต่างๆ เพื่อสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่น และทำให้เป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านหนังสือนั้น	120	4.27	.76	มาก
4.11	จัดมุมแสดงสินค้า ของเด่นของดังประจำถิ่น	120	3.83	1.03	มาก
รวม		120	4.04	.66	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านความสัมพันธ์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด ($\bar{X}=4.27$) เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=4.09$) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X}=3.81$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในหัวข้อ ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 4.6 คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือใหม่ ($\bar{X}=4.45$) ข้อ 4.5 คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องเป็นคนในพื้นที่ ($\bar{X}=4.15$) และ ข้อ 4.7 ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=4.15$) ในหัวข้อเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 4.10 ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญ ต่างๆ เพื่อสืบสาน และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่น และทำให้เป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านหนังสือนั้น ($\bar{X}=4.27$) ข้อ 4.8 จัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรมข่าวสารของชุมชน ($\bar{X}=4.16$) และข้อ 4.9 ควรมีการจัดอบรมความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่น เช่น ตำรายาโบราณ สมุนไพร ต่างๆ แก่เด็ก เยาวชน และผู้ที่สนใจ ($\bar{X}=4.11$) ในหัวข้อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 4.1 ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ กับชุมชน เช่น งานวันปิยมหาราช การจุดเทียนชัยถวายพระพร เป็นต้น ($\bar{X}=3.93$) และข้อ 4.3 ห้องสมุดควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การให้ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง โรคไข้หวัด 2009 เป็นต้น ($\bar{X}=3.85$) และ ข้อ 4.2 ร่วมกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ กับชุมชน เช่น วันลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้น ($\bar{X}=3.85$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยรวมและรายด้าน ด้านการให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้าน อาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุด และ ความสัมพันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดกลุ่มผู้ใช้บริการ โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างเฉลี่ยของกลุ่ม 2 กลุ่ม ด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบระหว่างเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปโดย วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่าง รายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต จำแนกตาม เพศ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 ที่ว่า ผู้ใช้บริการที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเขต กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยใช้ t-test ดังแสดงในตาราง 11-12

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	เพศ					
	ชาย (n=41)			หญิง (n=79)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	4.03	.53	มาก	4.08	.57	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.19	.60	มาก	4.15	.65	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.17	.56	มาก	4.28	.62	มาก
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	3.94	.63	มาก	4.09	.67	มาก
รวม	4.08	.51	มาก	4.15	.57	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น สูงกว่าเพศชาย โดยรวม ($\bar{X}=4.15$) และรายด้านทุกด้านได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์ ($\bar{X}=4.28$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.15$) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.09$) และด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.08$)

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ

แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	ชาย (n=41)		หญิง (n=79)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการให้บริการ	4.03	.53	4.08	.57	-.41	.68
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.19	.60	4.15	.65	.35	.72
3.ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.17	.56	4.28	.62	-.91	.36
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	3.94	.63	4.09	.67	-1.22	.22
รวม	4.08	.51	4.15	.57	-.61	.54

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตาม อายุ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ที่ว่า ผู้ใช้บริการที่มี อายุต่างกัน มีค ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 13-14

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ	อายุ											
	ต่ำกว่า 18 ปี			18 – 35 ปี			36 – 60 ปี			60 ปี ขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	4.10	.48	มาก	4.17	.57	มาก	3.76	.60	มาก	4.02	.89	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.26	.52	มาก	4.23	.59	มาก	3.83	.84	มาก	3.84	1.00	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.30	.52	มาก	4.24	.59	มาก	4.03	.79	มาก	4.17	.77	มาก
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	4.16	.61	มาก	3.92	.65	มาก	3.77	.65	มาก	4.14	.98	มาก
รวม	4.20	.48	มาก	4.14	.50	มาก	3.85	.66	มาก	4.04	.88	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอายุ พบว่าผู้บริการที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี มีค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงกว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี ($\bar{X}=4.20$) ดังนั้น ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์ ($\bar{X}=4.30$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.26$) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}=4.16$) และด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.10$)

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	2.113	3	.704	2.312	.08
	ภายในกลุ่ม	35.344	116	.305		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.327	3	1.109	2.859*	.04
	ภายในกลุ่ม	44.991	116	.388		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	1.071	3	.357	.984	.40
	ภายในกลุ่ม	42.074	116	.363		
	รวม	43.144	119			
4. ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2.655	3	.885	2.077	.10
	ภายในกลุ่ม	49.438	116	.426		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.833	3	.611	2.056	.11
	ภายในกลุ่ม	34.468	116	.297		
	รวม	36.301	119			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอายุ โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่า ด้านการจัดกิจกรรม มีคะแนนคู่ใดที่มี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผล ดังตาราง 15

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรม
จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 18 ปี (n=66)	18 – 35 ปี (n=30)	60 ปี ขึ้นไป (n=6)	36-60 ปี (n=18)
		4.20	4.14	4.04	3.85
ต่ำกว่า 18 ปี	4.20		0.06	0.16	0.35
18 – 35 ปี	4.14			0.1	0.29
60 ปี ขึ้นไป	4.04				0.19
36-60 ปี	3.85				

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรมแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายคู่ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในรายคู่

3.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอายุ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยหาค่า แปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 16-17

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ	อาชีพ											
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ			ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ ตัวแทนจำหน่าย			รับจ้าง/พนักงานทั่วไป			นักเรียน/นักศึกษา		
	(n = 3)			(n = 15)			(n = 16)			(n = 86)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	3.86	.57	มาก	3.88	.67	มาก	3.66	.55	มาก	4.17	.50	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.22	.63	มาก	3.72	.90	มาก	3.89	.70	มาก	4.29	.52	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.26	1.06	มาก	3.97	.78	มาก	4.17	.58	มาก	4.30	.54	มาก
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	4.05	.76	มาก	3.80	.78	มาก	3.92	.55	มาก	4.10	.65	มาก
รวม	4.10	.75	มาก	3.84	.75	มาก	3.91	.46	มาก	4.22	.50	มาก

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงกว่า ผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ในทุกด้าน ($\bar{X}=4.22$) ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์ ($\bar{X}=4.30$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.29$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.17$) และ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน($\bar{X}=4.16$)

ตาราง 17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	4.257	3	1.419	4.95**	.00
	ภายในกลุ่ม	33.200	116	.286		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.534	3	1.845	5.00**	.00
	ภายในกลุ่ม	42.784	116	.369		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	1.482	3	.494	1.375	.25
	ภายในกลุ่ม	41.662	116	.359		
	รวม	43.144	119			
4. ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	1.453	3	.484	1.110	.34
	ภายในกลุ่ม	50.640	116	.437		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.663	3	.888	3.06*	.03
	ภายในกลุ่ม	33.637	116	.290		
	รวม	36.301	119			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการให้บริการด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่า โดยรวม ด้านการให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรม มีคะแนนคู่ใด มีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 18 -19

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ		นักเรียน/ นักศึกษา (n=86)	ค้าขาย/เจ้าของ ธุรกิจ/ขายตรง/ ตัวแทนจำหน่าย (n=15)	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (n=3)	รับจ้าง/พนักงาน ทั่วไป (n= 86)
	$\bar{X}$	4.17	3.88	3.86	3.66
นักเรียน/นักศึกษา	4.17		0.29	0.34	0.51**
ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขาย ตรง/ตัวแทนจำหน่าย	3.88			0.02	0.02
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.86				0.20
รับจ้าง/พนักงานทั่วไป	3.66				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ แตกต่างกับอาชีพรับจ้าง/พนักงานทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.17$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่า โดยรวม ด้านการจัด กิจกรรม มีคะแนนคู่ใด ที่มี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 19

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนา
หมู่บ้านหนังสือ ด้านการให้จัดกิจกรรมจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	นักเรียน/ นักศึกษา (n=86)	ค้าขาย/เจ้าของ ธุรกิจ/ขายตรง/ ตัวแทนจำหน่าย (n=15)	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (n=3)	รับจ้าง/พนักงาน ทั่วไป (n= 86)
		4.17	3.88	3.86	3.66
นักเรียน/นักศึกษา	4.17		0.29	0.31	0.51**
ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขาย ตรง/ตัวแทนจำหน่าย	3.88			0.02	0.02
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.86				0.20
รับจ้าง/พนักงานทั่วไป	3.66				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรมแตกต่าง จากอาชีพรับจ้าง/พนักงานทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.17$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ จำแนกตามระดับการศึกษา เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐาน ข้อที่ 4 ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตโดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่าแปรปรวนแบบทางเดียว(One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง20-21

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับการศึกษา								
	ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น (n=84)			มัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา (n=14)			ปริญญาตรีขึ้นไป (n=22)		
	ระดับ			ระดับ			ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ	$\bar{X}$	S.D.	ความ	$\bar{X}$	S.D.	ความ
			คิดเห็น			คิดเห็น			คิดเห็น
1. ด้านการให้บริการ	4.05	.55	มาก	3.99	.58	มาก	4.16	.59	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรม	4.15	.66	มาก	4.18	.54	มาก	4.22	.59	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุด	4.21	.62	มาก	4.47	.42	มาก	4.22	.61	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน	4.06	.70	มาก	3.99	.66	มาก	4.01	.48	มาก
รวม	4.11	.59	มาก	4.15	.43	มาก	4.15	.47	มาก

จากตาราง 20 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม ($\bar{X}=4.15$) สูงกว่าผู้ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และในรายด้าน ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.22$) สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา และระดับ ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดพบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.47$) สูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไปและระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการให้บริการ พบว่าผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.47$) สูงกว่า สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา และระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา- มัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.06$) สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย – อนุปริญญา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตาราง 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	.317	2	.159	.500	.60
	ภายในกลุ่ม	37.140	117	.317		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.099	2	.050	.120	.88
	ภายในกลุ่ม	48.218	117	.412		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	.811	2	.405	1.120	.33
	ภายในกลุ่ม	42.334	117	.362		
	รวม	43.144	119			
4. ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.083	2	.042	.094	.91
	ภายในกลุ่ม	52.010	117	.445		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.040	2	.020	.065	.93
	ภายในกลุ่ม	36.260	117	.310		
	รวม	36.301	119			

จากตาราง 21 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอายุ เพื่อทำการทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 5 ที่มีผู้ใช้บริการที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่า แปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 22 - 23

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ	รายได้ต่อเดือน											
	ต่ำกว่า 5,000 บาท			5,000 – 10,000 บาท			10,001 – 15,000 บาท			15,001 ขึ้นไป		
	(n = 88)			(n = 11)			(n = 19)			(n = 2)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	4.10	.50	มาก	3.64	.81	มาก	4.18	.57	มาก	3.78	.68	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.19	.59	มาก	3.92	.91	มาก	4.21	.70	มาก	3.99	.07	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.25	.59	มาก	4.26	.72	มาก	4.20	.64	มาก	4.16	.04	มาก
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	4.07	.68	มาก	3.90	.58	มาก	4.04	.63	มาก	3.56	.05	มาก
รวม	4.15	.53	มาก	3.93	.70	มาก	4.16	.55	มาก	3.87	.12	มาก

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,000 – 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามรายได้ต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=4.16$) สูงกว่า ผู้ที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,001 และ มากกว่า 15,000 บาท เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ที่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,000 – 15,000 บาท มีค่าเฉลี่ย ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.421$) และด้าน ความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.04$) สูงกว่า ผู้ที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,001 และ มากกว่า 15,000 บาท และผู้ที่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยด้าน อาคารสถานที่และท ทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์ ($\bar{X}=4.525$) และด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.10$) สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ มากกว่า 5,000

ตาราง 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	2.482	3	.827	2.755*	.04
	ภายในกลุ่ม	34.976	116	.302		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.803	3	.268	.653	.58
	ภายในกลุ่ม	47.515	116	.410		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	.054	3	.018	.048	.98
	ภายในกลุ่ม	43.090	116	.371		
	รวม	43.144	119			
4.ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.731	3	.244	.550	.64
	ภายในกลุ่ม	51.363	116	.443		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.625	3	.208	.677	.56
	ภายในกลุ่ม	35.676	116	.308		
	รวม	36.301	119			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตาม รายได้ต่อเดือนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่าในด้านการให้บริการ มีคะแนนคู่ใด ที่มี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือแตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน		10,001 - 15,000 บาท (n=19)	ต่ำกว่า 5,000 บาท (n=88)	15,001 ขึ้นไป (n=2)	5,000-10,000 บาท (n=11)
	$\bar{X}$	4.18	4.10	3.78	3.64
10,001 -15,000 บาท	4.18		0.08	0.4	0.54
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.10			0.32	0.46
15,001 ขึ้นไป	3.78				0.14
5,000-10,000 บาท	3.64				

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ
แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายคู่ใดบ้าง ไม่พบว่าความแตกต่างอย่างมี
นัยสำคัญรายคู่

3.6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนา
มุมบ้านหนังสือ จำแนกตามที่อยู่ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 6 ที่ว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ ต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยหาค่า แปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis
of Variance) ดังแสดงในตาราง 25 - 26

ตาราง 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามที่อยู่

แนวทางการ พัฒนามุมบ้าน หนังสือ	ที่อยู่																	
	บางกะปิ			ราชเทวี			หนองจอก			บางรัก			วัฒนา			บางขุนเทียน		
	ระดับ			ระดับ			ระดับ			ระดับ			ระดับ			ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	3.94	.67	มาก	3.88	.55	มาก	3.98	.58	มาก	4.32	.35	มาก	4.42	.44	มาก	4.05	.51	มาก
2.ด้านการจัด กิจกรรม	3.91	.67	มาก	4.13	.61	มาก	4.06	.97	มาก	4.36	.29	มาก	4.67	.33	มาก	4.19	.62	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่ และ ทรัพยากร ห้องสมุด	4.03	.55	มาก	4.25	.55	มาก	4.20	.86	มาก	4.43	.41	มาก	4.82	.23	มาก	4.13	.64	มาก
4.ความสัมพันธ์ ชุมชน	3.78	.69	มาก	4.14	.52	มาก	3.91	.69	มาก	4.25	.38	มาก	4.64	.41	มากที่สุด	3.94	.75	มาก
รวม	3.91	.59	มาก	4.10	.50	มาก	4.03	.73	มาก	4.34	.29	มาก	4.64	.22	มากที่สุด	4.08	.55	มาก

จากตาราง 25 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ใน เขตวัฒนา มีค่าเฉลี่ย แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน สูงกว่า เขตอื่น ๆ ($\bar{X}=4.64$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาคาร สถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ($\bar{X}=4.82$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.67$) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}=4.64$) และด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.42$)

ตาราง 26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามที่อยู่

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	3.815	5	.763	2.58*	.03
	ภายในกลุ่ม	33.643	114	.295		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.461	5	1.092	2.90**	.01
	ภายในกลุ่ม	42.856	114	.376		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	5.811	5	1.162	3.54**	.00
	ภายในกลุ่ม	37.333	114	.327		
	รวม	43.144	119			
4.ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	7.211	5	1.442	3.66**	.00
	ภายในกลุ่ม	44.882	114	.394		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.075	5	1.015	3.70**	.00
	ภายในกลุ่ม	31.226	114	.274		
	รวม	36.301	119			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามที่อยู่ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการจัดกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ทรัพยากรห้องสมุด ด้านความสัมพันธ์ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้(Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่า โดยรวม มีคะแนนคู่ใดที่มีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือแตกต่างกันดังตาราง 27-31

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมจำแนกตามที่อยู่

ที่อยู่		วัฒนา (N=10)	บางรัก (N=20)	ราชเทวี (N=20)	บางขุนเทียน (N=30)	หนองจอก (N=10)	บางกะปิ (N=30)
	$\bar{X}$	4.64	4.34	4.10	4.08	4.03	3.91
วัฒนา	4.64		0.3	0.54	0.56	0.61	0.73**
บางรัก	4.34			0.24	0.26	0.31	0.43
ราชเทวี	4.10				0.02	0.07	0.19
บางขุนเทียน	4.08					0.05	0.17
หนองจอก	4.03						0.12
บางกะปิ	3.91						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 27 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มี ที่อยู่ในเขตวัฒนามีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมแตกต่างกันกับเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.64$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ
จำแนกตามที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

สถานที่		วัฒนา (N=10)	บางรัก (N=20)	บางขุนเทียน (N=30)	หนองจอก (N=10)	บางกะปิ (N=31)	ราชเทวี (N=19)
	$\bar{X}$	4.42	4.32	4.05	3.98	3.94	3.88
วัฒนา	4.42		0.1	0.37	0.44	0.48	0.54
บางรัก	4.32			0.27	0.34	0.38	0.44
บางขุนเทียน	4.05				0.07	0.11	0.17
หนองจอก	3.98					0.04	0.1
บางกะปิ	3.94						0.06
ราชเทวี	3.88						

จากตาราง 28 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่แตกต่างกัน มีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ อ
ด้านการให้บริการ แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายคู่ใดบ้าง ไม่พบความ
แตกต่างเป็นรายคู่

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรม
จำแนกตามที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

สถานที่		วัฒนา (N=10)	บางรัก (N=20)	บางขุนเทียน (N=30)	ราชเทวี (N=19)	หนองจอก (N=10)	บางกะปิ (N=31)
	$\bar{X}$	4.82	4.43	4.19	4.13	4.06	3.91
วัฒนา	4.82		0.39	0.63	0.69	0.76	0.91 **
บางรัก	4.43			0.24	0.3	0.37	0.52
บางขุนเทียน	4.19				0.06	0.13	0.28
ราชเทวี	4.13					0.07	0.22
หนองจอก	4.06						0.15
บางกะปิ	3.91						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 29 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตพัฒนามีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องการจัดกิจกรรมแตกต่างกันกับเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.82$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านอาคารสถานที่ และทรัพยากรห้องสมุดของที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

สถานที่		วัฒนา (N=10)	บางรัก (N=20)	ราชเทวี (N=19)	หนองจอก (N=10)	บางขุนเทียน (N=30)	บางกะปิ (N=31)
	$\bar{X}$	4.82	4.43	4.25	4.20	4.13	4.03
วัฒนา	4.82		.039	0.57	0.62	0.69	0.79 **
บางรัก	4.43			0.18	0.23	0.3	0.4
ราชเทวี	4.25				0.05	0.12	0.22
หนองจอก	4.20					0.07	0.17
บางขุนเทียน	4.13						0.11
บางกะปิ	4.03						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 30 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตพัฒนามีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดแตกต่างกันกับเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.82$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 31 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ ด้าน ความสัมพันธ์ชุมชน

สถานที่		วัดนา (N=10)	บางรัก (N=20)	ราชเทวี (N=19)	บางขุนเทียน (N=30)	หนองจอก (N=10)	บางกะปิ (N=31)
	$\bar{X}$	4.64	4.25	4.10	3.94	3.91	3.78
วัดนา	4.64		0.39	0.54	0.7	0.73	0.86**
บางรัก	4.25			0.15	0.31	0.34	0.47
ราชเทวี	4.10				0.16	0.19	0.32
บางขุนเทียน	3.94					0.03	0.16
หนองจอก	3.91						0.13
บางกะปิ	3.78						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 31 แสดงว่า ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตวัดนามีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องของความสัมพันธ์ชุมชนแตกต่างกันกับเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ($\bar{X}=4.64$) สูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ จำแนกตามที่อยู่ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 7 ผู้ใช้บริการหมู่บ้านหนังสือในสถานที่ต่างกัน (โดยผู้วิจัยได้แบ่งสถานที่ที่เป็นในเมืองกับชานเมือง โดยในเมืองได้แก่ หมู่บ้านหนังสือสามัคคีพัฒนาเขตบางกะปิ หมู่บ้านหนังสือวัดภาษีเขตวัฒนา หมู่บ้านหนังสือบ้านราชวิถีเขตราชเทวี และหมู่บ้านหนังสือซอยวัดมหาพฤฒาราม เขตบางรัก ส่วนชานเมืองได้แก่ หมู่บ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1 เขตบางขุนเทียน หมู่บ้านหนังสือบาหยันเขตหนองจอก) มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยใช้ t-test ดังแสดงในตาราง 32 - 33

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานที่ใช้บริการ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	สถานที่ให้บริการ					
	ในเมือง (n=80)			ชานเมือง (n=40)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านการให้บริการ	4.02	.58	มาก	4.14	.51	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.09	.64	มาก	4.31	.60	มาก
3.ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.21	.58	มาก	4.31	.64	มาก
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	4.00	.61	มาก	4.11	.74	มาก
รวม	4.08	.55	มาก	4.22	.55	มาก

จากตาราง 33 แสดงว่า ผู้ใช้บริการในเขตชานเมืองมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าผู้ใช้บริการในเมือง โดยรวมและรายด้าน ($\bar{X}=4.22$) และรายด้านทุกด้านได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.31$) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์ ($\bar{X}=4.31$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.14$) และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.11$)

ตาราง 33 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานที่ใช้บริการ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ในเมือง (n=71)		ชานเมือง (n=49)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการให้บริการ	4.02	.58	4.14	.51	-1.07	.28
2.ด้านการจัดกิจกรรม	4.09	.64	4.31	.60	-1.72	.08
3.ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดมนุษย์	4.21	.58	4.31	.64	-.83	.40
4.ความสัมพันธ์ชุมชน	4.00	.61	4.11	.74	-.87	.38
รวม	4.08	.55	4.22	.55	-1.26	.21

จากตาราง 33 แสดงว่า ผู้ใช้บริการมีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามสถานที่ให้บริการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ขนาดกลุ่มผู้ใช้บริการ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 8 ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยหาค่าแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 34 - 35

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

แนวทางการพัฒนามุมบ้าน หนังสือ	ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ								
	น้อย (n=20)			ปานกลาง (n=40)			มาก (n=60)		
	ระดับ			ระดับ			ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความเห็น
1. ด้านการให้บริการ	4.15	.44	มาก	3.81	.65	มาก	4.20	.47	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรม	4.08	.47	มาก	3.97	.79	มาก	4.32	.51	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุด	4.11	.50	มาก	4.14	.66	มาก	4.35	.57	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน	3.90	.70	มาก	3.92	.63	มาก	4.16	.65	มาก
รวม	4.06	.48	มาก	3.96	.63	มาก	4.26	.48	มาก

จากตาราง 34 แสดงว่า ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูง กว่าขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการขนาดปานกลางและเล็ก โดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=4.26$) และรายด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ($\bar{X}=4.35$) ด้านการจัด กิจกรรม ($\bar{X}=4.32$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.20$) และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.16$)

ตาราง 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

แนวทางการพัฒนาห้องสมุด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	3.836	2	1.918	6.674**	.00
	ภายในกลุ่ม	33.622	117	.287		
	รวม	37.458	119			
2. ด้านการจัดกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.227	2	1.613	4.187**	.01
	ภายในกลุ่ม	45.091	117	.385		
	รวม	48.317	119			
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	1.416	2	.708	1.985	.14
	ภายในกลุ่ม	41.729	117	.357		
	รวม	43.144	119			
4. ด้านความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	1.757	2	.879	2.043	.03
	ภายในกลุ่ม	50.336	117	.430		
	รวม	52.093	119			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.216	2	1.108	3.803*	.02
	ภายในกลุ่ม	34.085	117			
	รวม	36.301	119			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 35 แสดงผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือที่มีขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการและด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อค้นหาว่า ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด มีคะแนนคู่ใดที่มีแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือแตกต่างกัน ดังตาราง 37 -39

ตาราง 36 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ		มาก (N=60)	น้อย (N=20)	ปานกลาง (N=40)
	$\bar{X}$	4.26	4.06	3.96
มาก	4.26		0.20	0.30*
น้อย	4.06			0.10
ปานกลาง	3.96			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 แสดงว่า แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมจำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มมากแตกต่าง ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ($\bar{X}=4.26$) สูงกว่า นอกจากนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 37 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ		มาก (N=60)	น้อย (N=20)	ปานกลาง (N=40)
	$\bar{X}$	4.20	4.15	3.81
มาก	4.20		0.05	0.39*
น้อย	4.15			0.34
ปานกลาง	3.81			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 37 ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มมากมี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ แตกต่างกับขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดย โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ($\bar{X}=4.20$) สูงกว่า นอกจากนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 38 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการจัดกิจกรรม
จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ

ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ		มาก (N=60)	น้อย (N=20)	ปานกลาง (N=40)
	$\bar{X}$	4.32	4.08	3.97
มาก	4.32		0.24	0.35**
น้อย	4.08			0.11
ปานกลาง	3.97			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 38 แสดงว่า โดย ขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มมากมี แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ด้านการให้บริการ แตกต่างกับขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ($\bar{X}=4.32$) สูงกว่า นอกจากนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางและ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้าน อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ด้านความสัมพันธ์ ชุมชน และด้านอื่น ๆ โดยจำแนกแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ออก เป็น ด้านต่าง ๆ ตามเนื้อหา และแจกแจงความถี่ของคำตอบ ดังปรากฏในตาราง 39

ตาราง 39 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการให้บริการ	30	30.00
มุมบ้านหนังสือควรเปิดทุกวัน	9	30.00
ควรมีผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือตลอดเวลา	6	20.00
มีอินเทอร์เน็ตให้บริการ	5	16.67
ขั้นตอนการยืม-คืน ควรสะดวก รวดเร็ว	4	13.33
ผู้ให้บริการควรมีความรู้ในการจัดการมุมบ้านหนังสือ	3	10.00

ตาราง 39 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนา หมู่บ้านหนังสือ	ความถี่	ร้อยละ
ผู้ให้บริการควรมีความกระตือรือร้น และมีจิตบริการ	1	3.33
ควรมีบริการสอนเกี่ยวกับวิธีการใช้หมู่บ้านหนังสือ	1	3.33
ควรมีบริการห้องสมุดเคลื่อนที่	1	3.33
รวม	30	100.00
2. ด้านการจัดกิจกรรม	25	25.00
กิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้น	10	40.00
เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิงให้มากขึ้น เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น	6	24.00
ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง	5	20.00
จัดทำตารางกิจกรรม และจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	2	8.00
ควรมีการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านหนังสือให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้จัก	1	4.00
ควรมีการจัดบอร์ดนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ	1	4.00
รวม	25	100.00
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	34	34.00
ควรขยายหมู่บ้านหนังสือให้ใหญ่ขึ้น	8	23.53
ควรจัดบรรยากาศให้โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และสะอาด	6	17.65
ควรเพิ่มหนังสือใหม่ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น	6	17.65
อาคารห้องสมุดควรได้มาตรฐาน แข็งแรง ทนทาน	6	17.65
เพิ่มพื้นที่ในการอ่านให้มากขึ้น	5	14.71
เพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น	2	7.35
มีลานอเนกประสงค์เพื่อใช้ทำกิจกรรม	2	4.41
ผู้ใช้บริการควรช่วยกันรักษาความสะอาด	1	4.1
รวม	34	100
4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน	9	9.00
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานหมู่บ้านหนังสือ	5	55.56
ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านหนังสือ	2	22.22
หมู่บ้านหนังสือควรมีการจัดประกวด แข่งขันต่างๆและมีของรางวัลมอบให้	1	11.11
ชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์		
หมู่บ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้น	1	11.11
รวม	9	100.00
5. ด้านอื่น ๆ	2	2.00
ไม่ควรปล่อยให้ผู้ใช้บริการอยู่โดยไม่มีผู้ให้บริการหมู่บ้านหนังสือดูแล	1	50.00
หมู่บ้านหนังสือควรจัดกีฬาสำหรับเด็ก	1	50.00
รวม	2	100.00

จากตาราง 39 สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ด้านการให้บริการ ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 30.00 (จำนวนคน 30 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ มุมบ้านหนังสือควรเปิดทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.00 (จำนวน 9 คน) ควรมีผู้ให้บริการประจำห้องสมุดทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 (6 คน) และควรมีอินเทอร์เน็ตให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 5 คน)

ด้านการจัดกิจกรรม ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 25.00 (จำนวน 25 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 (จำนวน 10 คน) เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิงให้มากขึ้น เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.00 (จำนวน 6 คน) และ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 (จำนวน 5 คน)

ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 34.00 (จำนวน 34 คน) โดยมีรายละเอียดคือ ควรขยาย มุมบ้านหนังสือ ให้ใหญ่ขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53 (8 คน) ควรจัดบรรยากาศให้โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และสะดวกเพิ่มหนังสือใหม่ ๆ ให้หลากหลายมากขึ้นและอาคารห้องสมุดควรได้มาตรฐาน แข็งแรง ทนทาน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ต่อข้อ (จำนวน 6 คนต่อข้อ) และเพิ่มพื้นที่ในการอ่านให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.71 (จำนวน 5 คน)

ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ (จำนวน 9 คน) โดยมีรายละเอียดคือ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน มุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 55.56 (จำนวน 5 คน) ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของมุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.22 (2 คน) มุมบ้านหนังสือ ควรมีการจัดประกวด แข่งขัน ต่างๆ และมีของรางวัลมอบให้ชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ และ มุมบ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 11.11 ต่อข้อ (จำนวน 1 คนต่อข้อ)

ด้านอื่นๆ ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือในด้านอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.00 (จำนวน 2 คน) โดยรายละเอียดคือ ไม่ควรปล่อยให้ ผู้ใช้บริการห้องสมุดอยู่ตามลำพังโดยไม่มีผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือดูแล คิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 1 คน) และมุมบ้านหนังสือควรจัดกีฬาสำหรับเด็กคิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 1 คน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ของผู้ให้บริการเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้าน อาคารสถานที่และ ทรัพยากรห้องสมุด ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการให้บริการ

1.1 หัวข้อผู้ให้บริการ 1) ผู้ให้บริการควรได้รับการอบรมความรู้เรื่องบรรณารักษ์ การจัดทำหมวดหมู่หนังสือ การบริหารจัดการห้องสมุด เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านบรรณารักษ์ และไม่มี ความรู้ในด้านนี้ จึงต้องการที่จะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม 2) ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรที่จะจัดหาผู้ ให้บริการห้องสมุด ซึ่งจบด้านบรรณารักษ์โดยตรงมาทำหน้าที่นี้ เนื่องจากในการทำงานผู้ให้บริการ ห้องสมุดในปัจจุบันซึ่งเป็นพนักงานราชการของ กศน. ซึ่งต้องมีภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน และอื่น ๆ จึงเห็นว่า ควรที่จะให้เพิ่มตำแหน่งเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์เพื่อดูแล บริหารจัดการ มุมบ้าน หนังสือโดยเฉพาะ เพื่อให้การบริหารจัดการมุมบ้านหนังสือ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สามารถเปิดบริการได้ ทุกวันและให้บริการได้อย่างเต็มรูปแบบ 3) ควรเพิ่มผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ให้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน มุมบ้านหนังสือมักจะมีผู้ให้บริการเพียง 1 คน เมื่อผู้ให้บริการต้องติดภาระกิจหรือ งานอื่น ๆ ก็ไม่สามารถที่จะให้บริการได้ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถใช้บริการได้ตามต้องการ และขาด ความต่อเนื่องในการ ให้บริการ และการจัดกิจกรรม และ 4) ผู้ให้บริการควร มีความเข้าใจในวัฒนธรรม ประจำถิ่น และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชุมชน เข้าหาชุมชนและร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดอย่าง สม่ำเสมอ

1.2 หัวข้อรูปแบบการให้บริการ 1) ควรมีบริการอินเทอร์เน็ตให้ผู้ให้บริการ และนักศึกษา กศน. ใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ แต่ทั้งนี้ ผู้ให้บริการควรมีการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ ผู้ใช้บริการนำไปใช้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ ไม่ใช่การเล่นเกมส์ หรือการ Chat กับคนอื่น 2) วัน และเวลาให้บริการห้องสมุด ควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน เนื่องมาจากว่ามุม บ้านหนังสือ ในหลายเขต ไม่ได้เปิดบริการทุกวัน ทำให้ผู้ใช้บริการไม่ สามารถใช้บริการได้ตามความ ต้องการ ผู้ให้บริการเสนอแนะว่าควรมีการเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถเปิด ให้บริการทุกวัน ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการใน ชุมชน 3) บริการยืม-คืน หนังสือ ควรเป็นระบบ มากกว่านี้ ผู้ใช้บริการต้อง มีความรับผิดชอบในการคืนให้ตรงเวลา และควรมีคอมพิวเตอร์พร้อม โปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับการยืม-คืน มาใช้ เพื่อให้เป็นระบบและสะดวกต่อการให้บริการ 4) ควรมีการ ให้บริการแนะนำการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพต่างๆ แก่ผู้ให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถพัฒนา ตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและเพิ่มโอกาสในการศึกษาหาความรู้

2. ด้านการจัดกิจกรรม

2.1 หัวข้อกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ 1) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ อ่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ซึ่งมักมีกลุ่มผู้ใช้บริการที่เป็นเด็กนักเรียนมาใช้บริการมาก โดย การจัดกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้น จัดกิจกรรมรักการอ่านทุกสัปดาห์เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เกิดการ เรียนรู้ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 2) จัดสอนหนังสือ ดิวนหนังสือ ให้กับนักเรียนในช่วงปิดเทอม

เนื่องจากในชุมชนบางที่ ยังมีเด็กที่อ่านหนังสือไม่คล่อง อ่านหนังสือไม่ออก การดำเนินงานอาจจะจัดหลักสูตร โดยใช้ผู้ที่มีจิตอาสาหรือนิสิตฝึกงานช่วยกันจัดกิจกรรมนี้ 3) ให้บริการหนังสือกระเป๋ หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยในเขตหนองจอก ได้จัดทำโครงการ “ฝากกระเป๋ไว้ที่บ้าน ” โดยนำกระเป๋ที่มีหนังสือประมาณ 6-8 เล่ม โดยจะเป็นหนังสือให้ความรู้ทั่วไป หนังสือธรรมะ เป็น ต้น ไปไว้ตามบ้านของผู้ใช้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถ ใช้ได้ตามสะดวก และจะมีการเก็บทุก ๆ 7 วัน เพื่อหมุนเวียนไปให้บริการในบ้านอื่น ๆ โดยกระเป๋หนังสือจะมีหลายชุด และหนังสือก็จะแตกต่างกันไป ในแต่ละกระเป๋ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุดที่ไม่สามารถเปิดบริการได้ทุกวัน และเป็นการส่งเสริมการอ่านให้กับผู้ใช้บริการทุกเพศทุกวัย

2.2 หัวข้อ กิจกรรมหารายได้เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด 1) ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรสนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมทรัพยากรห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดได้เปิดทำการมาเป็นระยะหนึ่งแล้ว ทรัพยากรห้องสมุด อันได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ หนังสือ ตัวอาคารห้องสมุดเอง ก็จะต้องได้รับการซ่อมแซมเพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ จึงต้องการให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยในเรื่องของงบประมาณเพื่อใช้ในการนี้ด้วย 2) สถานศึกษา ภาคเอกชน ชุมชน กลุ่มผู้ใช้บริการ ควรช่วยกันบริจาคเงิน หนังสือ และสื่อ ต่างๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด เพื่อให้ มุมบ้านหนังสือ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) หารายได้โดยการออกร้านขายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของ นักศึกษา กศน. ในงานต่างๆ เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น

2.3 หัวข้อกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด 1) การทำแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการรับทราบเกี่ยวกับการให้บริการของมุมบ้านหนังสือ 2) ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและหอกระจายเสียง 3) ประชาสัมพันธ์ผ่าน website ของ กศน. และ Facebook

3. ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

3.1 หัวข้ออาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 1) ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุด ให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม มี การทำสวนหย่อม ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้กระถาง ประดับโดยรอบห้องสมุด 2) ควรมีม้านั่งสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน และสามารถจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา กศน. ได้ด้วย .3) ควรมีลานอเนกประสงค์สำหรับเล่นกีฬา และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์และทำกิจกรรมร่วมกันได้

3.2 หัวข้อ ทรัพยากรห้องสมุด 1) หนังสือที่ให้บริการในห้องสมุดควรจะมีความเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ โดยเฉพาะวารสารและนิตยสาร ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่เก่า และไม่ทันสมัยออก พร้อมจัดหาหนังสือที่ใหม่ ตรงกับความสนใจของคนในชุมชน 2) หนังสือต้องหลากหลาย ควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก เพราะผู้ใช้บริการส่วนมากมักเป็นเด็ก โดยเฉพาะช่วงปิดเทอมจะมีเด็กมาใช้บริการค่อนข้างมาก 3) ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์ต้องอยู่ในสภาพดี เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้ตามความต้องการ 4) อาคารมุมบ้านหนังสือ ห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ ควรได้รับการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้งานได้

4. ความสัมพันธ์ชุมชน

4.1 หัวข้อ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน 1) ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดทุกครั้ง เช่น งานประเพณี ต่างๆ งานทำบุญชอย งานประชุมกรรมการชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้านหนังสือกับชุมชน .2) ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน ตลอดเวลา โดยการลงพื้นที่ โทรศัพท์พูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอด

4.2 หัวข้อชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ มุมบ้านหนังสือ 1) คนในชุมชนควรช่วยสอดส่องดูแลมุมบ้านหนังสือ เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งผู้ให้บริการไม่ให้บริการทุกวัน และปิดค่อนข้างเร็ว จึงต้องการให้ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลในเรื่องทรัพย์สินของห้องสมุด 2) คนในชุมชนควรร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด เพื่อให้มุมบ้านหนังสือสามารถเปิดบริการได้ทุกวัน และเวลาเปิด-ปิดห้องสมุดจะได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

4.3 หัวข้อการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม 1) ควรให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ โดยการให้ใช้สถานที่ การช่วยอำนวยความสะดวก ต่างๆ และต้องการให้มุมบ้านหนังสือเป็นเวทีชาวบ้าน และเวทีประชาคม 2) ส่งเสริมการจัดอบรมวิชาชีพต่างๆโดยใช้มุมบ้านหนังสือเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม.3) ผู้ให้บริการและนักศึกษา กศน. ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ ควรชักชวนคนในชุมชนมาใช้บริการต่างๆ ของห้องสมุด และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของ คนในชุมชน

5. อื่น ๆ

นอกจาก แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ใน 4 ด้านข้างต้นแล้ว ผู้ให้บริการยังได้ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ต้องการได้งบประมาณในการบริหารจัดการ มุมบ้านหนังสือ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้พัฒนา มุมบ้านหนังสือ ให้ดียิ่งขึ้น ให้ มุมบ้านหนังสือ เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกของคนในชุมชน 2) อยากให้มุมบ้านหนังสือมี สถานที่ตั้งที่ถาวร เนื่องจากมีการโยกย้ายที่ตั้งหลายครั้ง ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินงานในการให้บริการห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ จึงต้องการให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดวางที่ถาวร 3) ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือมากกว่านี้

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากการสังเกตและเอกสารของ มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและเอกสารของ มุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้าน อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การให้บริการ

ผู้วิจัยได้สังเกต การให้บริการในหัวข้อเรื่อง 1) จำนวนผู้ให้บริการ 2) ตำแหน่งของผู้ให้บริการ 3) วันในการเปิดให้บริการ และ 4) การให้บริการ ต่างๆ ของห้องสมุด ดังรายละเอียดในตาราง 40 ดังต่อไปนี้

ตาราง 40 สภาพการให้บริการมุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร

สภาพการให้บริการมุมบ้านหนังสือ	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
1. ผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือ		
1 คน	4	66.67
2 คน	2	33.33
2. ตำแหน่งของผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือ		
พนักงานราชการ	6	100.00
3. วันที่เปิดให้บริการ		
อาทิตย์-ศุกร์	4	66.67
เปิดทุกวัน	1	16.67
ไม่แน่นอน	1	16.67
4. การให้บริการของมุมบ้านหนังสือ		
คู่มือ ดีวีดี การ์ตูน ภาพยนตร์ และอื่น ๆ	6	100.00
ยืม-คืน หนังสือ และสื่อวีซีดี ดีวีดี	5	83.33
อินเทอร์เน็ต	3	50.00

จากตาราง 40 จะพบว่า จากมุมบ้านหนังสือ 6 แห่ง มุมบ้านหนังสือที่มีผู้ให้บริการประจำ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) และ มีผู้ให้บริการประจำ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) ตำแหน่งของผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ทั้ง 6 แห่ง คือ พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 100 (จำนวน 6 คน) วันที่เปิดให้บริการ ตั้งแต่วันอาทิตย์- ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) และ เปิดทุกวันคิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ในเรื่องการให้บริการของ มุมบ้านหนังสือ ให้บริการคู่มือ ดีวีดี การ์ตูน ภาพยนตร์ และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) บริการยืม-คืน หนังสือและ สื่อวีซีดี ดีวีดี คิดเป็นร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) บริการอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 50 (จำนวน 3 แห่ง)

ตาราง 41 การจัดกิจกรรมของหมู่บ้านหนังสือในอดีต

การจัดกิจกรรมของหมู่บ้านหนังสือในอดีต	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้		
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่นเกมส์ เล่านิทาน	6	100.00
กิจกรรมพัฒนาอาชีพ เช่น ทำอาหาร สิ่งประดิษฐ์	6	100.00
การจัดบอร์ดในวันสำคัญต่างๆ	6	100.00
ห้องสมุดกระเป๋ ห้องสมุดเคลื่อนที่	2	33.33
2. กิจกรรมประชาสัมพันธ์หมู่บ้านหนังสือในอดีต		
แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์	6	100.00
เสียงตามสาย หอกระจายเสียง	2	33.33
วิทยุชุมชน	2	33.33
เว็บไซต์ของ กศน.	2	33.33
ประชาสัมพันธ์ผ่านนักศึกษา กศน.	1	16.67
3. กิจกรรมจัดหารายได้ที่เคยจัดในอดีต		
ไม่เคยจัด	4	66.67
ขอรับบริจาคจากภาคเอกชน	2	33.37

จากตาราง 41 พบหมู่บ้านหนังสือมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่นเกมส์ เล่านิทาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) การจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพ เช่น ทำอาหาร สิ่งประดิษฐ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) การจัดบอร์ดในวันสำคัญ ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) และห้องสมุดกระเป๋า ห้องสมุดเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) ในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมู่บ้านหนังสือ ในอดีต โดยมีการประชาสัมพันธ์ ผ่านแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) เสียงตามสาย หอกระจายเสียงคิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) วิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) เว็บไซต์ของ กศน. คิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) และประชาสัมพันธ์ผ่านนักศึกษา กศน. คิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) และในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ที่เคยจัดในอดีต หมู่บ้านหนังสือร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) แจ้งว่าไม่เคยจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ และมีหมู่บ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 33.37 (จำนวน 2 แห่ง) แจ้งว่า เคยขอรับบริจาคจากภาคเอกชน

ตาราง 42 อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดหมู่บ้านหนังสือ	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
1. ที่ตั้งและการเข้าถึงของหมู่บ้านหนังสือ		
อยู่ในเขตชุมชน เข้าถึงได้ง่าย	4	66.67
อยู่ในเขตชุมชน แต่เข้าถึงลำบาก	1	16.67
ตั้งอยู่ในเขตเฉพาะ คนภายนอกไม่สามารถเข้าได้	1	16.67
2. สภาพแวดล้อมโดยรอบหมู่บ้านหนังสือ		
มีม้าหินสำหรับนั่งอ่านหนังสือโดยรอบ	5	83.33
มีลานอเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรม	5	83.33
ร่มรื่น มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับโดยรอบ	3	50.00
3. สภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านหนังสือ		
มีมุมหนังสือเด็ก	6	100.00
มีมุมให้บริการหนังสือสำหรับนักศึกษา กศน.	6	100.00
มีมุมสำหรับดูทีวี วีซีดี ดีวีดี	6	100.00
4. โต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ		
ไม่มีเลย	1	16.67
1 ตัว	3	50.00
2 ตัวขึ้นไป	2	33.33
5. โต๊ะญี่ปุ่นสำหรับอ่านหนังสือ		
1 ตัว	4	66.67
2 ตัวขึ้นไป	2	33.33
6. เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ		
1-6 ตัว	2	33.33
มากกว่า 6 ตัว	4	66.67
7. ชั้นสำหรับวางหนังสือ		
1-6 ชั้น	1	16.67
มากกว่า 6 ชั้น	5	83.33
8. จำนวนหนังสือพิมพ์ต่อวัน		
1 ฉบับ	4	66.67
2 ฉบับ	2	33.33
9. จำนวนโทรทัศน์และเครื่องเล่นดีวีดี		
อย่างละ 1 เครื่อง	6	100.00

ตาราง 42 (ต่อ)

อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดหมู่บ้านหนังสือ	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
10. จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์		
1 เครื่อง	4	66.67
2 เครื่องขึ้นไป	2	33.33
11. จำนวนเครื่องปรับอากาศ		
2 เครื่อง	6	100.00
12. ประเภทของหนังสือ วารสาร นิตยสารและอื่น ๆ		
หนังสือสำหรับเด็ก	6	100.00
หนังสือประกอบการเรียนของนักศึกษา กศน.	6	100.00
นิตยสาร และวารสาร เพื่อความบันเทิง	6	100.00
นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือให้ความบันเทิง	6	100.00
13. ประเภทของสื่อวีซีดี ดีวีดี		
สื่อประกอบการเรียนการสอน	6	100.00
การ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ	6	100.00
14. สภาพโดยรวมของหนังสือ วารสาร นิตยสาร		
นิตยสาร วารสาร ไม่เป็นปัจจุบัน	6	100.00
สภาพหนังสืออยู่ในสภาพดี	6	100.00

ตาราง 42 ในหัวข้ออาคารสถานที่พบว่า ที่ตั้งและการเข้าถึง มุมบ้านหนังสือ ร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) อยู่ในเขตชุมชน เข้าถึง ได้ง่าย เดินทางสะดวก คือ มุมบ้านหนังสือ วัดภาษี มุมบ้านหนังสือ เคหะธนบุรี 1 ห้องสมุดซอยวัดมหาพฤฒาราม มุมบ้านหนังสือ บาหยัน ซึ่งเดินทางสะดวก รถยนต์เข้าถึงง่าย และไม่ห่างจากถนนใหญ่ ส่วนร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ตั้งอยู่ในเขตชุมชน แต่เดินทางเข้าถึงลำบาก คือมุมบ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา ที่ตั้งอยู่ในชุมชนอยู่ห่างจากถนนใหญ่ประมาณ 300 แต่เข้าถึงลำบาก เนื่องจากถนนเป็นทางลูกรัง และเป็นพื้นที่เอกชน ซึ่งใช้เป็นทางผ่านชั่วคราว ค่อนข้างเปลี่ยวและจะลำบากมากในฤดู ฝน ส่วนอีกร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ตั้งอยู่ในเขตเฉพาะ คนภายนอกไม่สามารถเข้าได้ คือ มุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี ซึ่งอยู่ในบริเวณบ้านราชวิถี คนภายนอกไม่สามารถเข้าได้ ผู้ให้บริการคือนักเรียนที่อาศัยอยู่ในบ้านราชวิถีและพนักงานที่ปฏิบัติงานในบ้านราชวิถีเท่านั้น ในข้อสภาพแวดล้อมโดยรอบ มุมบ้านหนังสือ มีม้าหินสำหรับนั่งอ่านหนังสือโดยรอบ และมีลานอเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) และ รั้วมี การปลูกไม้ดอกไม้ประดับโดยรอบ คิดเป็นร้อยละ 50 (จำนวน 3 แห่ง) ในหัวข้อสภาพแวดล้อมภายใน มุมบ้านหนังสือ ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีมุมหนังสือเด็ก หนังสือเรียนสำหรับนักศึกษา กศน. และมีมุม

สำหรับคู่มือ วีซีดี ดีวีดี ในหัวข้อโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ ร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ไม่มีเลย คือห้องสมุดวัดมหาพฤฒาราม ซึ่งได้ใช้พื้นที่ในการเป็นที่จัดวางคอมพิวเตอร์จำนวน 6 เครื่อง ทำให้ไม่มีโต๊ะยาวสำหรับนั่งอ่านหนังสือ ร้อยละ 50 (จำนวน 3 แห่ง) มีโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ 1 ตัว และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ 2 ตัวขึ้นไป ในหัวข้อโต๊ะญี่ปุ่นสำหรับนั่งอ่านหนังสือ พบว่า ร้อยละ 66.67 (จำนวน 2 แห่ง) มีโต๊ะญี่ปุ่น 1 ตัว และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีโต๊ะญี่ปุ่น 2 ตัวขึ้นไป เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีเก้าอี้ 1-6 ตัว และ ร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มีเก้าอี้ มากกว่า 6 ตัว ขึ้นสำหรับวางหนังสือ ร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) มีชั้นวางหนังสือ 1-6 ชั้น และ ร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) มีชั้นวางหนังสือมากกว่า 6 ชั้น จำนวนหนังสือพิมพ์ต่อวัน ร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มีหนังสือพิมพ์ต่อวันวันละ 1 ฉบับ และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ โดยหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด ตามลำดับ

จำนวนโทรทัศน์และเครื่องเล่นดีวีดี ร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) มีอย่างละ 1 เครื่อง จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มี 1 เครื่อง และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มี 2 เครื่องขึ้นไป ได้แก่ มุมบ้านหนังสือชอว์วัดมหาพฤฒารามและมุมบ้านหนังสือวัดภาษี จำนวนเครื่องปรับอากาศ ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีเครื่องปรับอากาศแห่งละ 2 เครื่อง ประเภทของหนังสือ วารสาร นิตยสารและอื่น ๆ ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มี หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือประกอบการเรียนของนักศึกษา กศน. นิตยสาร และวารสาร เพื่อความบันเทิง นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือให้ความบันเทิง โดยหนังสือมีจำนวนไม่มาก แต่หลากหลายเหมาะกับผู้ใช้บริการในแต่ละวัย ประเภทของสื่อวีซีดี ดีวีดี ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีสื่อประกอบการเรียนการสอน และ การ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ โดยส่วนมากมี เป็นสื่อการเรียนการสอน และมีการ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ค่อนข้างน้อย สภาพโดยรวมของหนังสือ วารสาร นิตยสาร ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) หนังสืออยู่ในสภาพดี แต่นิตยสาร วารสาร ไม่เป็นปัจจุบัน เพราะส่วนมาก มักเป็นนิตยสารและวารสารที่ได้รับบริจาค

ตาราง 43 ความสัมพันธ์ชุมชนในอดีต

ความสัมพันธ์ชุมชน	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
1. กิจกรรมที่เคยจัดร่วมกับชุมชนในอดีต		
กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆและกิจทางศาสนา	5	83.33
ไม่เคยจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเลย	1	16.67
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานห้องสมุดในอดีต		
ตัวแทนจากชุมชนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการห้องสมุด	6	100

ตาราง 43 (ต่อ)

ความสัมพันธ์ชุมชน	จำนวนห้องสมุด (n=6)	ร้อยละ
ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลห้องสมุด	1	16.67
ตัวแทนจากชุมชนมีส่วนในการคัดเลือกหนังสือ	1	16.67
ตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด	1	16.67
3. การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในอดีต		
ใช้สถานที่หมู่บ้านหนังสือในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น	5	83.33
การประชุมต่างๆของชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพต่างๆ		
ไม่เคยเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	1	16.67

สำหรับตาราง 43 ความสัมพันธ์ชุมชน ในหัวข้อกิจกรรมที่เคยจัดร่วมกับชุมชนในอดีต ร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 ที่) ได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ต่างๆ และกิจกรรมทางศาสนา ส่วนอีก ร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 ที่) ไม่เคยจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเลย คือ มุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี เนื่องจากเป็นสถานที่ปิด คนภายนอกเข้าไม่ได้ และมุมบ้านหนังสือพึ่งทำการย้ายสถานที่มาจากสถานที่อื่น เมื่อภาคเรียนที่แล้ว ทำให้ไม่เคยร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชนเลย ในหัวข้อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานห้องสมุดในอดีต พบว่า ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีตัวแทนจากชุมชนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการห้องสมุด ร้อยละ 16.67 (จำนวนอย่างละ 1 แห่ง) ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลห้องสมุด โดยใน มุมบ้านหนังสือบาหยัน คนที่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กับ ห้องสมุดได้ดูแลเรื่องสถานที่และปลูกต้นไม้โดยรอบ บริเวณห้องสมุด ตัวแทนจากชุมชนมีส่วนในการคัดเลือกหนังสือ คือ มุมบ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา และ ตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด คือ มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี ที่มีครูของบ้านราชวิถี มาช่วยเป็นเจ้าหน้าที่ในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ การเป็นศูนย์กลาง ในการจัดกิจกรรมในอดีต ร้อยละ 83.37 (จำนวน 5 แห่ง) ใช้สถานที่ มุมบ้านหนังสือ ในการจัดกิจกรรม ต่างๆของชุมชน เช่น การประชุม ต่างๆ ของชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพต่างๆ และ ร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ไม่เคยเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชนเลย คือมุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ความมุ่งหมายของการวิจัย
- 2) ความสำคัญของการวิจัย
- 3) วิธีการดำเนินการวิจัย
- 4) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ
- 6) ข้อเสนอแนะ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างที่ดีผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และ 2) ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามสภาพ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดของกลุ่มผู้ใช้บริการ
3. เพื่อ นำเสนอแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ดังต่อไปนี้ 1) มุมบ้านหนังสือ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้มุมบ้านหนังสือ ให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และ 2) ผู้ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้รับบริการจาก มุมบ้านหนังสือ ที่ตรงกับความต้องการ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่มุมบ้านหนังสือ จากมุมบ้านหนังสือ 40 แห่งทั่วกรุงเทพมหานคร แห่งละ 1 คน รวม 40 คน และ 2) ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ โดยประมาณการจากผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ในระยะเวลา 1 เดือน 20,400 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างสิ้นเป็น ผู้ให้บริการจำนวน 6 คน และผู้ใช้บริการจำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 แบบ คือ 1) แบบสอบถามแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ 2) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และ 3) แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและเอกสาร

แบบสอบถามผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ที่อยู่และสถานที่ใช้บริการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ 1) การให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) อาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ความสัมพันธ์ชุมชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบบันทึกสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ห้องสมุด โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีรายละเอียดใน 5 หัวข้อคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) อื่นๆ

แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและเอกสาร โดยผู้วิจัยได้เป็นผู้สังเกตและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการดำเนินงานใน มุมบ้านหนังสือ ในแต่ละที่ โดยมีรายละเอียดใน 5 หัวข้อคือ 1) ด้านการให้บริการ 2) การจัดกิจกรรม 3) ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด และ 4) ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และ 5) อื่นๆ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้อ่านหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขต วัฒนา หนองจอก บางรัก ราชเทวี บางขุนเทียนและบางกะปิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล และได้ ประสานไปยังผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือในแต่ละเขตเพื่อนัดหมายวันและเวลาในการเข้าไปเก็บข้อมูล และเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของเอกสาร โดยใช้เวลาในการเก็บเอกสารในระหว่างวันที่ 22 - 28 มีนาคม 2554 แบบถามถามผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และจัดอันดับเป็นรายชื่อ รายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน ข้อมูลเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ทั้ง 4 ด้าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติในการสมมติฐาน และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าที (t - test) และกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) หรือค่าเอฟ (F-test) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Test) ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้บริการห้องสมุด และแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแจกแจงความถี่แบบร้อยละ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขต กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

ด้านข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการ มีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.83 (79 คน) ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.00 (66 คน) ส่วนใหญ่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.67 (86 คน) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 70.00 (84 คน) ส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 73.33 (88 คน) สำหรับที่อยู่อาศัยของผู้ใช้บริการพบว่ามีความสัมพันธ์กับสถานที่ใช้บริการโดยผู้ที่ใช้บริการในมุมบ้านหนังสือ เขตใดจะมีที่อยู่ในพื้นที่เขต ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีที่อยู่ในเขตบางกะปิ และเขตบางขุนเทียน ใช้บริการที่มุมบ้านหนังสือ สยามคิพัฒนา กับ มุมบ้านหนังสือ เคหะธนบุรี 1 จำนวนผู้บริการรวม คิดเป็นร้อยละ 50 (60 คน) สถานที่ใช้บริการ มุมบ้านหนังสือส่วนใหญ่ มีสถานที่ตั้งอยู่ในเมือง ได้แก่ มุมบ้านหนังสือ สยามคิพัฒนา มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี มุมบ้านหนังสือ วัดภาษี มุมบ้านหนังสือ ซอยวัดมหาพฤฒาราม จำนวนผู้บริการคิดเป็นร้อยละ 66.67 (80 คน) และขนาดของกลุ่มผู้บริการ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้บริการมาก ได้แก่ มุมบ้านหนังสือ สยามคิพัฒนาและ มุมบ้านหนังสือ เคหะธนบุรี 1 จำนวนผู้บริการคิดเป็นร้อยละ 50.00 (60 คน)

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

1. ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ($\bar{X}=4.24$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.17$) ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=4.06$) และด้านความสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X}=4.04$)

2. เมื่อพิจารณาความถี่ของความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการให้บริการ ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาในรายเรื่อง พบว่า เรื่อง ผู้ให้บริการห้องสมุด ($\bar{X}=4.05$) และรูปแบบการให้บริการ ($\bar{X}=3.83$)

2.2 ด้านการให้บริการ ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุม บ้านหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุก เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.24$) กิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด ($\bar{X}=4.19$) และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ($\bar{X}=4.06$)

2.3 ในด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ร้องสมุด ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อาคารสถานที่ ($\bar{X}=4.24$) และทรัพยากรห้องสมุด ($\bar{X}=4.24$)

2.4 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด ($\bar{X}=4.27$) เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=4.09$) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X}=3.81$)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับ การศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่อยู่ สถานที่ใช้บริการ และขนาดของผู้ใช้บริการ สรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้ใช้บริการที่มีเพศ ระดับการศึกษา และสถานที่ใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผู้ใช้บริการที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ผู้ใช้บริการ ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อาชีพนักเรียน / นักศึกษามีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ แตกต่าง กับอาชีพรับจ้าง / พนักงานทั่วไป มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาชีพนักเรียน / นักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ผู้ใช้บริการที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตวัฒนามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม แตกต่างกับผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ใช้บริการในเขตวัฒนามีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือแตกต่างกับผู้ใช้บริการในเขตบางกะปิ ใน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ ทรัพยากรห้องสมุด ด้านความสัมพันธ์ชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01โดยผู้ใช้บริการในเขตวัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า และในด้านการให้บริการมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในรายค่า นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 ผู้ใช้บริการที่มี ขนาดกลุ่มมากมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ แตกต่างผู้ให้บริการขนาดกลุ่มปานกลางโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านในด้านการให้บริการและการจัดกิจกรรมโดยผู้ให้บริการในกลุ่มขนาดมาก มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น สูงกว่า นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของผู้ให้บริการ ต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ทั้ง 4 ด้านสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการให้บริการ ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 30.00 (จำนวนคน 30 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ มุมบ้านหนังสือควรเปิดทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.00 (จำนวน 9 คน) ควรมีผู้ให้บริการประจำห้องสมุดทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 (6 คน) และควรมีอินเทอร์เน็ตให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 5 คน)

4.2 ด้านการจัดกิจกรรม ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 25.00 (จำนวน 25 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 (จำนวน 10 คน) เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิงให้มากขึ้น เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.00 (จำนวน 6 คน) และควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.00 (จำนวน 5 คน)

4.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 34.00 (จำนวน 34 คน) โดยมีรายละเอียดคือ ควรขยายมุมบ้านหนังสือให้ใหญ่ขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53 (8 คน) ควรจัดบรรยากาศให้โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และสะอาด , ควรเพิ่มหนังสือใหม่ ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น และ อาคารห้องสมุดควรได้มาตรฐาน แข็งแรง ทนทาน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ต่อข้อ (จำนวน 6 คน ต่อข้อ) และเพิ่มพื้นที่ในการอ่านให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.71 (จำนวน 5 คน)

4.4 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ (จำนวน 9 คน) โดยมีรายละเอียดคือ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานมุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 55.56 (จำนวน 5 คน) ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆของมุมบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.22 (2 คน) มุมบ้านหนังสือควรมีการจัดประกวด แข่งขันต่างๆและมีของรางวัลมอบให้ชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ และ มุมบ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.11 ต่อข้อ (จำนวน 1 คน ต่อข้อ)

4.5 ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในด้านอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.00 (จำนวน 2 คน) โดยมีรายละเอียดคือ ไม่ควรปล่อยให้ผู้ให้บริการห้องสมุดอยู่ตามลำพังโดยไม่มีผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือดูแล คิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 1 คน) และ มุมบ้านหนังสือควรจัดกีฬาสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 1 คน)

5. ในการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการห้องสมุด ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือในรายด้านทั้ง 4 ด้าน และอื่นๆ ดังนี้

5.1 การให้บริการ ในหัวข้อ ผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการ ควรได้รับการอบรมความรู้เรื่อง บรรณารักษ์ การจัดหมวดหมู่หนังสือ การบริหารจัดการห้องสมุด ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรที่จะจัดหาผู้ให้บริการห้องสมุด ซึ่งจบด้านบรรณารักษ์โดยตรงมาทำหน้าที่นี้ ควรที่จะให้เพิ่มตำแหน่งเจ้าหน้าที่ บรรณารักษ์เพื่อดูแล บริหารจัดการมุมบ้านหนังสือโดยเฉพาะ และผู้ให้บริการควรมีความเข้าใจใน วัฒนธรรมประจำถิ่น และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชุมชน หัวข้อรูปแบบการให้บริการ ควรมี บริการอินเทอร์เน็ตให้ผู้ให้บริการ และนักศึกษา กศน . ใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ วัน และเวลาให้บริการห้องสมุด ควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริก ารในชุมชน บริการยืม-คืน หนังสือ ควรเป็นระบบมากกว่านี้ ผู้ใช้บริการต้องมีความรับผิดชอบในการคืนให้ตรงเวลา และควรมี คอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับการยืม- คืน มาใช้ เพื่อให้เป็นระบบและ สะดวกต่อการ ให้บริการ ควรมีการให้บริการแนะนำการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพ ต่างๆ แก่ผู้ให้บริการ เพื่อให้ ผู้ใช้บริการสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและเพิ่มโอกาสในการศึกษาหาความรู้

5.2 ในด้านการจัดกิจกรรมในหัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ ผู้ให้บริการได้ให้ความคิดเห็น ในหัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ ว่า ควรมีการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะช่วงปิดเทอม จัดสอนหนังสือ ดิวนหนังสือ ให้กับ นักเรียนในช่วงปิดเทอม และ ให้บริการหนังสือกระเป๋ หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ ในหัวข้อการจัดกิจกรรม หารายได้เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด ผู้ให้บริการให้ความคิดเห็นว่า ต้องการให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมทรัพยากรห้องสมุด ต้องการให้สถานศึกษา ภาคเอกชน ชุมชน กลุ่มผู้ใช้บริการ ช่วยกับบริจาคเงิน หนังสือ และสื่อต่างๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด การออกร้าน ขายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของนักศึกษา กศน. ในงานต่าง สร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง โดยชุมชน เพื่อให้ ช่วยสนับสนุนเรื่องสื่อ หนังสือ ต่างๆ และเงินสนับสนุนกิจการห้องสมุด และในหัวข้อกิจกรรมการ ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ผู้ให้บริการให้ความเห็นว่ ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและหอกระจายเสียง ทำแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ผ่าน website ของ กศน . และ Facebook

5.3 ในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้ความเห็นในหัวข้ออาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ว่า ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุดให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ควรมีม้าหินสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน และอยากให้มีลาน ออกกำลังกายสำหรับเล่นกีฬา และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์และทำกิจกรรม ร่วมกันได้ ในหัวข้อทรัพยากรห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้ความคิดเห็นว่า หนังสือที่ให้บริการในห้องสมุด ควรจะมีความเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ โดยเฉพาะวารสารและนิตยสารควรมีการคัดเลือกหนังสือที่เก่า และไม่ทันสมัยออกพร้อมจัดหาหนังสือที่ใหม่ ตรงกับความสนใจของคนในชุมชน หนังสือต้อง หลากหลายมาก กว่านี้ ควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก คอมพิวเตอร์ควรมีมากกว่านี้และควรใช้งานได้ดี และอาคารห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ ควรได้รับการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้งานได้

5.4 ในด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ให้บริการได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนว่า ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดทุกครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้านหนังสือกับชุมชน .มีการติดต่อสื่อสารกับ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน อย่างต่อเนื่องตลอดในหัวข้อชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้ความคิดเห็น ว่า ต้องการให้คนในชุมชนร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด และอยากให้คนในชุมชนช่วยสอดส่องดูแล หมู่บ้านหนังสือ และในหัวข้อสุดท้ายคือ การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมผู้ให้บริการห้องสมุดได้ให้ความคิดเห็น ว่า ควรให้การ สนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ ส่งเสริมการจัดอบรมวิชาชีพต่างๆ โดยใช้หมู่บ้านหนังสือเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม และผู้ให้บริการและนักศึกษา กศน. ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ ควรชักชวนคนในชุมชนมาใช้บริการ ต่างๆ ของห้องสมุด และจัดกิจกรรม ต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของในชุมชน

5.5 ในด้านอื่นๆ ผู้ให้บริการได้ให้ ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องการได้งบประมาณในการบริหารจัดการ หมู่บ้านหนังสือ เพิ่มขึ้น อยากได้สถานที่ตั้งที่ถาวร และต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนกิจการของหมู่บ้านหนังสือมากกว่านี้

6. ในการสังเกต จากแบบบันทึกข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ หมู่บ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร ในรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ด้านการให้บริการ หมู่บ้านหนังสือที่มีผู้ให้บริการประจำ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) และ มีผู้ให้บริการประจำ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) ตำแหน่งของผู้ให้บริการประจำหมู่บ้านหนังสือทั้ง 6 แห่ง คือ พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 100 (จำนวน 6 คน) วันที่เปิดให้บริการ ตั้งแต่วันอาทิตย์- ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) และเปิดทุกวันคิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 1 แห่ง) ในเรื่องการให้บริการของหมู่บ้าน หนังสือ ให้บริการดูทีวี ดีวีดี การ์ตูน ภาพยนตร์ และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) บริการยืม-คืน หนังสือและสื่อวีซีดี ดีวีดี คิดเป็นร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) บริการอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 50 (จำนวน 3 แห่ง)

6.2 ด้านการจัดกิจกรรม พบว่าในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ส่วนมากเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่นการเล่นเกมส์ เล่นิทาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) การจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพ เช่น ทำอาหาร สิ่งประดิษฐ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) ในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ที่เคยจัดในอดีต หมู่บ้านหนังสือร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) แจ้งว่าไม่เคยจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ และมี หมู่บ้านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 33.37 (จำนวน 2 แห่ง) แจ้งว่า เคยขอรับบริจาคจากภาคเอกชน

6.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ในเรื่องอาคารสถานที่พบว่า ในเรื่องที่ตั้งและการเข้าถึงหมู่บ้านหนังสือพบว่าส่วนมาก ร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) อยู่ในเขตชุมชน เข้าถึงได้ง่าย เดินทางสะดวก ในข้อสภาพแวดล้อมโดยรอบ หมู่บ้านหนังสือ มีม้าหินสำหรับนั่งอ่านหนังสือโดยรอบ และมีลานอเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) ในหัวข้อสภาพแวดล้อมภายใน หมู่บ้านหนังสือ ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีมุมหนังสือเด็ก หนังสือเรียนสำหรับนักศึกษา กศน. และมีมุมสำหรับดูทีวี วีซีดี ดีวีดี ในหัวข้อโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ ร้อยละ 50

(จำนวน 3 แห่ง) มีโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ 1 ตัว และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ 2 ตัวขึ้นไป ในหัวข้อโต๊ะญี่ปุ่นสำหรับนั่งอ่านหนังสือ พบว่า ส่วนมากร้อยละ 66.67 (จำนวน 2 แห่ง) มีโต๊ะญี่ปุ่น 1 ตัว ในหัวข้อเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ ส่วนมากร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มีเก้าอี้ มากกว่า 6 ตัว ในหัวข้อชั้นสำหรับวางหนังสือ ส่วนมากร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 แห่ง) มีชั้นวางหนังสือมากกว่า 6 ชั้น ในหัวข้อจำนวนหนังสือพิมพ์ต่อวัน ส่วนมากร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มีหนังสือพิมพ์ต่อวันวันละ 1 ฉบับ และ ร้อยละ 33.33 (จำนวน 2 แห่ง) มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ โดยหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด ตามลำดับ ในหัวข้อจำนวนโทรทัศน์และเครื่องเล่นดีวีดี ร้อยละ 100.00 (จำนวน 6 แห่ง) มีอย่างละ 1 เครื่อง จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนมากร้อยละ 66.67 (จำนวน 4 แห่ง) มี 1 เครื่อง ประเภทของหนังสือ วารสาร นิตยสารและ อื่นๆ ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือประกอบการเรียนของนักศึกษา กศน . นิตยสาร และวารสาร เพื่อความบันเทิง นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือให้ความบันเทิง โดยหนังสือมีจำนวนไม่มาก แต่หลากหลายเหมาะกับผู้ใช้บริการในแต่ละวัย ประเภทของสื่อวีซีดี ดีวีดี ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีสื่อสื่อประกอบการเรียนการสอน และ การ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ โดยส่วนมากมักเป็นสื่อการเรียนการสอน และมีการ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ค่อนข้างน้อย สภาพโดยรวมของหนังสือ วารสาร นิตยสาร ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) หนังสืออยู่ในสภาพดี แต่นิตยสาร วารสาร ไม่เป็นปัจจุบัน เพราะส่วนมาก มักเป็นนิตยสารและวารสารที่ได้รับบริจาค

6.4 ความสัมพันธ์ชุมชน ในหัวข้อกิจกรรมที่เคยจัดร่วมกับชุมชนในอดีต ร้อยละ 83.33 (จำนวน 5 ที่) ได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ต่างๆ และกิจกรรมศาสนา ส่วนอีก ร้อยละ และ มุมบ้านหนังสือที่ไม่เคยจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเลย คือ มุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี เนื่องจากเป็นสถานที่ปิด คนภายนอกเข้าไม่ได้ ในหัวข้อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานห้องสมุดในอดีตพบว่า ร้อยละ 100 (จำนวน 6 แห่ง) มีตัวแทนจากชุมชนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการห้องสมุด การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในอดีต ร้อยละ 83.37 (จำนวน 5 แห่ง) ใช้สถานที่มุมบ้านหนังสือในการจัดกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน เช่น การประชุม ต่างๆ ของชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพต่างๆ และมุมบ้านหนังสือ ที่ไม่เคยเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชนเลย คือ มุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อกา รศึกษาตลอดชีวิต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษานอกระบบ กรุงเทพมหานคร โดยการตอบแบบสอบถามของผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และการสังเกตการให้บริการมุมบ้านหนังสือ ผลการวิเคราะห์มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ ทั้ง 120 คน มีที่อยู่ในเขตที่ของมุมบ้านหนังสือ เช่น มุมบ้านหนังสือบาหยัน ผู้ใช้บริการเป็นผู้ที่อยู่ในบริเวณโดยรอบชุมชนในเขตหนองจอก หรือมุมบ้านหนังสือซอยวัดมหาพฤฒาราม

ผู้ให้บริการก็เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนโดยรอบวัดมหาพฤฒารามในเขตบางรัก ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่า มุมบ้านหนังสือ เป็นห้องสมุดเชิงรุกที่มีขนาดเล็ก สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย เหมาะสำหรับชุมชนที่ผู้คนในชุมชนไม่สะดวกไปใช้บริการห้องสมุดประชาชนเขต ที่อยู่ไกลออกไปและ หลายๆ ที่ได้ทำเป็นที่ทำการแขวง กศน. หรือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้วย

1.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ทั้ง 4 ด้าน คือ การให้บริการ การจัดกิจกรรม อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ ความสัมพันธ์ชุมชนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่าชุมชนเห็นความสำคัญของการให้บริการของ มุมบ้านหนังสือ ในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกที่ใกล้บ้าน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ ตลอดชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา . 2548: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) พบว่า ห้องสมุดประชาชนในปัจจุบัน จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์การเรียนรู้และจัดกิจกรรม เป็นเครือข่ายของชุมชน ให้การศึกษาแก่ประชาชน ส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม

1.3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือจำแนกตามรายด้านทั้ง 4 ด้านคือการให้บริการ การจัดกิจกรรม อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด และ ความสัมพันธ์ชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ด้านการให้บริการ ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ มีความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในด้านบริการอยู่ในระดับมากโดยข้อที่ ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นสูงสุด คือ ในเรื่องของรูปแบบการให้บริการคือ ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดี ที่คนไทยควรอ่าน และในด้านของผู้ให้บริการคือ ควรมีผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ต่อเนื่องตลอดเวลาที่เปิดบริการและทุกวัน โดยผู้ให้บริการ อาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือตัวแทนจากชุมชน เพื่อให้ผู้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติณี สำนักแก้วและคณะ (2549: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชี วิตที่พึงประสงค์จะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ โดยในด้านบุคลากรควรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้ม แจ่มใสและให้บริการด้วยใจ ด้านการบริการควรเน้นการให้บริการเชิงรุกและเน้นการให้บริการแบบ One Stop Services และสอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ในข้อดีที่ 3 บรรณารักษ์ดี หมายถึง บรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ ความเป็น “มืออาชีพ” มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข (ห้องสมุดประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิ . 2553: ออนไลน์)

1.3.2 ด้านการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ มีความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือในด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และส่งเสริมการเรียนรู้ ข้อที่ผู้ให้บริการให้ความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่น การอบรมภาษาต่างประเทศแก่ผู้ที่สนใจ ในเรื่องกิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด คือ ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการจัด

กิจกรรมต่างๆ เช่น ฝ่าปาหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้าในชุมชน และในเรื่องการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ควรมีการจัดนิทรรศการ มุมบ้านหนังสือ นอกสถานที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญ ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียมมนา ธรรมโชติ (2543: บทคัดย่อ) ในด้านข้อเสนอแนะเห็นว่า การจัดกิจกรรมยังขาดการประชาสัมพันธ์ และสุทธาณี สำนวนแก้วและคณะ (2549: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่พึงประสงค์จะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ โดยปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะสม คือมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของตลอดเวลา

1.3.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านอาคารสถานที่ พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดชุมชนมีความคิดเห็น สูงสุดในข้อ ควรมีพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือ โดยรอบ และมีหนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ผู้บริการสามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุทธาณี สำนวนแก้วและคณะ (2549: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่พึงประสงค์จะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ และควรมีลักษณะ คือ ด้านอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกควรมีการตกแต่งพื้นที่ให้สวยงาม ให้มีบรรยากาศน่าเข้าไปใช้ รวมถึงมีการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้ ด้านครุภัณฑ์ที่นำมาใช้ ควรมีสีสันและมีรูปแบบที่แปลกตา และในด้านทรัพยากรห้องสมุดพบว่า ผู้ใช้บริการมีความ สุดในข้อ สื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน และสอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี คือ ดีที่ 2 บรรยากาศดี หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ การค้นคว้า อุดมไปด้วยความรู้ ความบันเทิง และเชื้อเชิญให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการเสมือนหนึ่งเป็นบ้านหลังที่สอง ที่สะอาด สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และปลอดภัยสำหรับทุกคนที่เข้ามาใช้บริการ เป็นห้องสมุดประหยัดพลังงาน และสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน (ห้องสมุดประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิ . 2553: ออนไลน์) หัวข้อทรัพยากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นสูงสุดในข้อสื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน เนื่องมาจากกลุ่มผู้บริการส่วนใหญ่คือเด็กและเยาวชน บางคนยังอ่านหนังสือไม่คล่อง การดูภาพยนตร์การ์ตูน ภาพยนตร์ไทย สารคดี เป็นสิ่งที่ เด็กชอบ แต่เนื่องจากสื่อวีซีดี ดีวีดีส่วนใหญ่ เป็นสื่อเพื่อการศึกษา ดังนั้นผู้ให้บริการควรจัดหาสื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมาให้บริการ

1.3.4 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ด้านความสัมพันธ์ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้าน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด ข้อที่ผู้บริการเห็นด้วยมากที่สุดคือ คณะกรรมการ มุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือใหม่ สอดคล้องกับ ในยุทธศาสตร์การทำงานเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ของภาครัฐ เอกชน และชุมชน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: ออนไลน์) กล่าวว่า “ชุมชนท้องถิ่นมี อำนาจจัดการแหล่งเรียนรู้ และได้รับการสนับสนุนในเรื่องข้อมูลรวมทั้งงบประมาณจากภาครัฐ สถานศึกษา นักวิชาการ และเอกชนในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน” ข้อที่ผู้บริการเห็นด้วยมากที่สุดคือ ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ต่างๆ กับชุมชน เช่น งานวันปิยะมหาราช

การจุดเทียนชัยถวายพระพร เป็นต้น และในด้าน เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน ข้อที่ ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดคือ ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญ ต่างๆ เพื่อสืบสาน และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่น และทำให้เป็น อัตลักษณ์ของ มุมบ้านหนังสือ นั้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 ใน มาตรา 29 ว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุ คคล ครอบครัว ชุมชน องค์การชุมชน องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัด การศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

1.4 การเปรียบเทียบ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือจำแนกตามเพศพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ นั้นไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเพศชายหรือหญิง ทั้งเพศชายและหญิงสามารถที่เรียนความรู้ตามอัธยาศัยจากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน คือมุมบ้านหนังสือได้เหมือนกัน และในปัจจุบันทั้งเพศชายและหญิงมีสิทธิในสังคมเท่าเทียม และเสมอภาคกัน ทำให้สามารถแสดงออกถึงคว ามคิดเห็นและความต้องการได้อย่างอิสระ เสรี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียมนา ธรรมโชติ (2543: บทคัดย่อ) พบว่าประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มี ความคิดเห็นต่อการให้บริการทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4.2 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามอายุ ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ งานวิจัยของเทียมนา ธรรมโชติ (2543: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการให้บริการทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเทียบเป็นราย ด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรม แตกต ่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายถึง ในการจัดกิจกรรม ต่างๆ ของห้องสมุดควรคำนึงกลุ่มผู้ให้บริการที่มีอายุ ต่างกันด้วย และควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับ สำหรับคนในแต่ละช่วงอายุ

1.4.3 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยจำแนกตามอาชีพพบว่า ผู้ใช้บริการที่ มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวม แตกต ่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาชีพนักเรียน /นักศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อแนว ทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือแตกต่างกับอาชีพรับจ้าง/พนักงานทั่วไป มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้อง กับงานวิจัยของวรภัทร บุญยพรหม (2546: บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญห การ ใช้ห้องสมุดประชาชนประชาชน “เฉลิมราชกุมารี ” โดยรวมต่างกัน นั้นหมายถึงผู้ที่มิอาชีพนักเรียน นักศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างออกไปจากอาชีพอื่น เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็น

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา แต่กิจกรรมส่งเสริมทักษะ อาชีพ เช่น การประกอบอาหารคาวหวาน งานประดิษฐ์ ต่างๆ อาจจะไม่เหมาะกับผู้ใช้บริการที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น

1.4.4 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรภัทร บุญยพรม (2546: บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ เทียม นภา ธรรมโชติ (2543: บทคัดย่อ) พบว่าประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าคนในทุก ระดับการศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย และควรอย่างยิ่งที่ จะพัฒนามุมบ้านให้เป็น แหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.4.5 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยจำแนกตามรายได้พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็น แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามรายได้ต่อเนื่อง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายถึงผู้ที่มีระดับรายได้ในระดับมากมีความคาดหวังความต้องการในการให้บริการที่มากกว่าผู้มีรายได้ระดับต่ำกว่า เพื่อให้ผู้ใช้บริการทุกระดับรายได้มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับจากมุมบ้านหนังสือ ผู้ให้บริการควรที่จะให้บริการอย่างเป็นมิตร มีจิตบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการอีกในครั้งต่อไป

1.4.6 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามที่อยู่โดยรวมและรายได้ ผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตพัฒนาที่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยรวมและรายด้านในด้าน การให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ทรัพยากรห้องสมุด ด้านความสัมพันธ์ชุมชน แตกต่างกับผู้ใช้บริการที่มีที่อยู่ในเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ใช้บริการในเขตพัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มุมบ้านหนังสือเขตพัฒนาจัดอยู่ในกลุ่มที่มีผู้ใช้บริการน้อย ส่วนในเขตบางกะปิจัดอยู่ในกลุ่มผู้ใช้บริการมาก แต่เนื่องจากเขตพัฒนาถือเป็นเขตที่อยู่ใจกลางเมืองถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจและประชากรมีรายได้ค่อนข้างสูงและสถานที่ตั้งมุมบ้านหนังสืออยู่บริเวณแหล่งชุมชนที่เป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา คือ วัด ภาษี ส่วนเขตบางกะปิถึงแม้ว่าจะอยู่ในเมืองแต่ก็มัก กระจุกตัวตั้งเป็นชุมชนและเป็นสถานที่ปิด ซึ่งทำให้ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเกิดความแตกต่างกัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรที่ จะคำนึงถึงสถานที่ตั้งและโครงสร้างทางสังคมของแต่ละชุมชน

1.4.7 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ จำแนกตามสถานที่ใช้บริการ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ในเมืองและชานเมืองโดยรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือว่าชานเมืองก็ต้องการแหล่งเรียนรู้ ต้องการศูนย์การเรียนรู้และ ต้องการพัฒนาทักษะความรู้ของตน ซึ่งควรอย่างยิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อให้

ผู้ให้บริการสามารถใช้เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เป็นสถานที่จัดกิจกรรม ต่างๆ เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ในการก่อตั้งหมู่บ้านหนังสือ

1.4.8 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือจำแนกตามขนาดกลุ่มผู้ให้บริการโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ญทางสถิติ โดย ผู้ให้บริการที่มีขนาดกลุ่มมากมีความคิดเห็น แตกต่างกับแตกต่างผู้ให้บริการขนาดกลุ่มปานกลาง แสดงให้เห็นว่ามุมบ้านหนังสือที่อยู่ในขนาดกลุ่ม ผู้ให้บริการมาก มีการจัดกิจกรรม การให้บริการ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ให้บริการเข้าใช้ บริการเป็นจำนวนมากกว่าขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการปานกลาง

1.5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สามารถ จำแนกรายดังได้ ดังนี้

1.5.1 ด้านการให้บริการ ผู้ให้บริการได้เสนอข้อ เสนอแนะ เพิ่มเติมว่า มุมบ้าน หนังสือ ควรเปิดทุกวัน และควรที่จะให้มีผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ทุกวัน สอดคล้อง งานวิจัยของ กัลยาณี เดียวนิมานนท์ (2542: บทคัดย่อ) พบว่า ระยะเวลาในการให้บริการไม่ตรงกับ ผู้ใช้ บริการ ซึ่ง อันนี้เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือ โดยสาเหตุของปัญหาก็เนื่องมาจาก การที่ผู้ให้บริการห้องสมุดมีหน้าที่หลายอย่าง ทั้งเป็นพนักงานราชการที่ต้องเป็นครูสอนนักศึกษา กศน . การเป็นผู้ให้บริการห้องสมุด และการต้องทำงานที่ต้องทำร่วมกับชุมชน ทำให้ในหลายๆ ที่ไม่สามารถที่จะ เปิดให้บริการได้ทุกวัน

1.5.2 ด้านการจัดกิจกรรม ผู้ให้บริการได้เสนอข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า กิจกรรมควรมี ความหลากหลายมาก เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิงให้มากขึ้น เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยพรหม (2546: บทคัดย่อ) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านร่วมกับชุมชนเพิ่มขึ้น และจากการเก็บข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็น นักเรียน ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านก็ควรเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการในแต่ละวัย โดยเน้นที่ กิจกรรมที่ให้ ความบันเทิง เช่น การ ฉายภาพยนตร์การ์ตูน การเล่นเกม เป็นต้น และจัดกิจกรรมให้มี ความหลากหลายจัดเป็นตารางกิจกรรมให้มีการจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้เกิดความ ต่อเนื่อง

1.5.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมว่า ควรขยายมุมบ้านหนังสือให้ใหญ่ขึ้น จัดบรรยากาศให้โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และ สะอาด และ ควรเพิ่มหนังสือใหม่ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรา กันธิยะ (2550: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาที่พบคือ หนังสือ วารสารและสื่อมีไม่เพียงพอ มีเสียงดังรบกวน และ อากาศไม่ค่อยถ่ายเท

1.5.4 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะแนวทาง เพิ่มเติมต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน มุมบ้านหนังสือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ต่างๆ ของหมู่บ้านหนังสือ

1.5.5 ด้านอื่นๆ ผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านอื่นๆ ว่า ไม่ควรปล่อยให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดอยู่ตามลำพังโดยไม่มีผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือดูแล และมุมบ้านหนังสือควรจัดกีฬาสำหรับเด็ก

2. ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ

2.1 ด้านการให้บริการ ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือว่า ผู้ให้บริการควรได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ในการบริหารจัดการห้องสมุด ควรให้ผู้ปฏิบัติงานบรรณารักษ์โดยตรงมาเป็นเจ้าหน้าที่ให้บริการห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ รักพรา (2548: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการคือ บุคลากรบางคนไม่มีความรู้และทักษะในการให้บริการ ซึ่งสาเหตุนี้ก็เนื่องมาจากผู้ให้บริการที่ประจำ มุมบ้านหนังสือ ไม่ได้จบทางด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง ทำให้ขาดทักษะในการบริหารจัดการมุมบ้านหนังสือ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเห็นว่าควรจะได้มีการอบรมทักษะในการบริหารจัดการห้องสมุดเพิ่มเติมและถ้าทางภาครัฐมีงบประมาณเพียงพอ ควรจัดจ้างผู้ให้บริการห้องสมุดที่จบทางด้านบรรณารักษศาสตร์มาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ในด้านการจัดกิจกรรมในหัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ว่า ในหัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ว่า ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะช่วงปิดเทอม จัดสอนหนังสือ ดิวนั่งหนังสือ ให้กับนักเรียนในช่วงปิดเทอม และ ให้บริการหนังสือกระเป๋ หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ ญาณโกมุท (2549: บทคัดย่อ) ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้ใช้บริการคาดหวังให้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้ให้บริการในทุกระดับ จากแบบสอบถามพบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ ของมุมบ้านหนังสือ คือนักเรียน ดังนั้นการเลือกจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้ผู้ใช้บริการที่นักเรียน ได้ร่วมกิจกรรม หลากๆ อย่าง ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และควรมีการจัดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงปิดเทอม

ในหัวข้อการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ว่า ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมทรัพยากรห้องสมุด และต้องการให้สถานศึกษา ภาคเอกชน ชุมชน กลุ่มผู้ใช้บริการ ช่วยกับบริจาคเงิน หนังสือ และสื่อ ต่างๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด จากข้อมูลที่ได้รับพบว่า มุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานครได้รับงบประมาณในการบริหารจัดการห้องสมุดเพียงปีละ 30,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ และการซ่อมแซมทรัพยากรห้องสมุดที่มีอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร อ่อนบุญ (2553: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดมากที่สุด คือการบริหารงบประมาณ และ วิลาวัลย์ รักพรา (2548: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการคือ งบประมาณ มีน้อยไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์

ในหัวข้อกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ผู้ให้บริการให้ แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือว่าควรประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและหอกระจายเสียง ทำแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ผ่าน website ของ กศน. และ Facebook สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาสิณี สำนวนแก้วและคณะ (2549: บทคัดย่อ) พบว่า ว่าควรการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

2.3 ในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ ให้ความคิดเห็นในหัวข้ออาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ว่า ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุดให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ควรมีม้าหินสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน และอยากให้มีลานอเนกประสงค์สำหรับเล่นกีฬา และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ และทำกิจกรรมร่วมกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาสิณี สำนวนแก้วและคณะ (2549: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนา ด้านอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกควรมีการตกแต่งพื้นที่ให้สวยงาม ให้มีบรรยากาศน่าเข้าไปใช้

ในหัวข้อทรัพยากรห้องสมุด ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือไว้ว่า หนังสือที่ให้บริการในห้องสมุดควรจะมีความเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ โดยเฉพาะวารสารและนิตยสาร ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่เก่า และไม่ทันสมัยออกพร้อมจัดหาหนังสือที่ใหม่ ตรงกับความสนใจของคนในชุมชน และควรซ่อมแซมอาคารห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ อยู่ในสภาพดีและ สามารถใช้งานได้ สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ดีที่ 1 หนังสือดี หมายถึง หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ดี มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ไม่เป็นพิษเป็นภัย และตรงใจผู้อ่านในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย (ห้องสมุดประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิ, 2553: ออนไลน์) เนื่องจากนิตยสาร วารสาร มักเป็นสื่อที่ได้รับความนิยม ซึ่งมักจะเก่า ไม่เป็นปัจจุบัน ดังนั้นในการที่จะพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดให้ทันสมัย น่าใช้ ควรที่จะคัดเลือกออก และจัดหา นิตยสารใหม่ ๆ โดยการ บอกรับนิตยสาร วารสารที่อยู่ในความสนใจของคนในชุมชน เช่น คู่สร้าง คู่สม ซึ่งมีราคาไม่แพงและเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ใช้บริการ

2.4 ในด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนว่า ควรมีส่วนร่ว มในกิจกรรมที่ชุมชนจัดทุกครั้ง และ ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน ตลอดเวลา โดยการลงพื้นที่ โทรศัพท์พูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอด ซึ่งสิ่งนี้จะทำให้ห้องสมุดกับ ความชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันยิ่งขึ้นและจะช่วยส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดได้ดียิ่งขึ้น

ในประเด็นการให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานห้องสมุด ผู้ให้บริการได้แนวคิดในการพัฒนามุมบ้านหนังสือว่า ต้องการให้คนในชุมชนร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด และอยากให้คนในชุมชนช่วยสอดส่องดูแลมุมบ้านหนังสือ ซึ่งในปัจจุบันผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เป็นพนักงานราชการของ กศน. ในแต่ละเขต ที่มีภาระหน้าที่หลักคือการเป็นครู ดังนั้นการที่ชุมชนจะเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่องาน มุมบ้านหนังสือ จึงถือเป็นการดีเพราะจะทำให้สามารถเปิดบริการห้องสมุดได้ทุกวันและมีผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือประจำตลอด

การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ผู้ให้บริการได้ให้แนวทางในการพัฒนา มุมบ้านหนังสือ ไว้ว่า ควรให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ ส่งเสริมการจัดอบรมวิชาชีพต่างๆ โดยใช้มุมบ้านหนังสือ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม และผู้ให้บริการและนักศึกษา กศน. ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ ชักชวนคนในชุมชนมาใช้บริการ ต่างๆ ของห้องสมุด และจัดกิจกรรม ต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของในชุมชน

2.5 ด้านอื่นๆ ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ได้เสนอแนะว่า ต้องการได้งบประมาณในการบริหารจัดการ มุมบ้านหนังสือ เพิ่มขึ้น อยากได้สถานที่ตั้งที่ถาวร และต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือมากกว่านี้

3. จากการสังเกตการให้บริการมุมบ้านหนังสือ

3.1 มุมบ้านหนังสือ ส่วนมากมีผู้ให้บริการประจำ 1 คน โดยตำแหน่งของผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือทั้ง 6 แห่ง คือ พนักงานราชการ วันที่เปิดให้บริการ ตั้งแต่วันอาทิตย์- ศุกร์ ในเรื่องการให้บริการของ มุมบ้านหนังสือ ให้บริการดูทีวี ดีวีดี การ์ตูน ภาพยนตร์ และ อื่นๆ บริการยืม- คืน หนังสือและสื่อวีซีดี ดีวีดี คิดเป็นร้อยละ และบริการอินเทอร์เน็ต

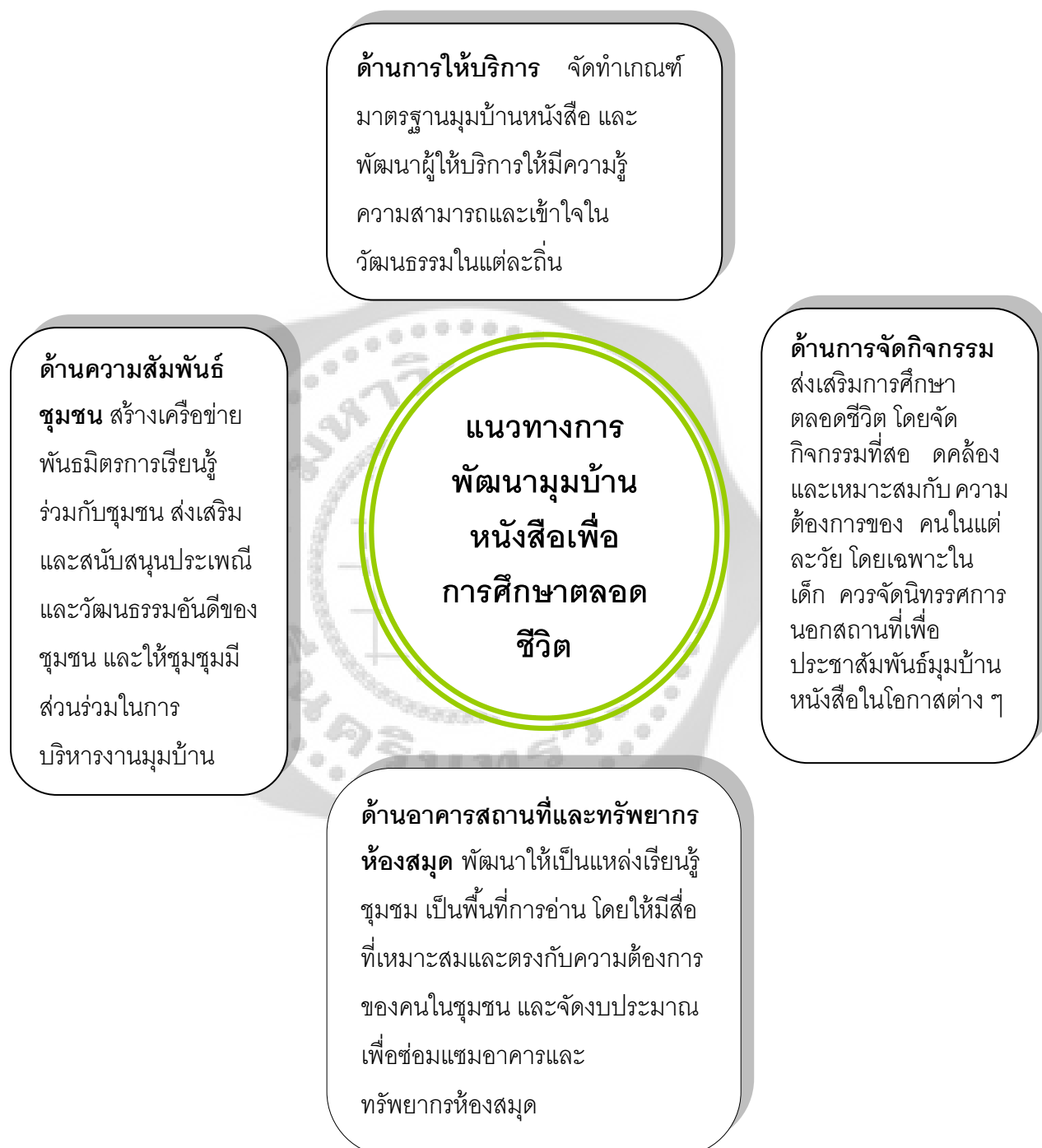
3.2 ด้านการจัดกิจกรรม พบว่าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ ส่วนมากเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่นการเล่นเกมส์ เล่านิทาน การจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพ เช่น ทำอาหาร สิ่งประดิษฐ์ กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ที่เคยจัดในอดีต มุมบ้านหนังสือ ส่วนมาก แจ้งว่าไม่เคยจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้

3.3 ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ในเรื่องอาคารสถานที่พบว่า ในเรื่องที่ตั้งและการเข้าถึงมุมบ้านหนังสือ พบว่าส่วนมาก อยู่ในเขตชุมชน เข้าถึงได้ง่าย เดินทางสะดวก ในข้อสภาพแวดล้อมโดยรอบ มุมบ้านหนังสือ มีม้าหินสำหรับนั่งอ่านหนังสือโดยรอบ และมีลานอเนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรม ในหัวข้อสภาพแวดล้อมภายใน มุมบ้านหนังสือ มีมุมหนังสือเด็ก หนังสือเรียนสำหรับนักศึกษา กศน. และมีมุมสำหรับดูทีวี วี ซีดี ดีวีดี ในหัวข้อโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ มีโต๊ะยาวสำหรับอ่านหนังสือ 1 ตัว ในหัวข้อโต๊ะญี่ปุ่นสำหรับนั่งอ่านหนังสือ พบว่า มีโต๊ะญี่ปุ่น 1 ตัว ในหัวข้อเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ มีเก้าอี้ มากกว่า 6 ตัว ในหัวข้อชั้นสำหรับวางหนังสือ มีชั้นวางหนังสือมากกว่า 6 ชั้น ในหัวข้อจำนวนหนังสือพิมพ์ต่อวัน มีหนังสือพิมพ์ต่อวันวันละ 1 ฉบับ โดยหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด ตามลำดับ ในหัวข้อจำนวนโทรทัศน์ และเครื่องเล่นดีวีดี มีอย่างละ 1 เครื่อง จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ มี 1 เครื่อง ประเภทของหนังสือ วารสาร นิตยสารและ อื่นๆ มีหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือประกอบการเรียนของนักศึกษา กศน. นิตยสาร และวารสาร หนังสือเพื่อความบันเทิง นวนิยาย เรื่องสั้น โดยหนังสือมีจำนวนไม่มาก แต่หลากหลายเหมาะกับผู้ใช้บริการในแต่ละวัย ประเภทของสื่อวีซีดี ดีวีดี โดยส่วนมากมักเป็น สื่อการเรียนการสอน และมีการ์ตูน ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ค่อนข้างน้อย สภาพโดยรวมของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสืออยู่ในสภาพดี แต่นิตยสาร วารสาร ไม่เป็นปัจจุบัน เพราะส่วนมาก มักเป็น นิตยสารและวารสารที่ได้รับบริจาค

3.4 ความสัมพันธ์ชุมชน ในหัวข้อกิจกรรมที่เคยจัดร่วมกับชุมชนในอดีต มุมบ้านหนังสือส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ต่างๆ และกิจทางศาสนา ในหัวข้อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานห้องสมุดในอดีตพบว่า มุมบ้านหนังสือ ทุกที่มีตัวแทนจากชุมชนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการห้องสมุด การเป็นศูนย์กลางในกา รจัดกิจกรรมในอดีตพบว่า มุมบ้านหนังสือส่วนมากใช้สถานที่ มุมบ้านหนังสือ ในการจัดกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน เช่น การประชุม ต่างๆ ของชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพต่างๆ และมุมบ้านหนังสือที่ไม่เคยเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชนเลย คือมุมบ้านหนังสือบ้านราชวิถี

การสังเกตโดยใช้ แบบสังเกตและเอกสารพบว่า ห้องสมุดชุมชนในแต่ละที่ จะตั้งอยู่ในบริเวณศาสนสถาน เช่น วัด (มุมบ้านหนังสือวัดภาษี) มัสยิด (มุมบ้านหนังสือบาหยัน) เขตชุมชน (มุมบ้านหนังสือสามัคคีพัฒนา, ห้องสมุดชุมชนซอยวัดมหาพฤฒาราม, มุมบ้านหนังสือเคหะธนบุรี 1) และในบริเวณของ สถานที่ราชการ (มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี) การเข้าถึงของ มุมบ้านหนังสือ ส่วนมากเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะผู้ให้บริการในชุมชน นั้นๆ เวลาเปิด-ปิด มักจะเปิดให้บริการตั้งแต่วันอาทิตย์-ศุกร์ หยุดวันเสาร์ ซึ่งเป็นวันหยุดของพนักงานราชการ กคน . ที่เป็นผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ บริการที่ มุมบ้านหนังสือ ทุกที่มีคือ การให้ดูทีวี วีซีดี ดีวีดี ซึ่งผู้ให้บริการที่ เป็นเด็กจะให้ความสนใจมาก นอกจากนั้นก็เป็นบริการยืม-คืนหนังสือ โดยใน มุมบ้านหนังสือ บ้านราชวิถี ไม่อนุญาตให้ยืมหนังสือ เนื่องจากว่ามีหนังสือหายเป็นจำนวนมาก ในด้านการจัดกิจกรรม มุมบ้านหนังสือทุกที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมส์ต่าง โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอมใหญ่ ที่จะมีนิสิตฝึกงานจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาช่วยกิจกรรมด้วย ทำให้เด็กนักเรียนซึ่งเป็นผู้ให้บริการกลุ่มใหญ่มักจะมาใช้เวลาว่างใน มุมบ้านหนังสือ ในการประชาสัมพันธ์ มุมบ้านหนังสือ มักจะเป็นการประชาสัมพันธ์โดยจัดทำใบปลิว แผ่นพับ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ และมีบางที่คือ มุมบ้านหนังสือบาหยันมีการประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชน และหอกระจายเสียงของชุมชน ในด้านอาคารสถานที่พบว่า มุมบ้านหนังสือ 5 แห่ง เป็นอาคารตึกคอนเทนเนอร์ 2 ตู้ ต่อกันเป็นรูปตัว L ชั้นเดียว แต่มีที่ มุมบ้านหนังสือวัดภาษี ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากทางวัดก่อสร้างเป็นอาคาร 2 ชั้น โดยได้นำตู้คอนเทนเนอร์ไว้ด้านบน เพื่อให้ มุมบ้านหนังสือ มีความแข็งแรงทนทานมากขึ้น บริเวณโดยรอบ มุมบ้านหนังสือ มักจะมีม้าหินสำหรับนั่งอ่านหนังสือ มีบริการหนังสือพิมพ์ อย่างน้อย 1 ฉบับ โดยหนังสือพิมพ์ที่ได้ให้บริการมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ให้บริการในชุมชนอยู่แล้ว นอกจากนั้นทรัพยากรห้องสมุดจำพวก เครื่องปรับอากาศ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเล่นดีวีดี โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ชั้นวางหนังสือ มักจะเป็นของที่ได้รับมอบมาพร้อมกับตัวอาคาร แต่มีบางที่ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนมาก จนสามารถจัดสอนสำหรับผู้สนใจได้คือ มุมบ้านหนังสือซอยวัดมหาพฤฒาราม ซึ่งมีคอมพิวเตอร์จำนวน 6 ตัว โดยได้รับจาก กงบไทยเข้มแข็งและมีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถใช้ได้ตามความพอใจอีกด้วย ในส่วนของความสัมพันธ์ชุมชนพบว่า ในปัจจุบันมุมบ้านหนังสือจะมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเป็นประจำ คณะกรรมการห้องสมุดและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณในชุมชน และ มุมบ้านหนังสือ ได้ใช้สถานที่บริเวณห้องสมุดจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การฝึกทักษะอาชีพ การประกอบอาชีพ สิ่งประดิษฐ์ การให้ใช้สถานที่สำหรับการจัดประชุมของชุมชน เป็นต้น

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ภาพประกอบ 4 แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

รายละเอียดแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

จากการอภิปรายผลแบบสอบถามจากผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการ และการสังเกต ผู้วิจัยขอเสนอ
แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตรายได้ ดังรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการให้บริการ

1.1 รูปแบบการให้บริการ ควรมีการจัดทำ เกณฑ์มาตรฐาน การให้บริการมุมบ้าน
หนังสือ เช่น วันทำการ เวลาเปิด-ปิด การให้บริการต่างๆ การมีผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือทุกวัน
เป็นต้น โดยในการให้บริการต่างๆ ควรคำนึงถึงผู้ใช้บริการในแต่ละวัยและจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับ
ความต้องการการเรียนรู้

1.2 ผู้ให้บริการ ควรมีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น
และสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้ให้บริการควรได้รับการอบรม
พัฒนา เช่น การบริหารจัดการมุมบ้านหนังสือ การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

2. ด้านการจัดกิจกรรม

2.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ
อ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งถือกลุ่มเป้าหมายหลักในการให้บริการ เพื่อ
สร้างนิสัยรักการอ่าน นอกจากนั้นควรจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและการพัฒนาทักษะในการ
ประกอบอาชีพของผู้คนในทุกสาขาอาชีพ เช่น การฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ การฝึกทักษะอาชีพการ
ประกอบอาหาร สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนทักษะและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
ให้กับคนในชุมชน

2.2 กิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ควรมีการประชาสัมพันธ์นอกสถานที่ เช่นการ
จัดนิทรรศการนอกสถานที่ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน Facebook เป็นต้น
เพื่อให้ผู้ใช้บริการทราบถึงบริการ และกิจกรรมต่างๆ ของมุมบ้านหนังสือ

2.3 กิจกรรมการจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุด ชุมชนควรมีส่วน
สำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของบ้านหนังสือโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ฝ่าป่าหนังสือ การ
ตั้งตู้รับบริจาค เป็นต้น โดยเงินหรือสื่อที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือ

3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

3.1 อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ควรมีการพัฒนามุมบ้านหนังสือ โดยการ
เพิ่มพื้นที่ในการให้บริการ โดยการจัดบริเวณโดยรอบให้เป็นพื้นที่การอ่าน ปรับทัศนียภาพให้สะอาด
เรียบร้อย สวยงาม พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของคนในชุมชน

3.2 ทรัพยากรห้องสมุด ควรมีการจัดทำงบประมาณเพื่อซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์
ตัวอาคารห้องสมุด ให้มั่นคง แข็งแรง สามารถใช้งานได้เสมอ นอกจากนั้น สื่อทีวี วีซีดี หนังสือ วารสาร
นิตยสาร ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

4. ความสัมพันธ์ชุมชน

4.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน เช่น กิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม ต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหมู่บ้านหนังสือกับชุมชน

4.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด โดยการให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของหมู่บ้านหนังสือ เช่น การเลือกซื้อหนังสือ การมีตัวแทนจากชุมชนเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด เป็นต้น

4.3 การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน ควรพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยการสร้างเครือข่ายพันธมิตรการเรียนรู้ โดยการประสานกับหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และชุมชน ต่างๆ โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล และสนับสนุนกิจการ ต่างๆ ของกันและกัน นอกจากนี้หมู่บ้านหนังสือเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม เช่น การฝึกอบรมประจำปี ให้การส่งเสริมและสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น และช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยการสอบถามผู้ให้บริการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ และสังเกตการให้บริการของ มุมบ้านหนังสือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานมุมบ้านหนังสือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมุมบ้านหนังสือ ควรมีการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานมุมบ้านหนังสือ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มุมบ้านหนังสือ ทุกที่ในกรุงเทพมหานคร มีแนวทางการดำเนินงานที่เหมือนกัน เพื่อให้ มุมบ้านหนังสือ เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน สอดคล้องกับ พรบ .การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. หน่วยงานเจ้าสังกัดควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานห้องสมุด รวมทั้ง มุมบ้านหนังสือควรมีการจัดหางบประมาณจากกิจกรรมหารายได้ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจการของห้องสมุด

3. แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ที่ได้จากการศึกษาควรจัดส่งผ่านหน่วยงานที่ดูแลหรือเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ผู้อำนวยการ กศน .เขต ได้ศึกษา ผลการวิจัยนี้ -ประกอบ เป็นแนวทางกำหนดนโยบาย วางแผนและดำเนินงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมสนับสนุนและส่งเสริม การดำเนินงานของมุมบ้านหนังสือ

4. ชุมชนควรมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนามุมบ้านหนังสือโดยการสนับสนุนเงินหรือสื่อต่างๆ รวมถึงการเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด เพื่อให้ห้องสมุดสามารถ ดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพสนองต่อความต้องการในการใช้บริการของผู้ใช้บริการในชุมชน

5. ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการให้บริการ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา มุมบ้านหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ควรที่จะมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้กับ มุมบ้านหนังสือ หรือห้องสมุดชุมชนที่มีลักษณะเดียวกัน ในต่างจังหวัด เพื่อได้แนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่
2. ควรที่จะมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ เช่น ความถี่ในการใช้บริการ ประเภทของกิจกรรมที่มาใช้บริการ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปวางแผนการพัฒนามุมบ้านหนังสือในเขตกรุงเทพมหานครได้ดียิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาพัฒนา มุมบ้านหนังสือตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานคร หรือตามความต้องการของชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร อ่อนบุญ. (2553). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนสังกัด กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- กมลพรรณ ญาณโกมุท. (2549). **ความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อห้องสมุดประชาชนในจังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กุลธร เลิศสุริยะกุล. (2553). **พัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีชีวิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยของชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.kulthorn.net>.
- กัลยาณี เดียวจินานนท์. (2542). **การใช้สารนิเทศจากห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- งานเทคนิคห้องสมุด. (2551). **งานเทคนิคห้องสมุด**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2551, จาก <http://dusithost.dusit.ac.th>.
- จินตนา เกษรบัวขาว. (2542). **บริการของห้องสมุด**. กาญจนบุรี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- จุฑารัตน์ ธีรร. (2550). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การพัฒนาศาสตร์พยาบาล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพจน์ วนิชกุล. (2528). **ห้องสมุดประชาชน**. กาญจนบุรี: วิทยาลัยครูกาญจนบุรี.
- (2544). **ห้องสมุดประชาชน**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2551, จาก <http://lib.kru.ac.th>.
- จารุวรรณ สีนุโสภณ. (2527). **หลักการบริหารและจัดการห้องสมุด**. กรุงเทพฯ: ประเมษฐการพิมพ์.
- ดิศกุล เกษมสวัสดิ์. (2551). **กศน. เพื่อนเรียนรู้โดย ดร.ดิศกุล**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2551, จาก <http://gotoknow.org>.

ดนนท์ ศุภภัทรานนท์. (2527). **การวิเคราะห์ความต้องการของคนตาบอดที่มีต่อบริการของห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทองสง่า ผ่องแผ้ว. (2549). **การวิจัยการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2551, จาก <http://gotoknow.org>.

เทียมมนา ธรรมโชติ. (2543). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินี**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2525). **หลักการบรรณารักษ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ธิดารัตน์ เจริญเขต. (2551). **รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

นฤมล ตันธสุเรศรัฐ. (2533). **แหล่งวิทยาการในชุมชน**. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิยม เขยกิจวงษ์. (2529). **การศึกษาประโยชน์ของห้องสมุดชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิติ อรรถพลยุคล (2536). **การวิเคราะห์แหล่งความรู้หมู่บ้านดีเด่นในจังหวัดอุบลราชธานี**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประภาส พาวินันท์. (2541). **ห้องสมุดประชาชน (Public Library)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญโชค พลดาหาญ. (2551). **ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโดยชุมชน เพื่อชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2551, จาก <http://loei.nfe.go.th>.

บุญเลิศ มาแสง. (2532). **นอกรั้วโรงเรียน : กระบวนการนำการศึกษาออกโรงเรียนเข้าไปหล่อหลอมตนเองและสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

พัชรพร ชมบุญ. (2544). **สภาพห้องสมุดประชาชนและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดมิติใหม่ตามนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ไพโรจน์ ชลารักษ์. (2545). **งานเทคนิคห้องสมุด**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก <http://lib.kru.ac.th>.

ภักธีรา พงศ์ศรีไตรเนตร. (2553). **แนวทางการพัฒนาโรงเรียนวัดสมณานัมบริหาร ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของชุมชนแขวงสีแยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2551). **นโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ พ.ศ. 2544**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2551, จาก <http://weblibrary.mcru.ac.th>.

มัลลิกา นาถเสวี. (2542). **การจัดการห้องสมุด 1**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

รัฐจวน อินทรกำแหง; และนวลจันทร์ รัตนกร. (2531). **ห้องสมุดโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัถพร ช่างดา. (2539). **สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า**. มหาสารคาม: ภาควิชาบรรณารักษ์ ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ระเบียบวาระการประชุม โครงการห้องสมุดเพื่อประชาชน. (2549). กรุงเทพฯ: สำนักบริหาร การศึกษานอกโรงเรียน.

รายงานการดำเนินงานหมู่บ้านหนังสือ. (2551). กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้.

รุ่งโรจน์ ตรีนิตติ. (2553). **ครอบครัวเป็นสุขกับการอ่านของลูก**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://www.elib-online.com>.

เรณู เปียชื่อ. (2538). **การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

วิชรา กันธิยะ. (2550). **ความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

วรวิจน์ เกตุดี. (2551). **ความหมายและประโยชน์ของห้องสมุด**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน, จาก <http://www.school.net.th>.

วรภัทร บุญยพรม. (2546). **ปัญหาการใช้ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ของ ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี**. สารนิพนธ์ กศม (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2551). **ห้องสมุด**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://th.wikipedia.org>.

- วิลาวัลย์ รักพรา. (2548). **การประเมินผลการให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร วงศ์คำจันทร์. (2553). **แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2553, จาก <http://school.obec.go.th>.
- ห้องสมุดประชาชนสุวรรณภูมิ. (2553). **มาตรฐานห้องสมุด 3 ดี**. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://suwanlib.siam2web.com>.
- ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพฯ: รัชการพิมพ์.
- ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม ม.25**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- ศูนย์ทนายความทั่วไป. (2553). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.thailandlawyercenter.com>.
- ศูนย์สารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2553, จาก <http://rirs3.royin.go.th>.
- สกุล จันดี. (2553). **แหล่งเรียนรู้ในชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2553, จาก <http://gotoknow.org>.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2549). **มาตรฐานห้องสมุด 2549**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://tla.or.th>.
- สุภัทรา ฉัตรเงิน. (2520). **ห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาศินี สีนวนแก้ว. (2549). **การพัฒนาแบบห้องสมุดมีชีวิตที่พึงประสงค์ของโครงการจัดตั้งสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. รายงานการวิจัย. สงขลา: ม.ป.พ.
- สุมน ถนอมเกียรติ. (2541). **การใช้ห้องสมุดและแหล่งสารนิเทศ**. กรุงเทพฯ: ดิโนคอร์นโปรโมชัน.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2546). **การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรวิรัตน์ กองแดง. (2546). **ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2552). **มหัศจรรย์การอ่าน**. กรุงเทพฯ: แผนงาน
สื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2543). **นโยบายส่งเสริม
การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

----- (2544). **รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21**.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: องค์การคุรุสภา.

----- (2550). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2550, จาก
<http://www.onec.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2550,
จาก <http://www.nesdb.go.th>.

สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ.
(2548). **แผนยุทธศาสตร์ ปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาทางอ้อม
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. 2549-2551**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
การศึกษานอกโรงเรียน.

สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **รายงานการวิจัย การจัดการ
เรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุด**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.

----- (2553). **นโยบาย บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ แนวคิดสำหรับองค์การภาครัฐและ
เอกชน**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2553, จาก <http://www.thaiwisdom.org>.

อรพินธุ์ พูนนารถ. (2534). **ห้องสมุดประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุดรดิตถ์: ภาควิชาบรรณารักษ์
ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์.

อุบล โคตา. (2545). **แนวโน้มการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอในทศวรรษหน้า ศึกษา
โดยใช้เทคนิคเดลฟาย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).
ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

อุมาพร บางภูมิ. (2542). **การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุดต่อกิจกรรมการ
ให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัด
นครราชสีมา**. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุษา ปักกิ้นส์; และ อมรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ. (2553). **แนวทางสร้างสรรค์สู่วัฒนธรรมการอ่าน
อย่างยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: แพลนพริ้นท์ติ้ง.

- อัษฎลี ตุ่มทอง. (2547). การศึกษาผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร นามเหลา. (2542). **ห้องสมุดประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏ นครราชสีมา.
- Allen, Nancy H.; & Williams, James F. (1995). "The Technical of Services," in **Advances in Librarianship**. P.159-162.
- Black, Barbara A. (1998). **Outreach Services for Older Adults at the Wadsworth Public Library**. (Online). Available : <http://ericir.syr.edu/Eric>.
- Dave, R.H. (1975). **Reflections on Lifelong Education and the School**. (UIE Monograph III) Hamburg : Unesco Institute for Education.
- Galbraith, M.W. (ed.). (1992). **Future Prospects for Rural Lifelong Education in Galbraith, M.W. Education in the Rural American Community. A Lifelong Process**. Florida: Krieger Publishing Company.
- Rooks, Dana C. (1994). **Terms of academic library directors**. *Library Trends*. 43 (1): 62-94; Summer.
- Underwood, Peter G. (1990). **Managing change in libraries and information services**. London: Clive Engley.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจแบบสอบถาม

1. ดร.อมรา ปฐุภิญโญบุรณี ผู้บริหารโรงเรียนเล็กโกเมศอนุสรณ์ จังหวัดนนทบุรี
2. ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนกุล อาจารย์ประจำแขนงวิชาการศึกษาอกระบบ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. นายพิเชษฐ์ เลือเผ่า ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง
4. ดร.คมกฤษ จันทร์ขจร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยเขตราชวัชรบุรีบูรณะ
5. นายสวิทย์ แหวนทองคำ รองผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง ฝ่ายบริการ
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปล ความ หมาย
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5		
	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนา มุมบ้าน หนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด							
1	ด้านการให้บริการ							
	รูปแบบการให้บริการ							
	1.ขั้นตอนในการยืม- คืน หนังสือ มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	2.เวลาเปิด-ปิด ห้องสมุด มีความสอดคล้องกับ ความต้องการใช้บริการของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	3. ควรมีบริการตู้คืนหนังสือ 24 ชั่วโมงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	4.ควรมีบริการหนังสือนอกสถานที่ เช่นห้องสมุด เคลื่อนที่ ห้องสมุดกระเป๋ ในช่วงปิดเทอมหรือในโอกาส ต่าง ๆ	1	1	-1	1	1	0.6	ใช้ได้
	5.ควรมีการจัดตารางการฉายภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูนสำหรับเด็ก และเยาวชนในช่วงปิดเทอม	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
	6. ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดีที่คน ไทยควรอ่าน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	7. ควรมีบริการข้อมูลและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ มุมบ้านหนังสือผ่านทาง Facebook Twitter และ Blog	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	8. ควรมีการจัดป้ายความรู้ จัดบอร์ด ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้กับผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	9. ควรมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการ เพื่อให้ ผู้ใช้บริการสามารถค้นคว้าหาได้ตามอัธยาศัย	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	10. ควรมีบริการแนะแนวศึกษาต่อ การฝึกอบรม วิชาชีพต่าง ๆ สำหรับผู้ที่สนใจ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	11. ควรมีจุดให้บริการเครื่องดื่ม เช่น น้ำเปล่า ชา กาแฟ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	ผู้ให้บริการห้องสมุด							ใช้ได้
	12. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ มีมนุษยสัมพันธ์ ดี ให้บริการอย่างเป็นมิตร และมีจิตบริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	13. ผู้ให้บริการห้องสมุด ควรได้รับการอบรมความรู้ ใหม่ ๆ และ มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ ที่ได้มาใช้ในการบริหารมุมบ้านหนังสือ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	14. ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ ควรมีความรู้ ความ เข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และร่วมกิจกรรมกับชุมชน ด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	15. ควรมีผู้ให้บริการประจำมุมบ้านหนังสือ ต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่เปิดบริการและทุกวัน โดยผู้ให้บริการ อาจจะ เป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือตัวแทนจาก ชุมชน เพื่อให้ผู้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความ ต้องการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปล ความ หมาย
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5		
	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด							
2	ด้านการจัดกิจกรรม							
	กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้							
	16. ควรมีตารางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุก เดือน เพื่อให้ผู้บริการรับรู้และเลือกใช้ตามความต้องการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	17. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในช่วงปิด เทอม เช่น การเล่นเกม ค่ายรักการอ่าน บรรณารักษ์ น้อย เป็นต้น	1	1	-1	1	1	0.6	ใช้ได้
	18. ควรมีการจัดการประกวด และแข่งขันต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม เขียนเรียงความ วาดภาพระบายสี เป็นต้น ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ วันเด็ก เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	19. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เช่น หนังสือทำมือ การปั้นดิน น้ำมัน เป็นต้น	1	1	-1	1	1	0.6	ใช้ได้
	20. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่น การอบรมภาษาต่างประเทศแก่ผู้สนใจ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	21. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น การ อบรมทำขนมหวาน สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ การถนอม อาหาร เป็นต้น	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
	22. ควรมีพื้นที่หรือลานอเนกประสงค์สำหรับใช้จัด กิจกรรม และในการจัดกิจกรรมผู้ให้บริการควรมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม การคัดเลือกกิจกรรม	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	กิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด							
	23. ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง Facebook เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	24. ควรมีการจัดนิทรรศการ มุมบ้านหนังสือ นอก สถานที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	25. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด อย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด การ เสวนาต่าง ๆ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	กิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงาน มุมบ้านหนังสือ							
	26. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ยกหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงิน เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้าในชุมชน เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	27. ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้าง ร้าน ต่าง ๆ ควรมี ส่วนสนับสนุนในกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการร่วม บริจาคเงินและหนังสือ เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	28. ผู้ให้บริการในชุมชน ควรมีส่วนสนับสนุนกิจการ ของมุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาค เงิน หนังสือ และ สิ่งของต่าง ๆ เพื่อใช้ในมุมบ้านหนังสือ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปล ความ หมาย
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5		
	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด							
3	29. ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัด กิจกรรมหารายได้เพื่อใช้ในกิจกรรม มุมบ้านหนังสือ เช่น การ จำหน่ายหนังสือมือสอง การออกร้านในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากร ห้องสมุด							
	อาคารสถานที่							
	30. ควรมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย สวยงาม เช่น เสียงดนตรี เพลง บรรเลง ป้ายเชิญชวน การจัดสวนหย่อม สวนสมุนไพร การ ทาสีภายนอกอาคาร เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	31. ควรมีลานเอนกประสงค์ สนามเด็กเล่น เพื่อให้เยาวชน และผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	32. ควรมีพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือโดยรอบ และมี หนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้ตามความ ต้องการได้	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	33. ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดให้ สะอาด เรียบร้อย มีสีสันสวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะ กับการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	34. การจัดพื้นที่มุมให้บริการควรมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้ให้บริการในแต่ละวัย เช่น มุมสำหรับเด็กและ เยาวชน มุมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	ทรัพยากรห้องสมุด							ใช้ได้
	35. ควรมีหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับให้บริการทุกวัน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	36. ควรมินิตยสาร วารสารใหม่ ให้บริการทุกสัปดาห์ และ ควรเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละ ชุมชน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	37. ควรมีหนังสือส่งเสริมความรู้ หนังสือดีที่ค ณไทยควร อ่าน ให้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	38. ควรมีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วรรณกรรม เยาวชน การ์ตูน หนังสือภาพ ให้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	39. ควรมีหนังสือธรรมะ และหนังสือเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ ให้บริการ ตามความต้องการของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	40. ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อการศึกษาให้บริการ เช่น สื่อ การสอนภาษาอังกฤษ สื่อประกอบการเรียนการสอนในวิชา ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	41. ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อความบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูน ทั้งไทยและต่างประเทศให้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปล ความ หมาย
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5		
	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด							
	42. สื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการใน แต่ละชุมชน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	43. โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ควรอยู่ใน สภาพดี แข็งแรง พร้อมใช้งาน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	44. การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ควรมีความ เหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการในห้องสมุด	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	45. คอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งานและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
4	ความสัมพันธ์ชุมชน							ใช้ได้
	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน							ใช้ได้
	46. ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ กับชุมชน เช่น งาน วันปิยมหาราช การจุดเทียนชัยถวายพระพร เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	47. ร่วมกิจกรรมตามประเพณี ต่าง ๆ กับชุมชน เช่น วัน ลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	48. มุมบ้านหนังสือ ควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การให้ ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง ไรด์ใช้หวัด 2009 เป็นต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	49. ควรมีตัวแทนชุมชนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครห้องสมุด	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	50. คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องเป็นคนในพื้นที่	1	1	0	0	1	0.6	ใช้ได้
	51. คณะกรรมการ มุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วม ตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือใหม่	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
	52. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนา มุม บ้านหนังสือ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน							
	53. จัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรม ข่าวสารของ ชุมชน	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	54. ควรมีการจัดอบรมความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ ละท้องถิ่น เช่น ตำรายาโบราณ สุนัขไพรต่าง ๆ แก่เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
	55. ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลป วัฒนธรรม ประจำปี เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อสืบสาน และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำปีและทำให้เป็นอัตลักษณ์ของ มุมบ้านหนังสือนั้นๆ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปล ความ หมาย
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5		
	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด							
	56. จัดมุมแสดงสินค้า ของเด่นของดังประจำถิ่น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

RILIABILITY ANALYSSIS -SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	232.2667	704.823	.223	.961
a2	233.0000	679.793	.535	.960
a3	232.5000	686.052	.609	.960
a4	232.2667	690.754	.540	.960
a5	232.0000	705.103	.216	.961
a6	232.0667	694.892	.468	.960
a7	232.3333	688.023	.515	.960
a8	232.1000	696.990	.482	.960
a9	232.2000	690.372	.535	.960
a10	232.0667	690.961	.566	.960
a11	232.6000	697.972	.276	.961
a12	232.2000	704.855	.167	.961
a13	232.3667	680.585	.606	.960
a14	232.4000	687.214	.635	.959
a15	232.2667	687.926	.607	.960
b1	232.0667	702.754	.345	.960
b2	231.9667	691.757	.679	.959
b3	232.0667	686.616	.606	.960
b4	232.3000	690.700	.521	.960
b5	232.0333	695.757	.511	.960
b6	232.1667	696.833	.404	.960
b7	232.3000	683.114	.634	.959
b8	232.2667	687.789	.646	.959
b9	232.2667	687.375	.516	.960
b10	232.2667	681.720	.684	.959
b11	232.1333	699.361	.418	.960
b12	232.3000	684.010	.643	.959
b13	232.4000	676.110	.820	.959
b14	232.2000	696.441	.418	.960

RILIABILITY ANALYSIS -SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c1	232.4667	687.361	.567	.960
c2	232.1333	692.533	.503	.960
c3	232.2000	691.890	.602	.960
c4	232.2333	685.289	.628	.959
c5	232.2333	677.082	.745	.959
c6	232.1000	691.403	.527	.960
c7	232.1667	691.316	.484	.960
c8	232.3000	676.217	.780	.959
c9	232.2000	692.786	.479	.960
c10	232.1667	681.523	.700	.959
c11	232.5000	682.741	.653	.959
c12	232.1667	688.695	.681	.959
c13	231.9333	685.306	.882	.959
c14	232.3667	682.654	.731	.959
c15	232.1000	690.369	.584	.960
c16	232.2000	691.476	.510	.960
d1	232.3667	687.482	.616	.960
d2	232.8000	688.924	.416	.960
d3	232.7000	689.666	.519	.960
d4	232.2333	687.495	.644	.959
d5	232.2333	696.323	.454	.960
d6	232.1000	687.817	.692	.959
d7	232.4667	693.844	.472	.960
d8	232.3667	690.033	.527	.960
d9	232.4667	677.568	.627	.959
d10	232.2000	702.234	.297	.961
d11	232.7333	692.409	.433	.960

Reliability Coefficients

N of Cases = 30

N of Items = 56

Alpha = .960

ภาคผนวก ง

กรอบแนวคิดของแบบสอบถาม

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
1. ด้านการให้บริการ	1. เพื่อให้ได้แนวทาง ในการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน ทั้งในแง่ของผู้ให้บริการ และบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดมีเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และเพื่อให้มุมบ้านหนังสือ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของคนในชุมชน	1. พัฒนารูปแบบ และวิธีในการให้บริการ ให้น่าสนใจ ดึงดูดใจคนในชุมชนให้เข้ามาใช้บริการ มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายให้ผู้ใช้บริการได้เลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ ในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล	1. ขั้นตอนในการยืม- คืน หนังสือ มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน 2. เวลาเปิด- ปิด ห้องสมุด มีความสอดคล้องกับความต้องการในการใช้บริการของคนในชุมชน 3. ควรมีบริการตู้คืนหนังสือ 24 ชั่วโมงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ 4. ควรมีบริการหนังสือนอกสถานที่ เช่นห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดกระเป๋ ในช่วงปิดเทอมหรือในโอกาสต่าง ๆ 5. ควรมีการจัดตารางการฉายภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูนสำหรับเด็ก และเยาวชนในช่วงปิดเทอม 6. ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน 7. ควรมีบริการข้อมูลและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับมุมบ้านหนังสือผ่านทาง Facebook Twitter และ Blog 8. ควรมีการจัดป้ายความรู้ จัดบอร์ด ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้กับผู้ใช้บริการ 9. ควรมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นคว้าหา ความรู้ได้ตามอัธยาศัย	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบ การให้บริการ ห้องสมุด	สังเกตรูปแบบการให้บริการปัจจุบันของมุมบ้านหนังสือ

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ให้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
			10. ควรมีบริการแนะแนวศึกษาต่อ การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ สำหรับผู้ที่สนใจ 11. ควรมีจุดให้บริการเครื่องดื่ม เช่น น้ำเปล่า ชา กาแฟ เป็นต้น		
		2. พัฒนาผู้ให้บริการห้องสมุด ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีจิตบริการ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมประจำถิ่นได้เป็นอย่างดี และร่วมงานต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ	1. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ มีมนุษยสัมพันธ์ ให้บริการอย่างเป็นมิตร และมีจิตบริการ 2. ผู้ให้บริการห้องสมุด ควรได้รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ และ มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหาร มุมบ้านหนังสือ 3. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ควรมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ 4. ควรมีผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ต่อเนื่องตลอดเวลาที่เปิดบริการและทุกวัน โดยผู้ให้บริการ อาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือตัวแทนจากชุมชน เพื่อให้ผู้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้ให้บริการห้องสมุด ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และให้บริการได้ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ	สังเกตการให้บริการของผู้ให้บริการในปัจจุบัน

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกตผู้วิจัย)
2. ด้านการจัดกิจกรรม	1. เพื่อให้ได้แนวทางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมหารายได้เพื่อใช้กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด เพื่อให้ เด็กและเยาวชนเกิดนิสัยรักการอ่าน เกิดการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย คนในชุมชนสามารถรับทราบกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถใช้บริการได้ตามต้องการ นอกจากนี้ มุมบ้านหนังสือ มีทรัพยากรห้องสมุดที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยการสนับสนุนของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านและกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้ให้บริการในชุมชนเกิดการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	1. ควรมีตารางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริการรับรู้และเลือกใช้ตามความต้องการ 2. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในช่วงปิดเทอม เช่น การเล่นเกม ค่ายรักการอ่าน บรรณารักษ์น้อย เป็นต้น 3. ควรมีการจัดการประกวด และแข่งขันต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม เขียนเรียงความ วาดภาพระบายสี เป็นต้น ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ วันเด็ก เป็นต้น 4. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เช่น หนังสือทำมือ การปั้นดินน้ำมัน เป็นต้น 5. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่น การอบรมภาษาต่างประเทศแก่ผู้สนใจ เป็นต้น 6. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น การอบรมทำขนมหวาน สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ การถนอมอาหาร เป็นต้น 7. ควรมีพื้นที่หรือลานนอกประสงค์สำหรับใช้จัดกิจกรรม และในการจัดกิจกรรมผู้ให้บริการควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการคัดเลือกกิจกรรม		

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
		2. พัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ มุมบ้านหนังสือ ให้ ผู้ใช้บริการได้รับทราบการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ และสามารถเลือกใช้บริการได้ ตามความต้องการ โดยช่องทางในการประชาสัมพันธ์มีความ หลากหลาย เช่น ทางอินเทอร์เน็ต ทางวิทยุ ทางกระจายเสียง ทาง แผ่นพับ และป้ายโฆษณา เป็นต้น	1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง Facebook เป็นต้น 2. ควรมีการจัดนิทรรศการมุมบ้านหนังสือนอกสถานที่ เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ 3. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่าง สม่ำเสมอ เช่น การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด การเสวนา ต่าง ๆ เป็นต้น	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุม บ้านหนังสือ เกี่ยวกับ แนวทางในการ พัฒนาการจัดกิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์ มุมบ้านหนังสือ	สังเกตรูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อ ประชาสัมพันธ์ มุม บ้านหนังสือ ที่จัดขึ้น ในอดีต
		3. พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานมุมบ้านหนังสือ โดยให้ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ให้บริการ ชุมชน ภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรือสื่อ หนังสือและทรัพยากรห้องสมุดต่าง ๆ ที่ใช้ในห้องสมุด เพื่อให้มีเพียงพอต่อ การจัดกิจกรรมและการให้บริการต่าง ๆ ของมุมบ้านหนังสือ	1. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของ มุมบ้าน หนังสือ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใ้ ปาหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้า ในชุมชน เป็นต้น 2. ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้าง ร้าน ต่าง ๆ ควรมีส่วน สนับสนุนในกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการร่วม บริจาคเงินและหนังสือ เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด 3. ผู้ใช้บริการในชุมชน ควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาค เงิน หนังสือ และ สิ่งของต่าง ๆ เพื่อใช้ในมุมบ้านหนังสือ	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุม บ้านหนังสือ เกี่ยวกับ แนวทางในการ พัฒนาการจัดกิจกรรม เพื่อหารายได้หรือสื่อ หนังสือเพื่อใช้ในงาน มุม บ้านหนังสือ	สังเกตรูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อหา รายได้ หรือสื่อ หนังสือเพื่อใช้ในงาน มุมบ้านหนังสือ ที่จัด ขึ้นในอดีต

กรอบกรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
			4. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อใช้ในกิจกรรม มุมบ้านหนังสือ เช่น การจำหน่ายหนังสือมือสอง การออกร้านในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น		
3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด	1. เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ให้มุมบ้านหนังสือ เป็นสถานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกสบาย มีสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือ ดีวีดี วีซีดี ให้เลือกใช้ได้ตามต้องการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชน	1. พัฒนาแนวทางของการจัดรูปแบบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยรอบให้เอื้อต่อการให้บริการของผู้ใช้บริการห้องสมุด โดยการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย สวยงาม มีการจัดสวนหย่อม และลานอเนก ประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมของคนในชุมชน นอกจากนั้นควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้มั่นคง แข็งแรง สวยงาม และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	1. ควรมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยรอบห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย สวยงาม เช่น เสียงดนตรี เพลงบรรเลง ป้ายเชิ ญชวน การจัดสวนหย่อม สวนสมุนไพร การทำสียากภายนอกอาคาร เป็นต้น 2. ควรมีลานเอนกประสงค์ สนามเด็กเล่น เพื่อให้เยาวชนและผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ 3. ควรมีพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือโดยรอบ และมีหนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้ 4. ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย มีสีสันทันสวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะกับการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ 5. การจัดพื้นที่มุมให้บริการควรมีความหลากหลายเหมาะกับผู้บริการในแต่ละวัย เช่น มุมสำหรับเด็กและเยาวชน มุมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา การจัดอาคารสถานที่ของมุมบ้านหนังสือ	สังเกตรูปแบบการจัดการอาคารสถานที่ทั้งภายนอกและภายใน และมุมให้บริการต่าง ๆ ที่มีในปัจจุบัน

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
		2. พัฒนาแนวทางในการให้บริการ ทรัพยากรห้องสมุดทั้งวัสดุตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร วัสดุไม่ ตีพิมพ์ อันได้แก่ สื่อวีซีดี ดีวีดี และ ทรัพยากรห้องสมุด เช่น โต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์ ชั้นวางหนังสือ ให้มีความ แข็งแรงทนทาน อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ งาน มีความทันสมัย และตรงกับความต้องการ ของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน	1. ควรมีหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ ให้บริการทุกวัน 2. ควรมี นิตยสาร วารสารใหม่ ให้บริการทุก สัปดาห์ และควรเลือกให้เหมาะสมกับความ ต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน 3. ควรมีหนังสือส่งเสริมความรู้ หนังสือดีที่คน ไทยควรอ่าน ให้บริการ 4. ควรมีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วรรณกรรมเยาวชน การ์ตูน หนังสือภาพ ให้บริการ 5. ควรมีหนังสือธรรมะ และหนังสือเกี่ยวกับ ศาสนาต่าง ๆ ให้บริการ ตามความต้องการของ คนในชุมชน 6. ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อการศึกษาให้บริการ เช่น สื่อการสอนภาษาอังกฤษ สื่อประกอบการ เรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ 7. ควรมีสื่อวีซีดี ดี วีดี เพื่อความบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูน ทั้งไทยและ ต่างประเทศให้บริการ	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุม บ้านหนังสือ เกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนา ทรัพยากรห้องสมุด	สังเกตทรัพยากร ห้องสมุดที่มีใน ปัจจุบัน

กรอบแบบสอบถามเรื่องแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

ด้าน	หลักการ	แนวทาง	รายละเอียดของด้านสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม		
			กลุ่มผู้ใช้บริการ	กลุ่มผู้ให้บริการ	แบบสังเกต(ผู้วิจัย)
		2. พัฒนาแนวทางในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มุมบ้านหนังสือ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่อาสา เป็นกรรมการห้องสมุด มีส่วนในการคัดเลือกหนังสือใหม่ และช่วยสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ใน มุมบ้านหนังสือ เพื่อให้ มุมบ้านหนังสือ เป็นห้องสมุดของคนในชุมชน และดำเนินงานตามความต้องการของคนในชุมชน	1. ควรมีตัวแทนชุมชนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด 2. คณะกรรมการมุมบ้านหนังสือ ต้องเป็นคนในพื้นที่ 3. คณะกรรมการ มุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือใหม่ 4. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนามุมบ้านหนังสือ	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน มุมบ้านหนังสือ	สังเกตข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานห้องสมุดในอดีต
		3. พัฒนาแนวทางในการให้มุมบ้านหนังสือเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยการให้ใช้สถานที่ของ มุมบ้านหนังสือ เป็นที่จัดกิจกรรมของชุมชน เป็นศูนย์ ในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ มีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมประจำถิ่น ให้เป็นอัตลักษณ์ของ มุมบ้านหนังสือนั้นๆ	1. จัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรม ข่าวสารของชุมชน 2. ควรมีการจัดอบรมความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่น เช่น ตำรายาโบราณ สมุนไพรต่าง ๆ แก่เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ 3. ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่นและทำให้เป็นอัตลักษณ์ของมุมบ้านหนังสือนั้นๆ 4. จัดมุมแสดงสินค้า ของเด่นของดังประจำถิ่น	สัมภาษณ์ผู้ให้บริการ มุมบ้าน หนังสือ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ให้เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	สังเกตข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในอดีต

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามผู้ใช้บริการมุมบ้านหนังสือ เรื่อง

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษา ตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อความถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อความถามเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษา ตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
 - ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
3. การตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกตอน เพื่อให้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้
4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อผู้ตอบแบบสอบถามอย่างใดทั้งสิ้น คำตอบที่ได้รับครั้งนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษา ตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาการบริหารงาน การให้บริการ มุมบ้านหนังสือ ให้ตรงกับความคิดเห็น และความต้องการของผู้ใช้บริการ จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยไม่เว้นข้อใดข้อหนึ่ง จักขอบพระคุณยิ่ง
5. คำตอบของท่านที่ตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นางสาวสุนันทา กิ่งบุตร
นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1

ด้านข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 18 ปี

☐ 18 – 35 ปี

☐ 36 – 60 ปี

☐ 60 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย

☐ รับจ้าง/พนักงานทั่วไป

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ อื่น ๆ

4. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย - อนุปริญญา

☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

5. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท

☐ 5,000 – 10,000 บาท

☐ 10,001 – 15,000 บาท

☐ 15,001 ขึ้นไป

6. ที่อยู่.....

7. สถานที่ใช้บริการ.....

ตอนที่ 2

แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตามข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียง 1 ช่อง โดยแต่ละช่องมีน้ำหนัก ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
1	ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด						
	ด้านการให้บริการ						
	รูปแบบการให้บริการ						
	1.ขั้นตอนในการยืม- คืน หนังสือ มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน						
	2.เวลาเปิด-ปิด ห้องสมุด มีความสอดคล้องกับความต้องการใน การใช้บริการของคนในชุมชน						
	3. ควรมีบริการตู้คืนหนังสือ 24 ชั่วโมง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ						
	4.ควรมีบริการหนังสือนอกสถานที่ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดกระเป๋ ในช่วงปิดเทอมหรือในโอกาสต่าง ๆ						
	5. ควรมีก ารจัดตารางการฉายภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูนสำหรับเด็ก และเยาวชน ในช่วงปิดเทอม						
	6. ควรมีบริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน						
	7. ควรมีบริการข้อมูลและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับมุมบ้านหนังสือผ่านทาง Facebook Twitter และ Blog						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	8. ควรมีการจัดป้ายความรู้ จัดบอร์ด ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้กับผู้ให้บริการ						
	9. ควรมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการ เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย						
	10. ควรมีบริการแนะนำศึกษาต่อ การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ สำหรับผู้ที่สนใจ						
	11. ควรมีจุดให้บริการเครื่องดื่ม เช่น น้ำเปล่า ชา กาแฟ เป็นต้น						
	12. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
	ผู้ให้บริการห้องสมุด 13. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ให้บริการอย่างเป็นมิตร และมีจิตบริการ						
	14. ผู้ให้บริการห้องสมุด ควรได้รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ และ มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารมุมบ้านหนังสือ						
	15. ผู้ให้บริการมุมบ้านหนังสือ ควรมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ						
	16. ควรมีผู้ให้บริการประจำ มุมบ้านหนังสือ ต่อเนื่องตลอดเวลาที่เปิดบริการและทุกวัน โดยผู้ให้บริการ อาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหรือตัวแทนจากชุมชน เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถให้บริการได้ตามความต้องการ						
	17. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
2	ด้านการจัดกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ 18. ควรมีตารางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริการรับรู้และเลือกใช้ตามความต้องการ						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	19. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในช่วงปิดเทอม เช่น การเล่นเกม ค่ายรักการอ่าน บรรณารักษ์น้อย เป็นต้น						
	20. ควรมีการจัดการประกวด และแข่งขันต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม เขียนเรียงความ วาดภาพระบายสี เป็นต้น ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ วันเด็ก เป็นต้น						
	21. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เช่น หนังสือทำมือ การปั้นดินน้ำมัน เป็นต้น						
	22. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เช่น การอบรมภาษาต่างประเทศแก่ผู้สนใจ เป็นต้น						
	23. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น การอบรมทำขนมหวาน สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ การถนอมอาหาร เป็นต้น						
	24. ควรมีพื้นที่หรือลานอเนกประสงค์สำหรับใช้จัดกิจกรรม และในการจัดกิจกรรม ผู้ใช้บริการควรมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมการคัดเลือกกิจกรรม						
	25. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
	กิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด						
	26. ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง Facebook เป็นต้น						
	27. ควรมีการจัดนิทรรศการ มุมบ้านหนังสือนอกสถานที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ						
	28. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใ้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด การเสวนาต่าง ๆ เป็นต้น						
	30. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	กิจกรรมจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานมุมบ้านหนังสือ 31. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของมุมบ้านหนังสือ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฟ้าป่าหนังสือ ตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดในร้านค้าในชุมชน เป็นต้น						
	32. ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้าง ร้าน ต่าง ๆ ควรมีส่วนสนับสนุนในกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาคเงินและหนังสือเพื่อใช้ในกิจการห้องสมุด						
	33. ผู้ให้บริการในชุมชน ควรมีส่วนสนับสนุนกิจการของ มุมบ้านหนังสือ โดยการร่วมบริจาค เงิน หนังสือ และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อใช้ในมุมบ้านหนังสือ						
	34. ผู้ให้บริการ มุมบ้านหนังสือ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อใช้ในกิจกรรม มุมบ้านหนังสือ เช่น การจำหน่ายหนังสือมือสอง การออกร้านในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น						
	35. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
3	ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด อาคารสถานที่ 36 . ควรมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยรอบห้องสมุดให้สะอาดเรียบร้อย สวยงาม เช่น เลี้ยงดนตรี เพลง บรรเลง ป้ายเชิญชวน การจัดสวนหย่อม สวนสมุนไพร การทาสีภายนอกอาคาร เป็นต้น						
	37. ควรมีลานเอนกประสงค์ สนามเด็กเล่นเพื่อให้เยาวชนและผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	38. ควรมีพื้นที่ สำหรับการอ่านหนังสือ โดยรอบ และมีหนังสือหรือสื่อ เพื่อให้ ผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้ตามความ ต้องการได้						
	39. ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน ห้องสมุดให้สะอาด เรียบร้อย มีสีสัน สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะกับการ เรียนรู้ของผู้ใช้บริการ						
	40. การจัดพื้นที่มุมให้บริการควรมีความ หลากหลาย เหมาะกับผู้ให้บริการในแต่ละ วัย เช่น มุมสำหรับเด็กและเยาวชน มุม สำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น						
	41. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
	ทรัพยากรห้องสมุด						
	42. ควรมีหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ ให้บริการทุกวัน						
	43. ควรมีนิยายสาร วารสารใหม่ ให้บริการ ทุกสัปดาห์ และควรเลือกให้เหมาะสมกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน						
	44. ควรมีหนังสือส่งเสริมความรู้ หนังสือดีที่ คนไทยควรอ่าน ให้บริการ						
	45. ควรมีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วรรณกรรมเยาวชน การ์ตูน หนังสือ ภาพ ให้บริการ						
	46. ควรมีหนังสือธรรมะ และหนังสือ เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ ให้บริการ ตามความ ต้องการของคนในชุมชน						
	47. ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อการศึกษา ให้บริการ เช่น สื่อการสอนภาษาอังกฤษ สื่อ ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้ให้บริการ						
	48. ควรมีสื่อวีซีดี ดีวีดี เพื่อความบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ สารคดี การ์ตูน ทั้งไทยและ ต่างประเทศให้บริการ						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	49. สื่อวีซีดี ดีวีดี ที่ให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี ทันสมัย พร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน						
	50. โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ควรอยู่ในสภาพดี แข็งแรง พร้อมใช้งาน						
	51. การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ควรมีความเหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการในห้องสมุด						
	52. คอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ ควรอยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งานและเพียงพอับความต้องการของผู้ใช้บริการ						
	53. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
4	ความสัมพันธ์ชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน 54. ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ฤกษ์ต่าง ๆ กับชุมชน เช่น งานวันปิยมหาราช การจุดเทียนชัยถวายพระพร เป็นต้น						
	55. ร่วมกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ กับชุมชน เช่น วันลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้น						
	56. มุมบ้านหนังสือ ควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การให้ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง โรคไข้หวัด 2009 เป็นต้น						
	57. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด 58. ควรมีตัวแทนชุมชนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่อาสาห้องสมุด						
	59. คณะกรรมการ มุมบ้านหนังสือ ต้องเป็น คนในพื้นที่						
	60. คณะกรรมการ มุมบ้านหนังสือ ต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือใหม่						

ข้อ	แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือ	ระดับความคิดเห็น					ไม่เห็นด้วย
		5	4	3	2	1	
	61. ชุมชนควรมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนามุมบ้านหนังสือ						
	62. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
	เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน 63. จัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกิจกรรมข่าวสารของชุมชน						
	64. ควรมีการจัดอบรมความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่น เช่น ตำรายาโบราณ สุนัขไพรต่าง ๆ แก่เด็ก เยาวชน และผู้ที่สนใจ						
	65. ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ลิเก ลำตัด ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เพื่อสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประจำถิ่นและทำให้เป็นอัตลักษณ์ของมุมบ้านหนังสือนั้นๆ						
	66. จัดมุมแสดงสินค้า ของเด่นของดังประจำถิ่น						
	67. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						

ตอนที่ 3

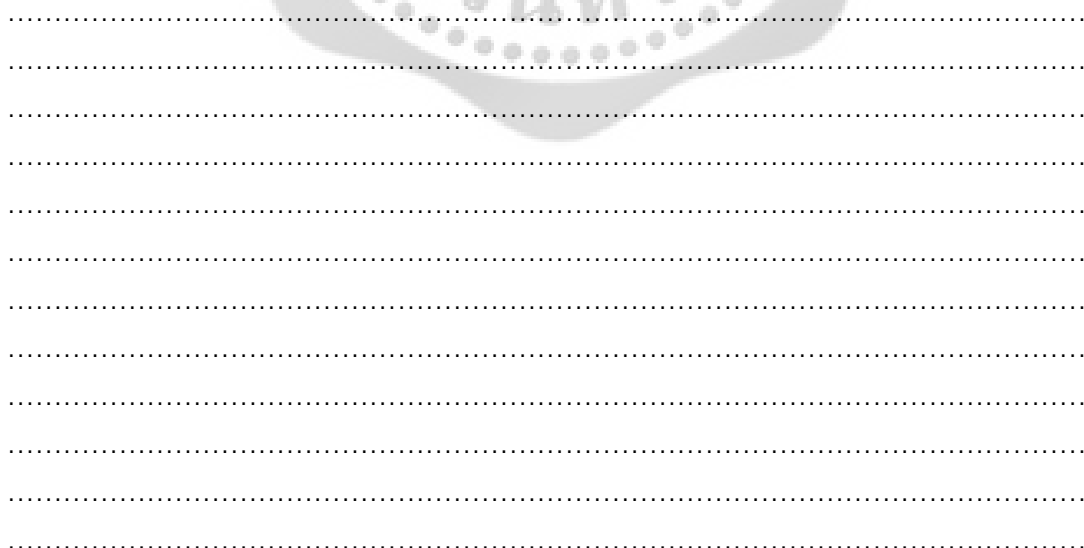
ด้านข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านหนังสือ อย่างไรบ้าง โปรดให้รายละเอียด โดยเขียนลงในช่องว่างข้างล่างนี้

1. ด้านการให้บริการ

2. ด้านการจัดกิจกรรม

3. ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและเอกสาร

มุมบ้านหนังสือเขต.....
วัน/เดือน/ปี ที่บันทึก..... เวลา.....

1. การให้บริการ

1.1 เจ้าหน้าที่ให้บริการ.....คน

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 วัน เวลาในการเปิดให้บริการ.....

1.4 การให้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด.....

2. การจัดกิจกรรม

2.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ในอดีต.....

2.2 กิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่เคยจัดในอดีต.....

2.3 กิจกรรมหารายได้ที่เคยจัดในอดีต.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด

3.1 ที่ตั้งและการเข้าถึง ที่ตั้งของมุมบ้านหนังสือ

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 สภาพแวดล้อมโดยรอบห้องมุมบ้านหนังสือ

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 โต๊ะยาวอ่านหนังสือ จำนวน..... ตัว โต๊ะญี่ปุ่นจำนวน..... ตัว
เก้าอี้จำนวน ตัว

3.5 ชั้นวางหนังสือ จำนวน ชั้น

3.6 จำนวนหนังสือพิมพ์ต่อวัน จำนวน..... ฉบับ ได้แก่.....

.....

3.7 โทรศัพท์ จำนวน.....เครื่อง เครื่องเล่นดีวีดี จำนวน.....เครื่อง

3.8 เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ จำนวน.....เครื่อง

3.9 เครื่องปรับอากาศ จำนวน.....เครื่อง

3.10 ประเภทของหนังสือ วารสาร นิตยสาร และอื่น ๆ

3.11 ประเภทของสื่อวีซีดี ดีวีดี.....

3.12 สภาพโดยรวมของหนังสือ วารสาร นิตยสาร

4. ความสัมพันธ์ชุมชน

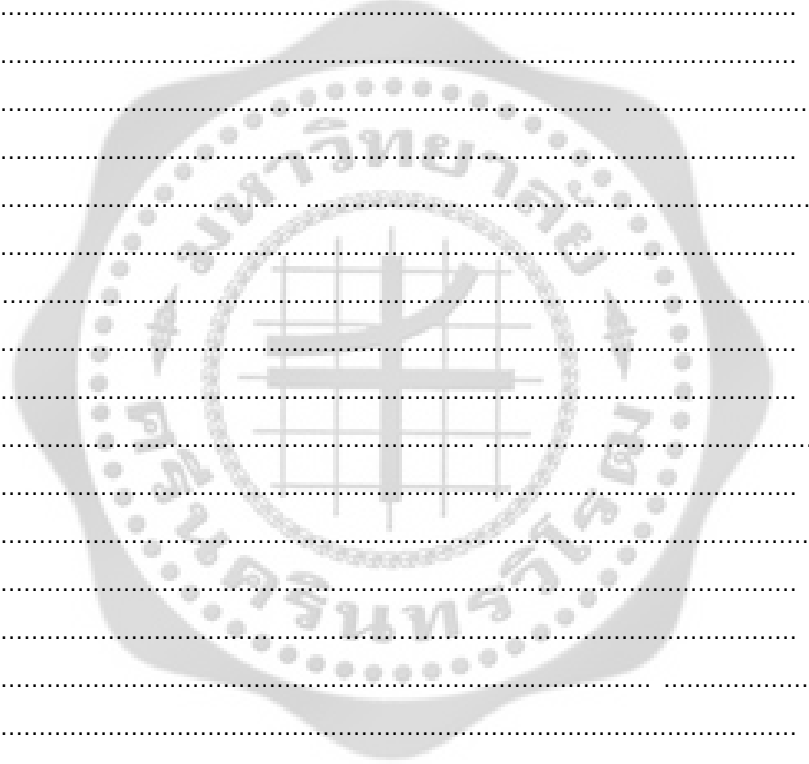
4.1 กิจกรรมที่เคยจัดร่วมกับชุมชนในอดีต.....

4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานหมู่บ้านหนังสือ.....

4.3 การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในอดีต

[illegible]

5. อื่นๆ

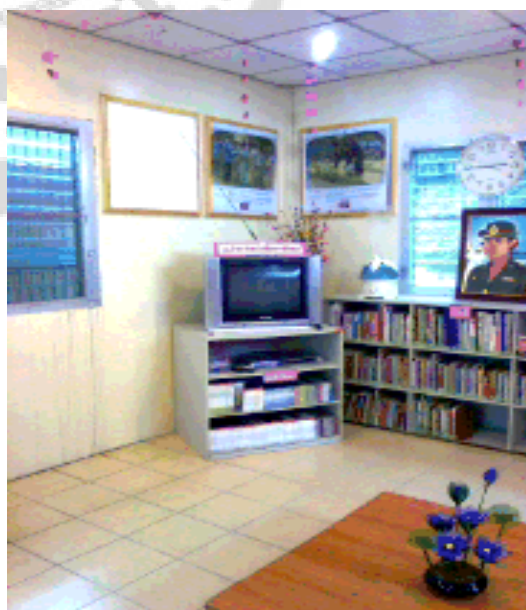
ภาคผนวก จ

ภาพประกอบมูมน้านหนังสือ

ตัวอาคารและสภาพแวดล้อมโดยรอบ

สภาพแวดล้อมภายใน

สภาพแวดล้อมภายใน

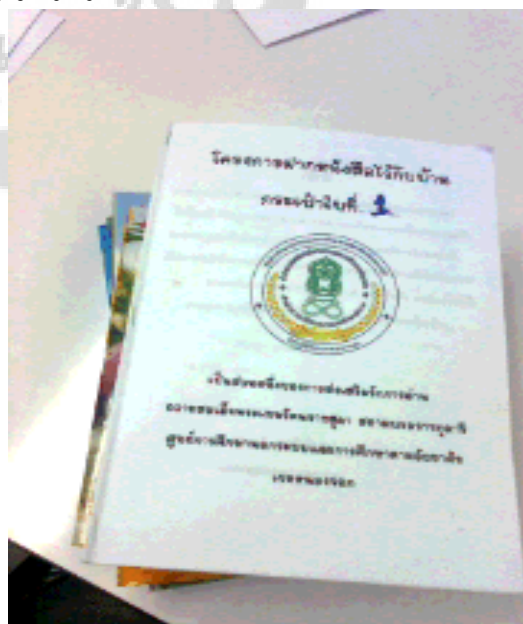

บรรยากาศภายในมุมบ้านหนังสือ

โครงการฝากกระเป๋าไว้ที่บ้านของเขตหนองจอก

หนังสือในกระเป๋า

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุนันทา กิ่งบุตร
วันเดือนปีเกิด	31 กรกฎาคม 2519
สถานที่เกิด	อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	100/13 ซลากรคอนโดมิเนียม ซ.อ่อนนุช 46 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-7213462, 089-1644064
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัทสยามพูลทรัพย์ อินเตอร์เคมิคอลล จำกัด 38,40 ซ.พัฒนาการ 40 ถ.พัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร.02-3202113-5 Email.skingbutr@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย จังหวัดกรุงเทพฯ
พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงิน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ